

Uvodnik

Igor Gregori

Praznik dostojanstva

Celotno politično dogajanje v Italiji poteka izključno v desnem polu (vključno s fenomenalnimi volilnimi uspehi in prav tako fenomenalnimi notranjimi spori): hiranje levo-sredinske opcije je namreč očitno v nenehnih volilnih polomih, ki so po eni strani izraz nejasnega političnega cilja (Levica, ki je v sedanjosti tvorbi še relativno mlad subjekt, ni doslej povsem uvidela podobe svojega obličja in želja lastnih duš), po drugi pa znak ideološkega zaostanka v zvezi z dojemanjem dejanskih potreb nove italijanske družbe. Spričo volilnih uspehov Severne lige je marsikdo že proglašal, da se je nekdanje tradicionalno volilno telo levice ogrelo za Bossijeve ideje: internacionalizacija je torej klonila pred regionalizacijo. Razkorak med levico in volilno bazo pa je privedel še do nekaterih nepričakovanih učinkov.

Morda smo se od zadnje finančne krize, ki je izbruhnila jeseni leta 2008, premalo naučili: moralno linčanje bančnih ustanov in ogorčenje nad upavljanjem finančnih poslov vodij je kljub začetnemu zagonu dokaj kmalu zamrlo: morda zato, ker smo se preveč dobro zavedali, kako je svetovni bančno-finančni ustroj temeljnega pomena za naš življenjski standard oz. je celo njegova podlaga. Sprejeli smo dejstvo in se mu navezadnje tudi vdali, da si korenitega preustroja sistema nihče ne želi, niti mi sami: niti takrat, ko je tudi v naši deželi dan za dnem občutiti večanje brezposelnosti in nižanje krivulje produktivne dejavnosti podjetij.

Kriza, ki smo jo že in jo bomo še dolgo plačevali, se je vertikalno raznesla nad posamezne kocke piramidne zgradbe naše družbe in najhujše prizadela njen najkrhkejši člen, celoten razvejen delavski sistem, ki je tudi v Italiji postal predmet politične prakse, s katero se je država postavila ob bok splošni mednarodni težnji, ki temelji na filozofiji varčevanja na račun mesečnih plač. Če se je nekoč v najslabšem primeru govorilo o delavcih vsaj kot o številkah, s katerimi so morali državniki in podjetniki kolikor toliko pošteno računati, je danes razpredmetenje delavske kategorije v tem, da se zgrešenih računov nihče več ne boji, češ da je bilo treba pod silo učinkov finančnega poloma izpred dveh let pretvoriti način razmišljanja. Služba je bila nekoč vir dohodka za posameznika in za njegovo družino, danes pa je razlog za stresno obračunavanje za lasten obstoj: kaj ko bi v tako splošno negativnih okoliščinah službo izgubil? Drugače rečeno, paradigma je naslednja: potreba po delovnem mestu je za uslužbenca postala veliko bolj pomembna od tega, da je uslužbenec sam pomemben za delo, ki ga opravlja. Delavec mora biti hvaležen delodajalcu, da mu s službo zagotavlja pravico celo do dostojanstva...

Če bo vprašanje delovne sile ostalo pri politiki priklenjeno na kanone hladnega razrednega razmišljanja in delavcev ne bodo imeli predvsem za ljudi, ki imajo za sabo vsak svojo zgodbo, svoja čustva, svoje družine, ne bosta problema brezposelnosti rešili ne Bossijeva liga in niti nova levica: 1. maj mora zatorej postati najprej praznik delavčevega dostojanstva, šele nato praznik dela, ki ga je itak dan za dnem vedno manj.

Pogovor

Prof. Tomaž Sussi o Gestaltu, mladih, vrednotah in "pouku" oblikovanja osebnosti

3

Tržaški verniki pri Mariji na Ptujski Gori

Foto IG

Kaj lahko storimo danes kristjani?

Več solidarnosti v našo skupnost!

Vprašanje, ki si ga gotovo danes postavlja osveščen kristjan, je, kaj lahko stori Cerkev, in seveda tudi sam!, za reševanje socialne stiske soljudi, ki se znajdejo v težavah. Premalo je zamahniti z roko in reči, da je itak Cerkev od nek daj prisotna na tem področju s karitativnimi organizacijami in z raznimi prostovoljnimi združenji, kot je tudi premalo govoriti o solidarnosti na načelni ravni, saj je za resnično krščanstvo bistveno prav življenje po načelih evangelija. Evangelij pa naroča vsakemu posamezniku, ki hoče biti kristjan, da mora svojega bližnjega ljubiti kot samega sebe, zahteva torej dejanje, kajti "brez dejanj je naša vera prazna". Krščanstvo torej kot dejanje in ne prazno čvekanje, katerega je v naši družbi odločno preveč, tudi v našem domačem prostoru. Še vedno namreč velja, da so zgledi tisti, ki vlečejo, ne pa pridiganje po načelu: "Poslušaj, kaj govorim, ne glej pa tistega, kar delam"! Socialna stiska, ki je danes zajela določene sloje ljudi, se nekaterih seveda ne tiče, pa naj gre tu za tiste srečneže, ki so si na tak ali drugačen način priskrbeli dobro državno službo, ne velja za določene kategorije prejemnikov (nad) povprečno visokih pokojnin; le-ti nočejo niti slišati o

nikakršni pravičnejši socialni porazdelitvi pokojnin!, kot se tudi ne tiče predstavnikov politike, in še bi lahko naštevali. Prav ti ljudje pa imajo v rokah tiste vzrode oblasti, ki določajo in z zakoni opredeljujejo socialni status vsakega posameznika v državi, v naši družbi. Za Italijo smo pred kratkim v evropskem časopisu lahko brali, da je v Evropski uniji v najslabšem položaju glede tega, saj o njeni prihodnosti in o naši ter naših otrok seveda, odloča le peščica starih političnih in drugih vplivnih, bogatih privilegirancev, ki z gledno skrbijo le zase in za sebi enake, o kaki resni preobrazbi pokojninskega in socialnega državnega sistema pa seveda ni ne duha ne sluha. Solidarnost je tako postala le še ena od oguljenih fraz, s katero si nihče ne more pomagati, gotovo ne tisti, ki so v socialni stiski, pa naj gre za ljudi, ki so izgubili zaposlitev, ali starejše, bolne, invalide, na rob odrinjene osebe.

Tudi pri nas, v naši narodni skupnosti v Italiji, se premalo pozornosti posveča socialnim vprašanjem naših ljudi! Kako naj si sicer razložimo, da sama naša skupnost ni nikdar pomislila na naše (naj) starejše, osamljene ljudi, na bolnike, nepokretne, saj nimamo, recimo, niti enega sa-

mega slovenskega doma za starejše ljudi, če o potrebnem hospiciju niti ne govorimo! In niti enega samega trdnega in vzajemnega socialnega sklada za naše ljudi v socialnih stiskah nam ni uspelo narediti! Že res, da ga najbrž ni naroda, kot je slovenski, ki bi tako dobro (in tiho!) znal skrivati revščino, a vseeno: Če hočeš pomanjkanje videti, ga boš videl! Tiho, a zastrašujoče pomanjkanje solidarnosti med nami je krivo, če se odtujujemo, če postajamo vse bolj le skupina slovensko govorečih ljudi, ne pa tudi narodna skupnost, ki zna v sebi najti dovolj moči, da ve, kaj je prav in kaj narobe, taka skupnost, ki zna v sebi najti odgovore na še tako zahtevne izzive, ki ne nazadnje zna doseči tudi in predvsem skupno stališče, in to tudi takrat, ko gre za potreben korak nazaj, da bi potem vsi skupaj lahko naredili dva velika koraka naprej. Da, o vzajemnosti, o solidarnosti govorim, tisti pristni solidarnosti, ki je omogočila našim dedom in našim staršem, da so vztrajali tudi v hujših časih, kot so današnji, ko so se morali med seboj, različnih ideologij, prepričan in mnenj, povezati, da smo kot narod lahko obstali! In dejstvo, da smo kristjani v naši narodni skupnosti manjšina, nas ne sme begati, saj nam je naročeno, da moramo biti sol zemlje! Da pa smo lahko sol, moramo začeti pri sebi, pri svojem bližnjem, a videti tudi širši pomen in namene, potrebe posameznikov in skupnosti. Če seveda hočemo biti kristjani!

Jurij Paljki

Ob 1. maju tudi letos postavljeni lepi mlaji

Na fotografiji je prizor postavljanja mlaja v Jeremitišču na Goriškem. Ob 1. maju je pri nas lepa navada postavljanja mlajev, na širšem Goriškem tudi prižiganje kresov pred samim praznikom dela, gotovo pa je prav mlaj tisti simbol, po katerem najlepše vidimo, da smo v času praznovanja 1. maja. Tudi letos so bili po naših vaseh postavljeni lepi mlaji, gotovo pa je bil s svojimi 33 metri izjemen mlaj v Novi Gorici.

Foto DP

MLADI SLOVENSKE SKUPNOSTI

organizirajo

ob 20. obletnici Manevske strukture
narodne zaščite - MSNZ

predavanje z brigadnim generalom
Slovenske vojske

TONETOM KRKOVIČEM

načelnikom manevske strukture narodne zaščite 1990

petek, 7. maja 2010, ob 18. uri

dvorana na sedežu stranke Slovenske skupnosti,
ul. Gallina 5/III v Trstu

Vabljenil

Vesti iz goriške občinske uprave

Problem ponovnega odprtja predora Bombi

Občinski svetnik Slovenske skupnosti Silvan Primožič je na občinskem svetu prejšnji teden z resolucijo zahteval ponovno odprtje predora Bombi na Travniku, ki strateško povezuje severni del mesta z njegovim središčem. Ko so

ga zaprli, očitno niso pomislili na drugačno rešitev. Travniki in Raštel z vsemi trgovinami sta ostala izolirana, saj kupci nimajo več neposrednega dostopa do njih. O ponovnem odprtju so svetniki razpravljali pozno ponoči in tudi glasovali. Že zaradi zgodnjih jutranjih ur je dobršen del svetnikov večine zapustil dvorano; zaradi nezadostnega števila navzočih glasovanje ni bilo veljavno. Ker pa je kar 12 svetnikov odločno zahtevalo ponovno razpravo o odprtju predora, so diskusijo vključili kot prvo točko na dnevni red naslednjega občinskega sveta. O tem, ali naj bi bil predor odprt pešcem, kolesarjem ali tudi avtomobilom, so mnenja svetnikov sicer deljena. Župan sam pa je odločno proti temu, saj opoziciji, ki je v času Brancatijeve uprave sprejela in odobrila načrt za obnovitvena dela na Travniku in zaprtje predora, očita, da ni pravočasno pomislila na to možnost. Prav tako je prejšnji teden tudi občinski svetnik

S. Primožič

SSk Božidar Tabaj opozoril na nevarno stanje zaradi gostega prometa na ul. San Michele, ki vodi do štandreškega središča.

Slabo opravljena dela na trgu sv. Antona

Goriška občinska svetnica SSK dr. Marilka Koršič je na seji občinskega sveta prejšnji teden postavila županu oz. odborniku za javna dela Ettoreju Romoliju svetniško vprašanje glede slabo opravljenih obnovitvenih del na Trgu sv. Antona. Zadnja popravila, ki so bila izvedena, da bi ovrednotili trg, so namreč bila po njenem mnenju premalo spoštljiva do zgodovinskih stavb in njihovih prebivalcev. Negativno mnenje o posegih je izrazila že arhitektinja-stanovalka. Kritizirala je posege na stavbi brez predpisanih dovoljenj. Problem se je nanašal na žlebove, ki so zdaj na površju, in na povezavo med trgovinami in hodnikom. Raven trga je bila namreč zvišana za 30 cm in to je ustvarilo težave pri povezavi z vhodom. Ko so pri naslednjem posegu zamenjali nekatere počene plošče na trgu, so težavo rešili tako, da so nekoliko zmanjšali naklon rampe, ki vodi k vhodnim vratom. Še hujsi je problem vlage in pronicanja vode v zasebnih bivališčih in tudi v prostorih enoteke. Stanovanci so zadevo preverili tako s podjetjem kot z občinskim tehničnim uradom. Zdi se, da bi lahko bila rešitev zapletov le pravna pot. Zato je svetnica Koršičeva vprašala župana, ki je sočasno odbornik za javna dela, naj še enkrat preveri zahteve stanovalcev in vzroke zapletov. Občinski urad je ta teden pisno odgovoril svetnici in zagotovil, da bo še enkrat preveril opravljena dela, nato pa bo o tem podrobneje poročal.

M. Koršič

sejo občinskega sveta v jutranjih urah, a le za eno ali dve točki, ki sta bili tik pred zapadlostjo.

Tako ravnanje občinske uprave oz. gospoda župana pa nima nobenega opravičila, saj je naložil na dnevni red devet zajetnih točk.

Ko bi se občinski svet redno sestajal vsak drugi mesec, bi ne bilo toliko zamudnega dela in toliko točk na dnevnem redu. Poleg tega se ne bi znašli, kot se pogosto dogaja, tik pred zapadlostjo z "vodo v grlu".

Zaradi tega se nam poraja misel, da je to nalašč prirajena seja, da ne bi opozicija opravila svojega dela in bila deležna demokratične vloge v občinskem svetu, ki edini zagotavlja pluralnost izražanja vseh izvoljenih političnih komponent naše občine.

Naj spomnim, da občinski svet ni sestavljen le iz upokoencev in svobodnih delavcev, ki si lahko jemljejo prosti čas kadarkoli hočejo in lahko zaklenejo vrata za seboj, ker nimajo sodelavcev.

Danes so na dnevnem redu pomembne točke, kot so odobritev obračuna za leto 2009, spremembe triletnega načrta javnih del, sprememba proračuna, sprememba SRNO-ja za križišče pri Devetkah in še marsikaj, med tem tudi prodaja jusarske zemlje v Jamljah. To niso točke, ki gredo neopazno skozi občinski svet, ampak po demokratični in natančni razpravi gredo na glasovanje in je treba za prejete odločitve tudi odgovarjati.

Zaključujem s tem, da je za našo svetniško skupino današnji občinski svet sklican proti vsaki zdravi pameti.

načelnik svetniške skupine Slovenska skupnost Dario Bertinazzi

Prejeli smo

V vednost občinskemu svetu občine Doberdob!

Spoštovani, predstavniki svetniške skupine SSK obžalujemo način upravljanja in še posebej sklicevanja občinskega sveta ob urah naših delovnih umikov. Res je, da vsak od nas ima pravico, da si lahko od delovnega urnika odtrže čas za prisotnost na občinskem svetu in da so te ure opravljene. Menimo pa, da vsak od nas ima tudi vest in skuša na delovnem mestu dati čim več in tudi ne obremenjuje kolegov.

Sklicevanje sej občinskega sveta ob uri največjega dela je v bistvu način, kako onemogočiti demokratično delovanje te skupščine, h kateri smo pokli-

cani, tako večina kot opozicija. Včasih se je že pripetilo, da smo morali na vrat na nos sklicati

Dario Bertinazzi

Na dnu...

Trst še vedno omahljiv

Nove možnosti medsebojnega sodelovanja

Medtem ko tržaški slovenski pisatelj Boris Pahor dobiva kar naprej priznanja in častna odlikovanja, se je v Trstu (in kaže, da tudi v beli Ljubljani...) zataknilo. Tržaška občina bi mu namreč morala podeliti častno meščanstvo z bistveno okrnjeno utemeljitvijo, ki pušča ob strani fašistično obdobje. Pahor ni mogel na to pristati, tržaški župan pa po svoje modruje, da se darovanemu konju ne gleda zob. Namesto da bi zrl resnici v obraz, se je uklonil nerazpoloženju znanih tržaških krogov, ki o tržaškem fašizmu ne marajo slišati.

Ta stara pesem o nerazčiščeni odnosov s Slovenci se nekako ponavlja tudi na drugih področjih zlasti glede gospodarskega sodelovanja in povezovanja med tržaškim in koprskim pristaniščem, na trgovinskem ter industrijskem in obrtniškem področju. Pred kratkim je tržaški italijanski dnevnik namenil tej problematiki eno celo stran, sklicujoč se na statistične podatke. Potem ko je Luka Koper pred dvema letoma prekosila tržaški sedmi pomol, ki upravlja promet s kontejnerji, je sedaj na tem, da skoro podvoji poslovanje z zabojniki z vsako vrstnim blagom, medtem ko tržaško pristanišče beleži v prvih treh mesecih letošnjega leta znaten osip. Tudi svetovna gospodarska kriza je bolj prizadela promet v tržaškem kot koprskem pristanišču.

Razlogov za uspešno poslovanje Luke Koper je več. Predvsem ponuja dobre storitve po znatno nižjih cenah, kot jih prakticira tržaško pristanišče. Tudi raztovarjanje in natovarjanje blaga poteka v Koprju bolj tekoče, kar je izredno pomembno za podjetnike, ker tako prihranijo čas za dostavo blaga naročnikom.

Drugo področje, na katerem se je Koper v zadnjih letih neverjetno razvil, je mreža trgovskih centrov, od prehrabene-

ga blaga do specializiranega pohištva in zadnjih tehnoloških dosežkov in izdelkov. Vsa ta ponudba je javljiva tako za domače kot zunanje kupce, posebno za tržaške, ker jih privlačuje neposredna bližina in odprava meje in ne nazadnje tudi cene. Ti zunanji kupci mimogrede obiščejo še gostinske lokale in bencinske prodajalne. Na Tržaškem in Goriškem se ne

težnja malih in srednjih podjetij, da bi del svoje dejavnosti ali pa celotno preselili v sosednjo Slovenijo, kjer so se v zadnjem času razvile manjše obrtniške cone, in sicer v Divači, Sežani in Koprju. Zadnje takšno obrtniško cono gradijo v Bertokih pri Koprju, ki je deležna tudi prispevkov Evropske unije. Zaradi neposredne bližine več obrtniških podjetij iz Trsta resno

morejo pozabiti na bencin proste cone. V deželnem svetu FJK bodo v kratkem razpravljali o zakonskem predlogu, da bi bile uvedene vsaj delne ugodnosti glede cene bencina, čemur pa nasprotuje Evropska unija.

V Trstu in Gorici protestirajo tudi prodajalci cigaret v trafikah, ki zatrjujejo, da je njihova prodaja po odpravi meje s Slovenijo upadla skoraj za polovico in posledično tudi njihov zaslužek. Uprava državnega monopola pa ugotavlja, da se je dohodek za državno blagajno od prodaje cigaret na našem obmejnem območju zaradi lege zmanjšal za okrog 60 milijonov evrov letno. Tako zastopnike tobakarn kot državnega monopola je sprejel tudi tržaški prefekt, ki jim je zagotovil, da bo o navedenih negativnih posledicah seznanil pristojna vladna ministrstva. Tržaške poslovne kroge v zadnjem času zaskrblja tudi

razmišlja, da bi odprla svoje obrate v tej coni zaradi nižje stopnje davka na poslovni promet v Sloveniji, ki znaša nekaj čez 20%, medtem ko ta davek v Italiji dosega tudi 35%.

Kot vidimo, se postopoma začnejo kazati pozitivne posledice sprostite meje tudi na sosednjem obmejnem območju. Zato zlasti obrtniki stvarno razmišljajo, kako bi tudi z izkoriščanjem novih možnosti delovanja v Sloveniji prebrodili sedanje krizno obdobje. Zlasti Slovensko gospodarsko združenje stalno informira tudi italijanske podjetnike o konkretnih možnostih za uresničevanje gospodarskih pobud v sosednji Sloveniji. Gospodarsko odprto območje na obeh straneh nekdanje meje lahko posredno koristi tako slovenski manjšini v Italiji kot italijanski v Sloveniji.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Kriza zahteva boleče odločitve

Kriza, ki je kot plaz zajela Grčijo, Portugalsko, in govori se, da tudi Španijo, nas je grdo presenetila. Ne da se ne bi zavedali siceršnjega težkega stanja, toda novice, da se Grčija ne more rešiti brez pomoči od zunaj, so vendar presegle splošno zaskrbljenost, na katero smo se že navadili. Bolje rečeno, upali smo, da se bodo stvari odvijale postopoma in kar se da enakomerno, skoraj prepričani smo bili, da je vse skupaj pod kontrolo in da šokantna presenečenja niso več možna. Tako pa se je pokazalo, da ima kriza več obrazov ter da lahko pride od tam, od koder je ne pričakujemo, in to na način, ki ga nismo predvideli. Predvsem se je pokazalo, kako je še posebej razvit svet notranje povezan in kako je njegova usoda vsak dan bolj skupna, saj šibkost enega člana lahko ogrozi celotno verigo. Verjetno do dramatičnega klica Aten na pomoč še ni bilo jasnega prepoznavanja, kako je ta notranja povezanost tesna, in tako smo bili priče škodljivemu obotavljanju ob gasitvi grškega požara. In šele ko so vse države Evropske unije, in tudi Združene države Amerike, začutile, da smo v nevarnosti vsi, so se sprožile odgovarjajoče in nujne odločitve. Solidarnost se je torej vzpostavila v trenutku, ko smo vsi doumeli, da z reševanjem države v stiski v bistvu rešujemo sebe. Kdo poreče, hvala lepa za takšno solidarnost, ki je pripravljena pomagati le tedaj, ko je treba rešiti sebe, vendar je takšna ironija zmotna. Pravilna opredelitev je prav v pohvali tudi te solidarnosti, saj slednja

vselej izhaja iz vse preveč prezrte in podcenjevane resnice, da nismo ločeni otoki in da je dobro drugega moje dobro in slabo drugega moje slabo. In to velja za vse prostore, ne nazadnje za našo narodno skupnost, za katero je ekonomska in finančna kriza toliko večja preizkušnja. Do tega trenutka smo v odnosu do realnega zmanjševanja sredstev za vse naše dejavnosti izjemno pozorni, budno spremljamo tukajšnja in širša dogajanja ter se zavedamo, da bomo slej ko prej prisiljeni sprejemati nelahke odločitve, kar nas seveda upravičeno skrbi. Ne moremo pričakovati priliva nekaj izrednih dodatnih virov, zato vznemirjeno preudarjamo, kaj storiti, če se pogoji še poslabšajo in bi bili prihodnji udarci krize še močnejši ali celo razdiralni. Posamezne dejavnosti vsak dan bolj opozarjajo na ogroženost lastnega delovanja, a najhujše se še ni zgodilo, zato si jemljemo čas za nadaljnji premislek. Toda že v tem trenutku nam je jasno, da bo ob morebitnem tršem finančnem padcu treba ukrepati. Ključev za vsiljeno krčenje sredstev je vsekakor več in vsi bodo za našo skupnost rušilni, če ne bomo vsi sprejeli dogovora za vse. Če tega odkritega dogovora za novo porazdelitev ne bo, bo trenutno uspelo tistim napadalnejšim, ali pa bomo odločitve sprejemali od zgoraj. In takšno kaotično upravljanje dobrin bi našo skupnost spodemaknilo in vtilo vanjo strup nezaupanja ter žolč nepomirljivih zamer, kar pa bi bilo hujše od najhujšega.

Janez Povše

POGOVOR Prof. Tomaž Sussi

“Brez megle v glavi” za lepše življenje

Prof. Tomaž Sussi, po rodu iz Tržaške, šolnik na Goriškem, je edini zamejski profesor, ki v Sloveniji obiskuje prav poseben tečaj...

Se lahko najprej na kratko predstavite našim bralcem?

Po poklicu sem profesor angleščine; na liceju Simon Gregorčič v Gorici učim že šesto leto zaporedoma. Prej sem bil na sosednjem polu, tako da sem na Goriškem že osem let. Učim angleščino, ker sem se pač v to usmeril, saj sem tako imel več možnosti za službo. Drugače sem tudi slovenist, saj sem v Trstu študiral to, čemur v Sloveniji pravijo primerjalna književnost. Poleg tega na šoli vodim razne projekte: vsako leto se podajamo na obisk v Krakov in Auschwitz, vodim gledališke dejavnosti ipd.; ko imamo Prešernove proslave, zaključne prireditve in srečanja z avtorji, se ponavadi obrnejo name, da malo pomagam pri izvajanju besedil.

Drugače se ukvarjam tudi z Gestalt-delavnicami pod mentorstvom psihoterapevta dr. Viljema Ščuka. Lansko leto smo na naši šoli poskusili uvesti poskusno delavnico. Najprej smo imeli srečanje s starši, ki so bili navdušeni; zelo so se zavzeli, da bi zadeva stekla. Zato smo organizirali poskusne delavnice med dijaki; žal so pokazali malo interesa, ker so imeli vtis, da gre za dodatno obremenitev, aktivnost, kot npr. tečaj jezika ali kaj podobnega, česar ne potrebujejo. V resnici je mnenje nas, ki se s tem ukvarjamo, da so take stvari zelo koristne; zanje je pa težko razumeti, da je to res koristno.

Kaj sploh je “Gestalt”?

Gestalt je psihološka teorija; pravzaprav izhaja iz psihoanalize, od katere pa se je ločila, ko so Freudovi učenci začeli nove struje. Pri psihoanalizi terapevt daje odgovore na probleme, Gestalt pa skuša pripeljati človeka do tega, da sam razume, kaj se dogaja v njem, in skuša težave sam prebroditi. Beseda “Gestalt” je nemška, lahko pomeni zadevo, odprto vprašanje, nekaj zanimivega itd. Pojem se je začel razvijati v Evropi, nato se je preselil v ZDA, kjer se je razvil v terapiji bolj kot v šolstvu, je pa ta različen od evropskega Gestalta, saj je bolj povezan s kalifornijsko masažo in drugimi terapijami, ki so tudi fizične. V Evropi je torej Gestalt ostal na ravni razumevanja samega sebe.

Nekaj zelo podobnega Gestaltu uporabljajo v finskem šolskem modelu; kdor se ukvarja s šolanjem, ve, da je finski model avantgarden. V preteklih desetletjih so naredili poskus: Finsko so ločili na dva dela, severnega in južnega. V enem delu so že v osnovni šoli poskusili uvesti delavnice; soboto so šolarji imeli prosto, a to tako, da so vseeno hodili v šolo, kjer niso imeli rednega pouka, temveč delavnice: otroci se niso učili prek učbenikov, ampak so izkušali stvari, ki omogočajo njihovo osebno rast in oblikovanje osebnosti. Po nekaj letih so v obeh delih Finske opravili test in ugotovili, da je bila razlika kar velika. Otroci, ki so pet let vsako soboto obiskovali tak tip delavnic, so bili veliko bolj odrasle in odgovorne osebe kot tisti, ki se delavnice niso udeležili. Zaradi tega so v vsej državi uvedli delavnice kot obvezni predmet.

To je t. i. “finski čudež”...

To, kar imenujemo “finski čudež”, je gotovo povezano tudi s tem pojavom. Tamkajšnja družba je sicer že sama po sebi bolj odgovorna in civilna kot v dru-

gih predelih Evrope. Gotovo pa taka formacija veliko pripomore k temu, kar je danes Finska. Gestalt namreč vodi k temu, da bi se otroci oz. mladi ljudje oza-veščali in odraščali v zrelega človeka s tem, da bi prevzemale odgovornosti za svoja dejanja in da bi vsakdanje življenje živeli na odgovoren in odrasel način.

To je tisto, kar vedno bolj manjka v naši družbi...

Da, vedno bolj. Zato sem prej rekel, da se naši dijaki tega verjetno ne zavedajo dovolj. Njim se zdi, da je življenje, ki ga imajo, čisto normalno, in da imajo vsega zadosti. V resnici jim manjka prav to, kar je osnova, da lahko gradijo odraslo, resno in odgovorno življenje. Nekateri dijaki, ki so enkrat poskusili tako delavnico, so priznali, da je pogovor o sebi in drugih nekaj zelo težkega in da bi neradi hodili na take delavnice. V resnici pa je prav to tisto, kar naši mladini manjka; ko bi hodili na take delavnice, bi se naučili se pogovarjati, analizirati, kaj se jim dogaja v telesu in možganih, bolje nazirati, in bi jim potem vse to ne bilo več težko, temveč navadno, ker je to del življenja.

V goli teoriji je to stoodstotno, v praksi pa gre seveda za proces, ki traja več let.

Znano je, da je dr. Ščuka pred leti vodil na Tržaškem uspešno delavnico, ki je za šolo ostala izoliran primer...

To je bilo, ko je dr. Ščuka sodeloval z Dijaškim domom v Trstu. Takrat je to metodo komaj začel preizkušati, to je bil njegov prvi, pilotski poskus. Povezal se je z nekaterimi vzgojitelji v Dijaškem domu; delavnice so bile res uspešne. Nedavno sem govoril z gospo, ki je imela hčerko v Dijaškem domu; imela je več stikov s tamkajšnjimi vzgojitelji. Izkušnja je zelo hvalilna, še sedaj se spominja, kako je bila koristna za njeno hčer.

Osebnost takrat nisem bil zraven, ker nisem sodeloval z Dijaškim domom. Tedaj se je o vsem tem zelo malo vedelo. V Sloveniji Gestalta še niso poznali, v Italiji še manj. Sedaj obstaja že nekaj knjig o tem.

Vi torej obiskujete tečaj, ki ga vodi dr. Viljem Ščuka. Kdaj ste ga spoznali in kako ste stopili na to pot?

Dr. Ščuko sem spoznal, ko je na Opčinah sodeloval s Skladom Mitja Čuk. O problemih mladih smo imeli nekaj predavanj tudi v Slovenskem kulturnem klubu. Slučajno sem ga nato srečal pred tremi leti, ko je bil povabljen na seminar za šolarje ob začetku šolskega leta. Predstavil je svoj projekt. Jaz in nekaj kolegov smo se navdušili, ko predavanju smo se pogovorili z njim, on pa nas je povabil, naj se pridružimo skupini v Piranu. Ostali kolegi zaradi časovne stiske žal niso pristopili, jaz pa vztrajam. Je kar naporno, sem pa res zadovoljen, da sem zraven.

Dr. Ščuka je na podlagi svojega priročnika “Šolar na poti do sebe” ustanovil dve skupini: ena deluje na Ptuj, druga na Primorskem, v Piranu. Jaz obiskujem drugo. Sedaj delujeta že tretje leto, projekt pa traja v celoti štiri leta. Različni profesorji, tako kot jaz, hodimo na srečanja enkrat mesečno, kjer imamo od petka do nedelje pogovore in delavnice, da se naučimo, kako voditi delavni-

ce kot mentorji. In potem to počenjamo po raznih šolah, ki so pristopile k projektu. Osebnost to delam vsak teden na novogoriški gimnaziji, kjer imajo “pred-ure” za gledališke dejavnosti. Ker njihov profesor ne more imeti celega razreda, smo se zmenili z razrednikom, da

vplivom prizadevajo, da bi ta prodril v politiko.

Kakšen naziv ima ta vrsta “pouka” oblikovanja osebnosti?

Mi ga imenujemo “Brez megle v glavi”. Naš projekt nosi ta naziv, ker skušamo sprajati “meglo” iz možganov dijakov. Me-

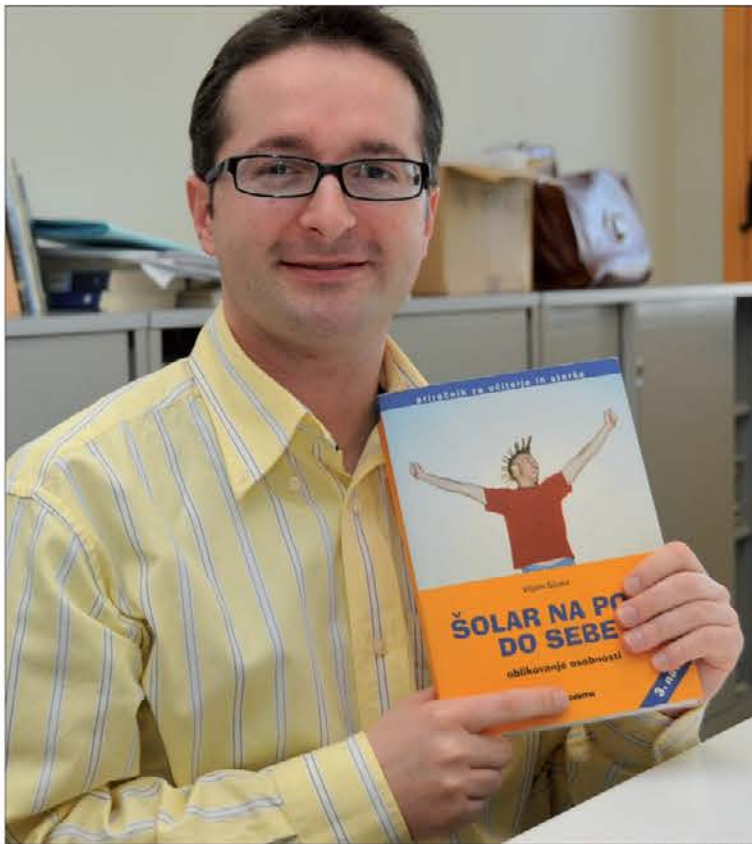

Foto DPO

bomo imeli jaz in še dva profesorja takrat drugi del razreda. To je nekako tudi povezano z gledališčem, kajti v mnogih delavnicah se učimo vlog znotraj družbe in življenja.

Tudi v Sloveniji se vidi precej razlik. Ptujška skupina, ki deluje na šolah na Štajerskem, ima veliko podporo ravnateljev. Ravnatelji so takoj razumeli korist projekta; mentorjem nudijo celo proste dneve, da se lahko udeležujejo formativnih srečanj. Na slovenskem Primorskem je to veliko težje; ravnatelji še niso razumeli dometa tega; verjetno ima kaj zraven vpliv primorske, “latinske” krvi...

Kakšen je cilj tečaja?

Učitelji, ki obiskujejo tečaj v Sloveniji, bodo od ministrstva prejeli priznanje, da so to storili in da so lahko mentorji. Je namreč možnost, da bo slovenska država uvedla kot obvezni predmet na šolah tudi tak tip delavnic, verjetno tudi zaradi tega, ker so ugotovili, kako so bile uspešne na Finskem.

Bo do tega prišlo že v naslednjem šolskem letu?

Možnost je, to upamo, z gotovostjo pa se še ne more reči. Če bo do tega prišlo, bo Slovenija iskala mentorje s tako pripravo. Dr. Ščuka se upravičeno boji, da ne bi kdo potem mislil, da lahko z dvomesečnim programom nadoknadi vse potrebno znanje. Večkrat je poudaril tole: da se naučimo določenih življenjskih drž, potrebujemo desetletja. Štiri leta učenja tega so minimum, da smo vsaj malo pripravljeni voditi tako delavnico. Mislimi, da se lahko kdo nauči takih pomembnih stvari na dveh štiriurnih srečanjih, je nemogoče.

Slovenski učitelji bodo torej v kratkem usposobljeni in bodo prejeli priznanje, Italija pa šele začne razmišljati, kako in kaj. Dr. Ščuka goji tudi stike z mednarodnim Lions klubom, ki močno podpira ta projekt. Njegovi pripadniki, ki se drugače ukvarjajo pretežno z ekonomijo, so se zavedli pomembnosti Gestalta in si s svojim

gla v tem primeru pomeni vse moteče stvari, ki zavajajo mladega človeka. To so lahko čisto banalne vsakdanje stvari, neumnosti po televiziji, izguba prostega časa, pa tudi bolj resne stvari, kot npr. mamila in alkohol. To je celosten pristop, ki vodi mladega človeka na pot zdravega življenja.

Prej sem govoril o prostem času: absolutno ne mislim, da se mlad človek ne bi smel zabavati; mislim pa, da to lahko stori na zdrav način. Danes je tega žal malo.

V bistvu gre torej za neko “poučevanje” vrednot, vzorcev...

Da, toda ne gre za poučevanje v smislu, da odrasel človek predava in “polni glavo” mlademu. Drugi mora sam odkriti, kaj si želi, in si prevzeti odgovornosti; če si ničesar ne želi, ve, kakšne so lahko posledice. Sam mora priti do tega. Zato je program strukturiran po seriji delavnic; v omenjenem učbeniku jih je 50, lahko se ponavljajo. Včasih je zanimivo ponoviti isto delavnico na začetku in na koncu leta, da mladi sami opazijo napredek, kako različno gledajo na določene stvari. Veliko drugih delavnic je opisanih tudi v drugih učbenikih, ki jih dr. Ščuka svetuje.

Na predavanju v Gorici ob koncu meseca marca je dr. Ščuka povedal, da današnja kriza ni le ekonomska in finančna, ampak kriza človeka. “Če hočemo rešiti civilizacijo, moramo začeti pri vrednotah”, je izjavil...

Popolnoma se strinjam. Najbolje bi bilo, ko bi take projekte začeli uvajati že v prvem razredu osnovne šole. Na višji šoli je že pozno; študentje ne čutijo potrebe po tem, v njem ne vidijo smisla in že malo zavračajo tak pristop. Kolegice, ki vodijo take delavnice na osnovni šoli v Piranu že tretje leto, mi pravijo, da jih vsako leto sprašujejo, ali bi sprejele več razredov. V paritetki so namreč opazili, da je razred z delavnico veliko boljši od tistega, ki je nima. Otroci zelo radi obiskujejo take

delavnice, so spontani in tako se hitro učijo; veliko je premikanja, risanja, slikanja, vse se dogaja malo kot v igri. Bolj odrasel dijak gleda na to kot na izgubo časa; samo če se malo zamisli, lahko vidi smisel.

Pomembno je, da projekt preprejo tudi starši. Če namreč doma vse to, kar otroci dosežejo v šoli, rušijo z drugačnim načinom vzgoje oz. z nevzgoje, je težko, da bi otroci kaj odnesli, ves trud bi bil zaman. Zato projekt vedno tudi predstavimo staršem in jim svetujemo, naj doma nadzirajo otroke, če se učenci držijo prevzetih nalog.

Končni cilj tega velikega projekta torej ni (le) ta, da bi bile nove generacije v družbi bolj uspešne, temveč da bi bilo v svetu več odgovornosti, iskrenosti, poštenosti, prijaznosti itd. Je torej cilj vsega tega nek nov humanizem?

Nekako je tako. Nekoč so vrednote na neki način vsiljevali, v današnjem svetu, ki je drugačen, to ni več mogoče. Ljudje tudi več ne sledijo tradicionalnim vrednotam; zavračajo jih, ker jih enačijo z zastarelostjo. Gestalt ne zavrača tradicije, temveč jemlje dobre plati humanizma, zgodovine, različnih veroizpovedi, ki imajo zelo podobne vrednote itd. Vse to povezuje v eno, da bi človek sam odkrival vrednote, ki si jih želi. Da bi rekel: “Jaz si želim tega, ker je to dobro zame in za družbo”.

Tipično za Gestalt je, da se govori v prvi osebi in se gleda vase. Ne kritiziram drugega, ampak mu kvečjemu povem, kaj je pri meni vzbudilo njegovo dejanje. Gre za samozavedanje. Veliko delavnic temelji tudi na stiku s seboj, na pogledu vase; skušam razumeti, kaj se dogaja v meni, ko se predstavi problem: kaj se dogaja, ko se razjezim, ko sem umirjen ipd. Na podlagi tega skušam razumeti, kateri občutki so boljši in kateri slabši. Kaj je vredno kontrolirati, kako to narediti, in kaj se ne izplača kontrolirati.

Vsaka stvar, da je uspešna, mora iti skozi fazo frustracije in dela, da privede do užitka. Frustracijo potrebujemo zato, da priremo do trenutka, ko se odločimo, da bomo nekaj naredili, da dosežemo uspeh. Če je frustracija prekratka ali premajhna, potem je tudi delo neenakomerno porazdeljeno in tudi užitek je različen ali ga ni.

Imam občutek, da današnji mladi imajo nizko frustracijsko stopnjo in napor zavračajo...

Res, imajo zelo nizko frustracijsko stopnjo. In zato iščejo umetne užitke. Zelo malo imajo zadoščenja, da so nekaj dosegli. Zelo malo gredo skozi frustracijo in v stvari vlagajo premalo napora in dela. Zaradi tega je tudi užitek neprimerno krajši od tega, ki bi moral biti.

Torej: “dobrodošla” kriza, ki od vseh nas zahteva kaj več truda?

Lahko, zakaj ne! Mlajši je človek, bolj se zaradi frustracije sproščajo feromoni in endorfini, ki pomagajo, da presežemo težavo in bolj uživamo.

Zakaj se po vašem mnenju družba in politika bojita vrednot in močnih osebnosti?

Zelo enostavno: ker samostojne osebnosti, ki razmišljajo s svojo glavo, ne sledijo slepo politikom. Samostojne osebnosti

“niso v interesu” politikov in ekonomistov, ki želijo kontrolirati družbo. Samozavestna oseba se ne pusti kontrolirati.

Je sploh možno se rešiti vse navlake reklam, dominantnih mitov ekonomije in politike?

To bo težko. Zaradi tega je pomembno začeti predvsem z novimi generacijami; te imajo možnost to storiti. Za nas odrasle, ki smo že toliko v tem svetu, je res težko, razen posameznikov, ki razmišljajo bolj samostojno. In vendar se da; tudi sam sem se v teh treh letih marsičesa naučil, na določene stvari gledam na različen način, pri nekaterih izbirah sem bolj kritičen, samostojen in samozavesten, vem, zakaj nekaj hočem in nečesa drugega ne. Tudi kolegi so imeli možnost s pomočjo delavnic rešiti marsikateri osebni spor s sabo in z drugimi. Če ljudje niso dovolj samostojni in samozavestni, jih je lahko voditi za nos.

Misel gre na našo zamejsko stvarnost. Kako bi lahko tudi naši mladi odnesli kaj tega bogastva?

Pametno bi bilo, ko bi se kaj več ljudi vključevalo v te projekte. Saj ni nujno, da je prav ta, ki ga vodi dr. Ščuka; obstajajo tudi drugi, podobni, ki so zelo zanimivi in so osnovani na zelo podobnih prijemih. Žal se starši včasih prepozno zavejo, katere so potrebe mlade osebe. Ko pride do višje šole, vidijo, da ima dijak probleme, in začnejo iskati rešitve. Dobro pa bi bilo, ko bi že prej več vlagali v to. Ko se predstavi kak problem, ga starši sami vedno ne znajo primerno reševati, tako da se težave z leti lahko še povečajo in so še težje rešljive. Če pa bi otroke uvajali v to, da se tudi sami zavedajo svojih problemov in jih (s podporo staršev) sami skušajo reševati, bi bilo verjetno lažje zanje in tudi na splošno v družbi.

Če bi se te delavnice uspešno uveljavile v Sloveniji, si predstavljam, da bi se stvar lahko razširila tudi na naše območje. To sicer gre počasi. Upanje je, v Italiji pa smo še precej nazaj. V Sloveniji je veliko lažje že zato, ker je država manjša in se taki koraki naredijo prej. Pri nas bi lahko začeli razmišljati vsaj na deželni ravni.

Model, ki ga je pripravil dr. Ščuka, ki je na tem področju največji specialist v Sloveniji, ni enak finskemu, ki zelo dobro funkcionira v severni Evropi. On ga je namreč prilagodil razmeram srednje in južne Evrope. Izšel je priročnik tudi za Italijo, ki ga močno podpira Lions club, a je zaenkrat še zelo malo razširjen. Če bo ta klub videl rezultate v Sloveniji, bo morda pritisnil, da se zadeva pospeši tudi v Italiji. Bomo videli.

Ste zadovoljni s svojim poklicem?

Zelo verjamem v vzgojni moment učiteljskega poklica. Učitelj ne uči samo svoj predmet, ampak tudi življenje. V družinah je danes manj tega kot nekdanj, zato mislim, da je še toliko bolj pomembno mladim več nuditi v šoli. Vsak dan se soočamo z osebnimi problemi dijakov. Ker verjamem v to razsežnost našega poklica, osebno želim, da bi se izboljšala situacija mladega človeka; zato sem zelo vesel, da sem zraven pri tem projektu.

Znano je, da ste med študenti zelo priljubljen kot “prof”...

Rad se pogovarjam z njimi. Ko vidim, da imajo težave, jih skušam razumeti in jim pomagati tudi na osebni ravni. Verjetno cenijo to.

Danijel Devetak

Na dan župnijskega zavetnika sv. Jurija

Odkritje spomenika Filipu Terčelju v Ajdovščini

Po treh letih nesoglasij, predvsem zaradi velikosti spomenika, so v nedeljo, 25. aprila, vendarle odkrili spomenik pesniku, domoljubi in duhovniku Filipu Terčelju. O primorskem rojaku je spregovoril zgodovinar Tomaž Pavšič, kip, ki ga je naredil kipar Mirsad Begić, pa je blagoslovil koprski škof Metod Piriš.

Kot poudarjajo v župniji Šturje, ki so pobudniki postavitve kipa, je Terčelj trpel pod tremi režimi, italijanskim fašističnim, nemškim in kasneje jugoslovanskim, ki je bil zanj tudi usoden. Prvič je bil zaprt leta 1931, nato pa se je moral umakniti pred fašisti v Ljubljano, kjer so ga po okupaciji budno nadzirali najprej Italijani in kasneje Nemci. Po osvoboditvi leta 1945 se je želel vrniti na Primorsko, vendar ni dobil službe. Za božične praznike je odšel k prijatelju Francu Krašni v Sorico, ki je oskrboval tudi Davčo. 7. januarja 1946 sta oba duhovnika peš proti Železnikom. V gozdu pod Sorico sta ju prestregla domačina - teren-

ca - in ju odpeljala v nasprotno smer. Naslednji dan so ju ustrelili in zakopali. O življenju Filipa Terčelja je

Terčelj, ki se je podpisoval tudi s psevdonimoma Grivški in Čavenski, napisal tudi pesem Pod Čavnom visokim prebi-

Tomaž Pavšič je spregovoril ob odkritju spomenika duhovniku Filipu Terčelju na trgu v Šturjah

spregovoril tudi slavnostni govornik Tomaž Pavšič, ki je opozoril predvsem na njegov domovinski čut in bogato kulturno ustvarjanje. Med drugim je

vam, ki je nekakšna himna Vipavcev. O nastajanju umetniškega dela je spregovorila umetnostna kritičarka Anamarija Stibilj

Šajn, ki je ob tem predstavila tudi umetnika Mirsada Begića. Po odkritju je kip blagoslovil koprski škof Metod Piriš.

Nasprotovanja postavitvi spomenika Terčelju so se začela pred tremi leti, ko ajdovski občinski svet ni potrdil predloga za podelitev stavbne pravice. Po dveh letih so pobudniki postavitev tri metre visokega kipa Terčelja poskusili ponovno in tokrat so v ajdovskem občinskem svetu dobili dovolj

glasov. Kip domačinu so odkrili na dan farnega zavetnika svetega Jurija v Šturjah, stoji pa na Cankarjevem trgu pred vhodom v štursko cerkev.

Kratek življenjepisa duhovnika-povojne žrtve Filip Terčelj (1892-1946)

Filip Terčelj se je rodil v Grivčah nad Ajdovščino 2. februarja 1892 in postal duhovnik. Študije je nadaljeval v Kölnu, kjer je dosegel profesuro na Socialno-pedagoški fakulteti. Tedaj je bilo v 168 enotah dejavnih že okrog 12.000 članov. Pisal je članke za društveno revijo, jo urejal, sodeloval z Goriško Mohorjevo družbo; pisal liturgične pesmi in uvode za nove pesmarice v sodelovanju z vodilnimi skladatelji, bil je izredno iskan govornik in pridigar...

Fašistična oblast je budno pazila nanj, ga zaslisevala in našla povod za aretacijo 6. septembra 1931, na prvo obletnico ustrelitve bazoviških žrtev, ko je v Brdih zaplapolalo nekaj slovenskih zastav. Zaprti so večje število Bricev, jih izpustili in spet zaprti decembra; dan kasneje pa še Filipa Terčelja in Lojzeta Bratuža z obtožbami, da sta bila v tesnih stikih s priprtimi, delala panslavistično in irendentistično propagando... Aretacije so bile povezane z nečloveškimi izsiljevanji in mučenji. Junija naslednje leto je bil obsojen na petletno izgnanstvo v kraj Campobasso, jugovzhodno od Rima.

Po pomilostitvi mu niso dovolili opravljati kakršnekoli službe na Goriškem in je bil pred ponovno aretacijo prisiljen leta 1934 prebegniti v Ljubljano - Jugoslavijo. Tam je delal kot hišni duhovnik v umobolnici in kot profesor na Poljanski gimnaziji; z mladimi se je ukvarjal tudi v popoldanskem času v gledališko-glasbenih dejavnostih. Izdal je dve knjigi z domačijsko tematiko. Po italijanski okupaciji Ljubljanske pokrajine je bil tri mesece zaprt, izgubil je službo in stanovanje. Kasneje so ga neprestano nadzorovali Nemci.

Takoj po vojni - od srede junija do srede septembra - ga je zaprla domača povojna oblast. Ovadb o narodnem izdajstvu, ki so se izkazale za neresnične, naj bi priš-

le predvsem iz Goriške. Iz zapora je šel bolan v bolnišnico. Takoj ko se je počutil bolje, je želel dobiti službo na Goriškem in pomagati pri naporih za priključitev naših krajev, a ni dobil dovoljenja.

Za božične praznike 1945 je odšel k prijatelju Francu Krašni, župniku v Sorici, ki je oskrboval tudi Davčo. Ker so v dneih pred Božičem izselili nekaj kmetov, je Krašna oznanil, da bo po praznikih šel posredovati zanje v Ljubljano. 7. januarja 1946 sta oba duhovnika peš proti Železnikom. V gozdu pod Sorico sta ju prestregla domačina - terena - in ju odpeljala v nasprotno smer. Naslednji dan so ju ustrelili in zakopali.

Zaradi take usode je Filip Terčelj ena izmed tragičnih, zamolčenih osebnosti naše polpreteklice zgodovine. Verjamemo, da je njegov lik blizu vsakemu domačinu, Primorcu, Slovencu, ki pozna ali bi moral spoznati obdobje Primorske pod fašizmom, saj nas je boj proti nasilni italijanizaciji močno zaznamoval. Tega boja pa si ne

moremo zamišljati brez "čeder-macev", ki so bili nosilci narodnega odpora, eno z ljudmi in pogosto herojsko pripravljene za svoje poslanstvo plačati visoko ceno. Tudi za Terčelja se je oprjel vzdevek "drugi Čedermac"; dejansko je bil s svojim delovanjem deblo drevesa, iz katerega se je v tistem času razrasla krošnja slovenstva med potujočevalno italijansko zasedbo.

Njegova simbolna podoba v kipu, ki ga je oblikoval Mirsad Begić po naročilu župnije Šturje in stoji na Cankarjevem trgu v Šturjah, želi naši in naslednjim generacijam sporočiti, kako dragocena je slovenska samobitnost, in nagovarjati, da se zanj čutimo odgovorni vsi.

Benedikt XVI. ob 44. svetovnem dnevu sredstev družbenega obveščanja (2)

"Duhovnik in pastoralna v digitalnem svetu: novi mediji v službi Besede"

Prek modernih komunikacijskih sredstev bo duhovnik lahko spoznal življenje in pomagal ljudem današnjega časa odkriti

obdobju vzgoje, združeval s trdno teološko pripravljenostjo in izrazilo duhovniško duhovnostjo, ki se napaja ob nenehnem pogovoru z Gospodom. V stiku

zati svoje srce posvečenega človeka, da bi vdihnil dušo ne samo svojemu pastoralnemu delovanju, ampak tudi neprekinjenemu komunikacijskemu toku 'spleta'.

Tudi v digitalnem svetu se mora pokazati, da ljubeča Božja pozornost v Kristusu do nas ni samo stvar preteklosti niti učne teorije, ampak konkretna in aktualna resničnost. Pastoralna v digitalnem svetu mora ljudem našega časa in sodobnemu izgubljenemu človeštvu pokazati, da je "Bog blizu; da si v Kristusu vsi vzajemno pripadamo" (Benedikt XVI., *Govor Rimski kuriji ob izmenjavi božičnih voščil*, L'Osservatore Romano, 21. - 22. december 2009, str. 6). Kdo lahko bolje od duhovnika prek svojih pristojnosti na področju novih digitalnih medijev razvija in uresničuje pastoralno, ki bo oživila in aktualizirala Boga v današnji resnično-

sti ter predstavila versko modrost preteklosti kot bogastvo, kjer lahko zajemamo za dostojanstveno življenje danes in ustrezno izgradnjo prihodnosti? Naloga vsakega posvečenega delavca v medijih je pripraviti pot za nova srečanja, pri čemer naj se vedno zagotavlja kakovost človeške stika ter pozornost do ljudi in njihovih resničnih duhovnih potreb; ponuditi ljudem našega 'digitalnega' časa potrebna znamenja, da bodo prepoznali Boga; nuditi možnost vzgoje za pričakovanje in upanje ter dostopa do Božje besede, ki odrešuje in spodbuja celostni človeški razvoj. Ta bo lahko odplula na globoko med številna razpotja, ki jih je ustvaril gost splet avtocest cyber-prostora, in utrdila Božjo pravico do bivanja v slehernem obdobju, da bi prek novih oblik komunikacij On lahko napredoval po mestnih ulicah in se ustavljal na pragu domov in src, kjer bi lahko znova rekel: "Glej, stojim pred vrati in trkam. Če kdo sliši moj glas in odpre vrata, bom stopil k njemu in večerjal z njim, on pa z menoj" (Raz 3,20).

/ dalje

Kristusovo obličje. Pri tem bo primerno in izvedeno uporabo teh orodij, ki si jo bo pridobil v

z digitalnim svetom mora duhovnik bolj kot izvedeno roko medijskega delavca poka-

BOJNA OPREMA (3. del)

2. Odeti z oklepom pravičnosti (endysámenoi tón thórika tés dikaiosynés): Pravičnost je navzven obrnjena svetost, zato je oklep primerno znamenje pravičnosti. Človekova svetost je v njem in znotraj njega, pravičnost pa je sad te notranje pravilne drže do Boga in do bližnjega. Zato svetopisemska pravičnost ni sad črke, ampak sad duha in se večkrat enači z usmiljenjem in odpuščanjem ter dobrimi deli.

Tako modri Sirah v hebrejskem besedilu naroča pravičnost do očeta: "Zakaj usmiljenje (heb. tse-daqáh) do očeta ne bo pozabljeno in se ti bo zaračunalo v spravo za tvoje grehe" (Sir 3,14). Enako je tudi sveti Jožef bil pravičen po duhu, ne po črki, in bil pravzaprav usmiljen: "Ker je bil Jožef, njen mož, pravičen in je ni hotel osramotiti, jo je sklenil skrivaj odslaviti" (Mt 1,19). Kot izraz notranje svetosti je pravičnost omenjena v dveh blagrh: "Blagor lačnim in žejnim pravičnosti, zakaj ti bodo nasičeni" (Mt 5,6). "Blagor njim, ki so zaradi pravičnosti preganjani, zakaj njih je nebeško kraljestvo" (Mt 5,10). Kristus govori o odpuščanju in dobroti in pravi: "Če vaša pravičnost ne bo večja kakor pismoukov in farizejev, ne pridete v nebeško kraljestvo" (Mt 5,20). Glejte, da svoje pravičnosti ne bo-

ste opravljali pred ljudmi, da bi vas oni videli; sicer ne boste imeli plačila pri svojem Očetu, ki je v nebesih" (Mt 6,1). "Gorje vam, pismouki in farizeji, hinavci: ki dajete desetino od mete in kopra in kumine, pa ste opustili to, kar je v postavi važnejše: pravičnosti in usmiljenje in zvestobo" (Mt 23,23).

Sklep prilike o dveh sinovih, ki ju je oče poslal v vinograd, nakazuje, da pravičnost pomeni tudi kesanje in spreobrnjenje: "Kajti Janez vas je učil pot pravičnosti (kesanja!) in mu niste verjeli, cestinarji in hotnice pa so mu verjeli; vi pa ste to videli in se tudi potlej niste pokesali, da bi mu verjeli" (Mt 21,32). Oklep svetosti in pravičnosti odvzema strah pred sovražniki: "Dal nam bo, da bomo rešeni iz rok sovražnikov in mu brez strahu služili v svetosti in pravičnosti pred njegovim obličjem vse dni življenja" (Lk 1,74-75). Dobra dela bodo kakor oklep varovala pravične

na vesoljni sodbi: "Tedaj mu bodo pravični odgovorili: Gospod, kdaj smo te videli lačnega in smo te nasitili ali žejnega in smo ti dali piti?" (Mt 25,37).

Božja beseda prikazuje z oklepom pravičnosti tudi Gospoda. Prerok Izaija opisuje, kako Gospod skrbi za red in mir v deželi, in pravi: "Oblekel je pravičnost kakor oklep in čelado zveličanja je dal na svojo glavo, oblekel je maščevanje kakor obleko in se ogmil z gorečnostjo kakor s plaščem" (Iz 59,17).

Psalmist opisuje Gospodovo varstvo in obrambo z besedami: "S svojim trupom te pokriva, pod njegove peruti se zatekaš, ščit in oklep je njegova zvestoba" (Ps 91,4). Knjiga Modrosti opisuje Gospoda, ki kaznuje krivične in rešuje pravične: "Vzel si bo za bojno opravilo svojo gorečnost, oborožil bo stvarstvo, da bo kaznoval sovražnike. Za oklep si bo oblekel pravičnost, za čelado si bo nadel odkritosrčno sodbo. Za ščit si bo vzel nepremagljivo svetost. Za meč bo nabrusil svojo hudo je-

zo, tudi veselje se bo z njim bojevalo proti blazezem. Švigale bodo natančno zadevajoče strele, kakor z usločnega loka oblakov bodo letele v cilj" (Mdr 5,17-21).

3. Z obutimi nogami (hypodesámenoi toús podás): Z zapetimi sandali in z zavezanimi čevlji. Ne bosni in tipajoči in ne obuti ohlapno. Bose noge so znamenje zmede in zadrege. Job opisuje Gospodovo modrost in razumnost in pravi: "Svetovalce odpravlja bese in sodnike dela zmedene" (Job 12,17). Po preroku Jeremiju govori Gospod besni zaročenki: "Varuj svojo nogo, da se ne zbošiš, in svoje grlo, da se ne užeja!" (Jer 2,25). Prerok Zaharija opisuje objestnega pastirja, ki bo 'sezaval' svojo čredo: "Pač pa bo jedel meso pitanih in tgal njihove parklje" (Zah 11,16).

Bose noge so znamenje sramote in ponižanja: "Kakor hodi moj služabnik Izaija že tri leta brez vrhnje obleke in bos v znamenje in prerok bo za Egipt in Etiopijo, tako odžene asirski kralj egipčanske in etiopske pregnance, mlade in stare, brez vrhnje obleke in bese, z razgaljeno zadnjo platjo Egiptu v sramoto" (Iz 20,3-4). Obute noge so znamenje notranje razpoložljivosti in pripravljenosti: "Kako ljube so na gorah noge glasnika radosti, ki oznanja mir, prinaša veselo novico, razglašajo zveličanje, govori Sionu: 'Tvoj Bog kraljuje'" (Iz 53,7).

Kratke

Občni zbor Katoliškega tiskovnega društva

Člani Katoliškega tiskovnega društva so se v četrtek, 29. aprila, zbrali na letnem občnem zboru, ki je bil v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Na dnevnem redu so imeli izvolitev novega upravnega odbora in predsednika. Za triletje so bili v sedemčlanski odbor izvoljeni: Walter Bandelj, Danilo Čotar, Marijan Markežič, Damjan Paulin, Janez Terpin, Kristian Tommasi in Franka Žgavec. Za predsednika je bil potrjen Damjan Paulin.

Četrti koncert SCGV E. Komel iz ciklusa Snovanja 2010

V soboto, 8. maja, ob 20. uri, bo na vrsti četrti koncert iz ciklusa Snovanja 2010 z naslovom Glasba v točkah. V dvorani Pokrajinskih muzejev v Grajskem naselju bodo nastopili uspešni učenci SCGV Emil Komel, ki so bili nagajani na raznih tekmovanjih in revijah v letu 2010.

Prisluhnili bomo lahko zvoku harfe, klavirja, violine, saksofona, kitare, trobente ter učencem solopetja. Vstop je prost.

Poslovlino srečanje Sovodenjskih deklet

Ženska vokalna skupina Sovodenjska dekleta zaključuje svojo skupno pevsko pot. Za vse zveste prijatelje in dosedanje pevske sodelavce pripravljajo poslovlino koncert, ki bo v soboto, 15. maja, ob 20.30 v domačem Kulturnem domu. Ob tej priložnosti bodo izdale tudi zgoščenko Metuljček, ki zaobjema nekatere arhivske posnetke Radia Trst A z revij Primorska poje, Cecilijanka in Sovodenjska poje.

Abonmajška sezona SSG v Gorici / Oblomov v KC Lojze Bratuž

V ponedeljek, 19. aprila, so si goriški abonenti v dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž - tokrat v scensko povsem neokrnjeni podobi, saj je predstava Slovenskega stalnega gledališča v tržaškem Kulturnem domu zaživela v Mali dvorani - ogledali dramsko priredbo romana Ivana Aleksandroviča Gončarova Oblomov, "žalostno komedijo, ki skozi eno najbolj izživalnih figur svetovne književnosti zastavlja vprašanje: Čemu vstati iz postelje? Zakaj živeti?" Odrska priredba režiserja Egona Savina, dovršenost njegove režije, pronicljiva,

rahločutna, vsestransko mojstrska vživetost Radoša Bolčine, gosta iz SNG Nova Gorica, v lik protagonista in izrazita igra soigralcev Vladimirja Jurca, Lare Komar, Luke Cimpriča ter Maje Blagovič so prevzeli in ganili gledalce, kakor seveda vsebinska sporočilnost, ki globoka pronica v zavest vsakogar. Zvesta dolgoletna goriška abonentka je po ogledu dela izjavila, da zaradi takih predstav bi bila res velika škoda, če bi delovanje našega gledališča zamrlo, kakor je bilo v nevarnosti, da iz finančnih težav ponikne na začetku letošnje sezone. Druga pa je dejala, da tako krasne predstave že dolgo nismo videli v izvedbi SSG.

Premišljeno zgrajene uprizoritve, v katerih prevladujejo režiserjevo spoštovanje do avtorja in njegove misli, moč besedila ter izvrstna igralska interpretacija, naletijo vselej na dober odmev tudi pri širšem krogu gledalcev. / IK

Skupinska razstava mednarodne likovne kolonije Monošter 2008 (Madžarska)

V soboto, 8. maja 2010, ob 17. uri, bo v galeriji Modras - KD Jezero v Doberdobi (Rimska ulica 24) odprtje zanimive skupinske razstave mednarodne likovne kolonije Monošter 2008 (Madžarska).

Prvič se bodo na kraški planoti predstavili slikarji: Baky Péter (Madžarska), Borsos Péter (Madžarska), Paolo Cervi Kervischer (Italija), Csuta György (Madžarska), Endre Göntér (Slovenija), Goce Kalajdziski (Slovenija), Karácsony Kata (Madžarska), Metka Kavčič (Slovenija) in Kovács Ferenc (Madžarska).

Za glasbeni okvir otvoritvene svečanosti, na kateri bo uvodoma spregovoril Jože Hirnok, bo poskrbel pevski zbor Jezero. Razstavo, ki spada v kulturne stike med Slovenci iz Porabljja in pevskim zborom Jezero iz Doberdobi, prireja Galerija Modras in Kulturni dom v Gorici, v sodelovanju z ZSKD, SKGZ, KD Jezero Doberdob, s kulturno zadrugo Maja (projekt Klub 1001) in Zvezo Slovencev na Madžarskem. Razstava bo odprta do 20. maja 2010.

PD RUPA-PEČ Praznik frtalje

Naj živi prvi maj!

Za tradicionalni govor ob prvem maju na letošnjem Prazniku frtalje so organizatorji, požrtvovalni člani Prosvetnega društva Rupa-Peč, poprosili deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca, ki je povabilo, kot je sam dejal, "počasčen" sprejel. Svoje razmišljanje je začel z grenko noto, da je v teh časih, ko dela ni, težko govoriti o delu; o tistem fizičnem delu, ki smo ga v zahodnem svetu prepustili priseljencem. Citiral je novinarja Paola Rumiza, ki v nekem članku pravi, da je "družbeno-gospodarska kriza dejansko epilog več desetletij dolgega procesa, na katerem je naposled obvisel ves svet. Proces, ki je gospodarstvo osredotočil na 'papirnate vrednosti' in jih povzdignil daleč višje nad realno delo, delo v materialnem,

gikah. "Delo kot nosilec etične in kulturne vrednote". Za nas, slovensko narodno skupnost, pomeni ohranjanje zemlje tudi garancija, da smo gospodarji na območju, ki so ga naselili naši predniki. "Zemlja daruje hrano, na njej gradimo domove, tovarne, delavnice. Dokler imamo zemljo -smo!" je naglasil Gabrovec in končal nagovor z optimističnim poudarkom. Ob citiranju stihov Srečka Kosovega "Polne sladkega mošta so naše kleti" je rekel, da je zanj "ta sladki mošt vsaka mlada generacija, ki neobremenjeno, a z izkušnjo prednikov, povezano z novimi znanji, s svežo in edino vsemogočno mladostniško energijo je naposled poklicana, da krene na pot (...). Zato naj živi ta pomladni 1. maj in naj naša srca napolni z navdušenim optimiz-

mom in prepričanjem, da zmoremo, da bomo tako kot večkrat v naši zgodovini kos času, ki ni nikoli brezupen".

Po tehtnih mislih o delu in njegovem plemenitem pomenu je na prazničnem prizorišču, pod rupeško cerkvijo, zavel vetrič, poln

Igor Gabrovec (foto DP)

humorja, ki je vsaj za nekaj minut odgnal vsakdanje črnogledne misli. Štiri ljubiteljske igralke, članice KD Oton Župančič iz Štandreža, Marta Bizjak, Malvina Braj-

prazniku žena. Omenjene predstavo so v režiji Marte Bizjak naštudirale za letošnji 8. marec. Z njo so nastopile v Štandrežu in Doberdobi, pa še kak rojstni dan so polepšale. Tokrat so k sodelovanju povabile še Danila Peterina, ki je igraje na harmoniko Naša mama kuha kafe uvedel in sklenil komični nastop.

Duhovito in z obilico ironije (tudi v izbiri kostumov) so se posrečeno spremenile v štiri prijateljice, ki pripovedujejo svoje dogodivščine na rojstnem dnevu ene izmed njih. Iz dialogov, polnih komičnih dovtipov, ki jih vrtinčijo sklerotična "modrovanja", se izrišejo tudi njihovi od-

nosi do moških, soprogov (ti bi morali biti arheologi, da bi znali ceniti staranje žene!), ljubimcev... Kako grozno jih daje skleroza, je očitno že iz tega, da jim gostiteljica kar nekajkrat postreže s kavo, a sočasno vsakič izjavi, kako je pozabljava, ker jim ni še skuhalo kave. One seveda pritrjujejo. Iz komične četverice, ki je pošteno pozabavala gledalce, je izstopala Marta Bizjak, ki ji ne primanjkuje igralske žilice in si je odrske samozavesti in sproščenosti pridobila v dramskem odseku PD Štandrež.

Kot se spodobi na takih vaških praznovanjih, je za kulturnim sporedom, ki ga je povezoval Alex Devetak, zagospodovala glasba in vabila plesalce, naj se zavrtijo. Do poznih ur je goste v soboto kratkočasila glasbena skupina Happy day. Postrežljivi organizatorji so poskrbeli, da ni zmanjkalo jedi na žaru, pa tudi tradicionalne, dišeče frtalje in ruje kapljice. Mlada predsednica Martina Gereon je bila z obiskom prvih dveh dni kar zadovoljna. Žal se je v nedeljo, 2. maja, vreme skisalo. Zaradi dežja so se organizatorji morali odpovedati celotnemu programu.

Iva Koršič

Koristna pobuda za otroke in odrasle

Skupaj so narisali nov dan

V sredo, 28. aprila, je v goriškem Kulturnem domu potekalo srečanje z naslovom Nariši nov dan. Gre za projekt Zavoda 7 za oblikovanje in izvajanje družbeno odgovornih programov, v sklopu kampanje neodvisen. si. Pokrovitelj kampanje je predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk. Projekt je predlagala ZSKD, finančno ga je podprla SKGZ, pri realizaciji so sodelovali tudi Kulturni dom, Glasbena matica, ZŠSDI, dijaški dom Simon Gregorčič in športno združenje Dom.

Predsednica ZSKD Vesna Tomsič je povedala, da so bili zelo zadovoljni, ker sta didaktični ravnanjstvi iz Gorice in Doberdobi z veseljem sprejeli ponudbo. Projekt Nariši nov dan poteka v enem dnevu. Jutro je namenjeno učencem in dijakom, večer pa odrasli publiki: vzgojiteljem, trenerjem, staršem in vsem, ki se ukvarjajo z otroki.

Zjutraj so prišli najprej na vrsto goriški osnovnošolci, nato pa doberdobiški. Ogledali so si lutkovno predstavo z lutkarjem in knjižničarjem Borisom Kononenkom, ki je pripovedoval zgodbo o Zarji in Svitju. Zarja in Svit sta otroka, ki gresta od doma sama v knjižnico in na poti spoznata veliko stvari. Na oder je povabil tudi otroke, ki so odigrali vlogo Zarje in Svitja in druge vloge. Najprej so spoznali varnost na cestih, saj jim je lutkar opisal, kako naj

jo prečkamo. Na poti so otroci nato spoznali zdravo prehrano, čevljarja, ki pove, kako je bilo, ko je prekomerno kadil in pil, kako ni mogel več izdelovati čevljev in se ni mogel preživljati. Srečali so tudi avtomobil, iz katerega je izstopil gospod, ki je Zarji in Svitju ponudil bombončke in žvečilni gumi. Povabil ju je, da ju zapelje v knjižnico. Otroci so se naučili, da ne smejo zaupati neznanecem, ker je lahko včasih v bombončkih strup, ki se mu reče mamilo. Lutkar jim je povedal, da nekateri otroci, ki so sprejeli to ponudbo, niso nikdar več videli mame in očeta. Kmalu je prišla mimo tudi prijetna gospa, urejena, čedna in lepo oblečena in jima je ponudila bombončke. Otroci so se naučili, da tudi lepim neznanim gospem rečemo: "Ne, hvala". Kaj je treba storiti, če se to zgodi? Treba je poklicati policaja! Čevljar jima je povedal, da morata poklicati 113. Kmalu nato je na oder pridrel policaj in odpeljal gospoda v zapor. Otroci so se nato soočili tudi z vrednostjo denarja in s pomembnostjo varčevanja. Če bi vsak dan dali nekaj denarčka na kup, bi lahko nazadnje kupili kolo ali kaj podobnega. Otroka sta nazadnje le prišla do knjižnice, kjer je najstarejša knjiga, ki jo lahko odpremo le s srcem, a knjiga je polna belih strani, ker jo lahko napolni le, kdor knjigo bere. Tako je lutkar nazadnje poudaril tudi vlogo branja pri nadgrajevanju svojega jaza. Preko knjig bodo

lahko otroci spoznali, kdo so in kdo bodo lahko postali. Lutkar je predstavo zelo lepo in učinkovito animiral, da so otroci res uživali. Na koncu jih je pozval, naj zgodbo povejo staršem in naj se s starši igrajo igrico, ki so jo prejeli v dar, ter naj skupaj razmislijo, kako naj narišejo nov dan. To lahko potem narišejo in pošljejo

igralec svojega življenja si sam, lahko napišeš najlepši možni film. Spoznali so, kdo je pravi prijatelj in kako se pravi prijatelj obnaša. Zanimivo je bilo sporočilo, da alkohol ubija, tudi če si trezen. Povedali so zgodbo o sorodniku, ki je na vozičku. Pil je v vozil avto, v njem sta bila še dva prijatelja. Imeli so prometno nesrečo, on je na vozičku, prijatelja, ki nista pila,

Viljem Ščuka in Bernard Spazzapan (foto DPD)

na spletno stran, saj bo vsak otrok, ki bo poslal risbico, prejel po pošti skrivnostni dar.

Dopolodne so prišli na vrsto tudi nižješolci iz Gorice in Doberdobi. Nastopili so Bojan Kodolja, Viljem Ščuka in Bernard Spazzapan. Glavno sporočilo je bilo, da posledice svojih odločitev v življenju nosiš sam. Scenarist in glavni

pa sta mrtva. Zanimiva je bila tudi zgodba o čokoladi. Mamilo so primerjali s čokolado. Čokolada je tako dobra, da včasih namesto enega koščka poješ kar celo. Povedali so jim, da nikoli ne veš, kako bo vplivalo mamilo nate, mogoče bo kot čokolada.

/ stran 16
Slavica Radinja

SNOVANJA Aleš in Hilarij Lavrenčič v Bevkovi knjižnici v Novi Gorici

Duo Lavrenčič navdušil v Novi Gorici

Foto DPD

Tretje srečanje iz letošnjega niza Snovanj, ki jih prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Arsatelier, je v sredo, 28. aprila, potekal v Bevkovi knjižnici v Novi Gorici.

Sredi njenih bogatih zbirk, v ambientu, ki sicer ni najbolj akustičen, je pa v njem zaznati živ kulturni utrip, je tokrat zazvenela violina mladega nadebnega glasbenika Aleša Lavrenčiča iz Doberdoba. Glasba mu tako

rekoč teče po žilah, saj je njegova mama pevka v zboru Hrast, oče Hilarij pa je znan glasbeni pedagog, uveljavljen dirigent in sploh profesionalni glasbenik, duša številnih podvigov doberdobskega zbora in različnih projektov. Aleš se je srečal z violino že pri štirih letih. Njegov prvi učitelj je bil Peter Gus, nato Frančišek Tavčar, od lani pa mu je na goriškem sedežu šole Komel mentor in pedagog Jurij Križnič. Letos namerava Aleš opraviti izpita teorije in solfeggia ter klavirja, v naslednjem šolskem letu pa po vsej verjetnosti peti letnik na konservatoriju, saj zelo hitro napreduje in dosega primerno zrelostno stopnjo.

Prvi samostojni koncert je imel star komaj devet let v domači vasi, večkrat je že nastopil kot solist, lani jeseni smo ga videli tudi v operi Grotta Marica. V zadnjih letih se je uspešno predstavil tudi na raznih tekmovanjih: l. 2008 je osvojil absolutno prvo nagrado na tekmovanju Spincich v Trstu, leto kasneje zlato priznanje na regijskem tekmovanju v Postojni in srebrno na

Tekmovanju mladih slovenskih glasbenikov v Ljubljani; pred nekaj tedni je na tekmovanju Certamen musicum v Štaranca- nu dosegel 100/100 točk in absolutno prvo nagrado, torej še eno priznanje za njegovo nardarjenost in marljivost.

Spored novogoriškega koncerta je obsegal učinkovite in hvaležne skladbe, take, ki so prijetne za ušesa poslušalcev in s katerimi je mladi Aleš hkrati lahko pokazal, česa je sposoben. Ob klavirski spremljavi očeta Hilarija je dal vse od sebe. Začel je z briljantnim in vedrim Tempom di Minuetto Fritza Kreislerja, nadaljeval pa s spevno Gluckovo Melodijo, znanim stavkom Ples blagoslovljenih duhov iz opere Orfej in Evridika. Občinstvo je s posebno toplim aplavzom nagradilo Variacije v d-molu Charlesa Augustea de Beriota, v katerih je zaznati virtuozistično tehniko belgijskega skladatelja, ki jo je mali violinist dobro doделal. Koncert je sklenil s koncertom v a-molu romantičnega skladatelja Jean-Baptista Accolaya; 12-letni violinist je to dokaj zahtevno preizkušnjo ne le s tehničnega, temveč tudi z interpretativnega vidika odlično izpeljal, navdušeno publiko pa je nagradil še z biserkom enega najbolj prefinjenih violinistov prejšnjega stoletja, Nathana Milsteina. / DD

SNOVANJA Pianist Tilen Draksler, orkester in zbor Koncert s penečo energijo

Drugi koncert v nizu Snovanj, ki ga prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Arsatelier – mednarodni center za glasbo in umetnost, je bil 24. aprila v znamenju galantne glasbe poznega baroka in klasicizma. V Kulturnem centru Lojze Bratuž je izvirno poimenovan večer *Peneča klasika* nastal kot idejna zasnova pianista Tilena Drakslerja, mladega Celjana, absolventa Akademije za glasbo v Ljubljani iz razreda Tatjane Ognjanovič, ki kar vre od zamisli. Ob njem sta nastopila še Godalni orkester Arseia iz Škofje Loke in Zbor Arsatelier. Večer je bil vsekakor odsev osnovnega creda Snovanj, ki temelji na povezovanju: mladih glasbenikov, zamisli, izkušeni, znanj in navezadnje neprecenljivega tkanja prijateljskih vezi. Tilen Draksler je bil srce koncerta, saj je poleg igranja tudi izvirno povezoval program. Nedvomno je mladi pianist tako kon-

cert osvobodil spon strogosti, ki so vezane na tovrstne koncerte. Pri predstavitev posameznih skladb je izhajal predvsem iz prepričanja, da je resna glasba zanimiva in ponuja neskončno lepih in vznemirljivih estetskih užitkov. Predhodki o glasbi, rezervirani za poznavalce, pa so ovirali, pa so ovirali, ki odzame veliko čudovitega izkustva ob poslušanju glasbe. Predstavil se je z dvema koncertoma za klavir in z (godalni) orkester: Bachovim v d-molu (BWV 1052) in Mozartovim v A-duru (KV 414), poleg tega pa je zaigral na čembalo ob Bruhnsovi pesmi *Ich liege und schlafe*, ko je zapel tudi zbor. Med celotnim nastopom je v ospredje prihajala njegova mladostniška radovednost, ki je še nekoliko neuk-

ročena in neustrašno raziskuje, išče poti, odkriva možnosti in se noče oprjeti najlažjih rešitev. Na trenutke je z interpretacijo presenetil kot v Mozartovi cadenzi, ki je zavznela v jazzovskem slogu. Orkester Arseia je pod taktirko Armina Seška vseskozi bil suverena opora pianistu. Melodičen in eleganten ton orkestra je oživljal glasbo tega galantnega obdobja salo-

ne prerasla v močan sestav skorajda profesionalnih razsežnosti. Njihova težnja po doseganju dovršene igre ponuja lepe rezultate. Člani orkestra so ubrani in njihov zvok zazveni homogeno, celovito in dobro preučeno. Ob koncu se je orkestru pridružil še Komorni zbor Arsatelier, ki je zapel pod umetniškim vodstvom Mirka Ferlana. Nekoliko samozavestneje je

nov in bleščavih plesnih plemiških dvoran. Orkester je poleg ljubke in vedno atraktivne Mozartove *Male nočne glasbe* zaigral poskočne in barvite *Romunske plesne* Bele Bartoka. Škofjeloška zasedba je pred trinajstimi leti začela muzicirati pod vodstvom Armina Seška znotraj tamkajšnje glasbene šole. Z resnim in predanim delom

zbor zapel pesem Nicolausa Bruhnsa. Koncert pa je zaokrožil z akordi Mozartove *Ave verum corpus*. Peneča klasika je tako ob ponujenih mehurčkih glasbenih idej Tilena Drakslerja in vseh sodelujočih glasbenikov poleg estetskih užitkov ponudila veliko tem v razmišljanje.

Metka Sulič

Dramatičnim usodam nekaterih škofov v naši deželi po prvi svetovni vojni je bilo v četrtek, 29. aprila, posvečeno zanimivo srečanje, ki ga je priredil Inštitut za družbeno in versko zgodovino v sodelovanju z Državno knjižnico. Večeru bi lahko dali podnaslov "Ko je škofovski poklic postal posebno nevarno", je v imenu prirediteljev - v prisotnosti goriškega nadškofa Dina De Antonija - uvodoma povedala zgodovinarica Liliana Ferrari in dvorani Hiše Ascoli v Gorici. Življenjske zgodbe škofov Andreja Karlina, Frančiška B. Sedeja, Francesca Isola in Antona Mahničiča bi namreč lahko bile zaradi svoje dramatičnosti odlična snov za romanopisce. Področje med Furlanijo in Istro je namreč po prvi svetovni vojni doživelo s prihodom Italije pravi institucionalni preobrat. Zlasti v škofijah, ki so prej spadale pod avstro-ogrsko cesarstvo in kjer so živele tudi neitalijanske skupnosti, so bili odnosi med škofijami in novimi oblastmi kompleksni in problematični. O Andreju Karlinu, ki je med letoma 1911 in 1919 vodil škofijo Trst-Koper, je spregovoril prof. Tomaž

Srečanje o zgodovini naših krajev v Hiši Ascoli Dramatične usode škofov ob meji

Z leve: I. Portelli, T. Simič, L. Ferrari in C. Donato (foto DPD)

Simič, ki se zadnje časa ukvarja s še neobjavljenim dnevnikom zadnjega slovenskega škofa v Trstu. Bil je konservativen, zmeren in previden, in vendar so se po vojni z grožnjami, ustrahovanji, javnimi manifestacijami in celo z vandalskimi dejanji dvignili proti njemu, češ da je Slovenec in zraven še filoastrijec. Nekaj časa je vztrajal, pri čemer mu je bila glavna skrb versko življenje ljudi; naposled pa je klonil

pritiskom in se je umaknil. Frančišek Borgia Sedej, je povedal zgodovinar Ivan Portelli, je bil imenovan za goriškega nadškofa l. 1906, na svojem mestu pa je ostal do l. 1931, ker mu je uspelo se izogniti frontalnemu spopadu z novo oblastjo. S pastirskim pismom l. 1919 je izrecno naročil duhovnikom, naj sprejmejo legitimno oblast. Ta je uvidela nasprotnike v političnih revolucionarnih silah,

zaradi česar je iskala zaveznike v duhovščini. Sedej je zahteval spoštovanje naravnih pravic do jezika in kulturne identitete Slovencev, ni pa pristajal na zaostrovanje napetosti. Furlan Francesco Isola je vodil škofijo Concordia v letih 1898-1919. Kot je nazorno povedal zgodovinar Cristiano Donato, so italijanski vojaki skupno z nekaterimi krajanji 3. novembra 1918 na sedežu škofije v Portogruaru škofa pretepli in ga kmalu prisilili k odstopu; to pa zato, ker naj bi bil avstrijski agent, pa tudi zaradi razprtij in nesoglasij znotraj krajevne družbe in Cerkve.

Liliana Ferrari je na koncu na kratko povzela še zgodbo Antona Mahničiča, ki je bil l. 1896 imenovan za škofa na otoku Krk. Ker je hrvaški narod branil proti italijanski okupaciji in bil med ljudmi zelo priljubljen, je bil preganjan in po prvi vojni leto dni konfiniran v bližini Rima; kmalu nato je umrl v Zagrebu. V krajši razpravi se je oglašilo nekaj navzočih; msgr. De Antoni je izjavil, da se mu zdijo tovrstna srečanja pomembna, ker pomagajo utrjevati zgodovinski spomin. / DD

Obvestila

SCGV Komel in Arsatelier vabita v soboto, 8. maja, ob 20. uri v dvorano Pokrajinskih muzejev v grajskem naselju na koncert v nizu Snovanj z naslovom Glasba v točkah.

Društvo Jadro iz Ronk vabi v ponedeljek, 9. maja, ob 20. uri na sedež društva na tečaj izdelovanja svetoivanskih venčkov in šopkov.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi člane, da se v nedeljo, 9. maja, ob 13. uri udeležijo srečanja na društvenem sedežu Skala v Gabrjah, kjer bo kulturni program z nastopom zborov Skala in Jezero, pod geslom Da bi ne pozabili. Obvezna prijava po tel. 0481 882024 (Ivo), 0481 390688 (Saverij) ali 0481 882240 (Bernard F.).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v sodelovanju s KRUT-om sklop ustvarjalnih srečanj za dobro počutje Po sledovih notranjih barv, ki so namenjena članom in prijateljem. Štiri srečanja so že bila, eno v marcu, tri v aprilu. Zadnji srečanja pod mentorstvom likovne terapevte Jane Pečar bosta na sedežu DSU v KBcentru na korzu Verdi 51/int. 4. in 11. maja od 16. do 17.30. Dodatne informacije in prijave na tržaškem sedežu v ul. Cicerone 8/b, od ponedeljka do petka med 9. in 13. uro, tel. 040 360072.

Do konca maja je v galerijskih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž med prireditvami na ogled razstava Volilni lepaki 35-letnice ustanovitve Slovenske skupnosti na Goriškem.

V Celju bo v nedeljo, 13. junija, Slovenski evharistični kongres, na katerega bosta odpeljala tudi avtobusa z Goriškega in Tržaškega. Kdor se iz Goriške želi udeležiti pomembnega srečanja, naj se najkasneje do 9. maja prijavi za vpis pri domačih župnikih; v devinski dekaniji je za vpisovanje zadolžen dr. g. Jože Markuža. **Gradbeno parcelo** za kombinirano industrijsko in stanovanjsko gradnjo na področju Vipavske doline (izvoz Selo) prodam. 6000 kv. metrov

po 50 evrov meter. Tel. št. 00386 41625393.

Darovi

Za slovenske misijonarje: Kristina Eržen 45 evrov.

Ob obletnici rojstva drage mame Ljubke Šorli darujeta Lojzka in Andrej 200 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 7.5.2010 do 13.5.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 7. maja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Naši zbori - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Sobota, 8. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 10. maja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Torek, 11. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 12. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Robinija, uporabno drevo - Izbor melodij.

Četrtek, 13. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

V nedeljo, 9. maja, bo v Sovodnjah dopolnil 95 let **VENCEK KLANJŠČEK**.

Prijatelji in znanci, ki ga cenijo, mu poklanjajo za rojstni dan zdravljico *Že dolgo nismo pili ga, zato, prijatelj Venček, danes, 9. maja, dajmo ga!*

DEKLIŠKI VOKALNI SKUPINI BODEČA NEŽA

z Vrha Sv. Mihaela ob prejetju zlatega priznanja s pohvalo (99/100 summa cum laude) na mednarodnem glasbenem festivalu mladinskih in otroških pevskih zborov v Belgiji v mestu Neerpelt čestitajo

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ,
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE,
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV,
SCGV EMIL KOMEL IN SLOVENSKA SKUPNOST

Koncertna sezona
2009-2010

TRIO IN MLADINSKI ZBOR

GLASBENE ŠOLE KOPER

Barbara Jernejčič, *mezzosopran*
Irena Pahor, *viola da gamba*
Tomaž Sevšek, *čembalo*
Maja Cilenšek, *zborrowodja*

Na sporedu: d. Buxtehude, G. Ph. Telemann,
J. Ph. Krieger, J. J. Fux, D. Slama in A. Čopi

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 13. maja 2010, ob 20.30

Vstop prost!

DVS Bodeča neža zlata na tekmovanju v Belgiji Uspeh "summa cum laude" mladih pevk

Dekliška vokalna skupina Bodeča neža - Vrh Sv. Mihaela je pod vodstvom zborovodkinje Mateje Černic prejšnji konec tedna doseгла nov odmeven uspeh na mednarodni ravni. Vrhovska dekleta so namreč na glasbenem festivalu za otroške in mladinske zборе, ki je potekal

Belgijski mladinski mednarodni festival, ki so se ga letos udeležila vrhovska dekleta, ima za sabo že močno utečeno tradicijo. Letos je bila namreč na vrsti 58. zaporedna izvedba, njegov začetek pa sega v daljno leto 1953. Festivala se je letos udeležilo 112 zborov, ki je zastopalo 26 držav po svetu. Zbo-

na kakem zborovskem tekmovanju.

Vrhovska dekleta so pod taktirko dirigentke Mateje Černic nastopala v kategoriji dekliških zborov do 25. leta starosti, na višji stopnji. Predstavile so raznolik program, ki je posegal v različna zgodovinska obdobja in različne slogovne zvrsti. Po-

Mednarodna strokovna žirija je dekletom podelila zelo visoko oceno, 99/100 točk in jih tako uvrstila v najvišji kakovostni razred tekmovanja, summa cum laude (vanj so se uvrstili zbori, ki so si prigarali 98 ali več točk). Veliki met je, če izvzamemo vrhovska dekleta, uspel le še šestim zborom med vsemi 112 udeleženci. DVS Bodeča neža je ob tem tudi osvojila absolutno prvo mesto v svoji kategoriji (v kateri je tekmovalo 15 zborov), v kontekstu celotnega tekmovanja pa je osvojila drugo mesto ex-aequo z zborom Raffles Chorale iz Singapurja, zaostala pa je samo za japonskim mešanim zborom Kasukabe Toyoharu, ki mu je žirija podelila celotni izkupiček točk.

Zbori so tekmovali v dveh dneh, v soboto, 1., in nedeljo, 2. maja. Ob odlični organizaciji pobudnikov festivala so imeli pevski sestavi zelo pester program. Po sklepu tekmovalnih nastopov so zbori namreč v paradi obkročili ves Neerpelt (gre za mestce s 16 tisoč prebivalci): na ulici so jih pričakali domačini, ki so pevcem mahali in jih pozdravljali. Parada se je sklenila v večji telovadnici, kjer je bila na vrsti razglasitev rezultatov. Šlo je za pravi spektakel, ki so ga organizatorji pripravili s pomočjo računalniških, zvočnih in svetlobnih efektov. Na dveh večjih ekranih so se zvrstili posnetki vseh nastopajočih in seveda posnetki v živo iz telovadnice, kjer se je zbralo več tisoč ljudi.

Organizatorji so ob vsem tem posameznim zborom ob tekmovalnem programu ponudili tudi možnost pevskih delavnic s priznanimi in uveljavljenimi dirigenti, ki so potekale v netekmovalnem času.

AČ

v Neerpeltu v severozahodni Belgiji (na meji z Nizozemsko), za svoj nastop prejele 99 točk (na 100 možnih) in bile uvrščene v najvišjo kakovostno kategorijo "summa cum laude". Na tekmovanju, ki se ga je udeležilo preko 100 zborov z vsega sveta, so tako osvojile absolutno drugo mesto in prvo mesto v svoji kategoriji.

ri so bili razdeljeni v sedem tekmovalnih kategorij. Tekmujoči pevski sestavi so se pomerili v kategoriji otroških, dekliških, mešanih zborov ter jazz petja. Prvi trije tekmovalni razredi so bili še dodatno razdeljeni v osnovno in višjo kakovostno stopnjo. V tole so se lahko prijavili zbori, ki so pred tem že osvojili priznanje

leg obvezne skladbe Full of energy izpod peresa belgijskega skladatelja Luda Claesna in obveznega enoglasnega napeva (dekleta so izbrala slovensko ljudsko Nocoj, pa, oh nocoj) so Vrhovke izbrale program, ki je šel vse od renesanse do modernjših slovenskih in mednarodnih stvaritev ter priredb slovenskih ljudskih skladb.

Novosti na knjižni polici Celjska Mohorjeva s knjigami proti stigmatizaciji

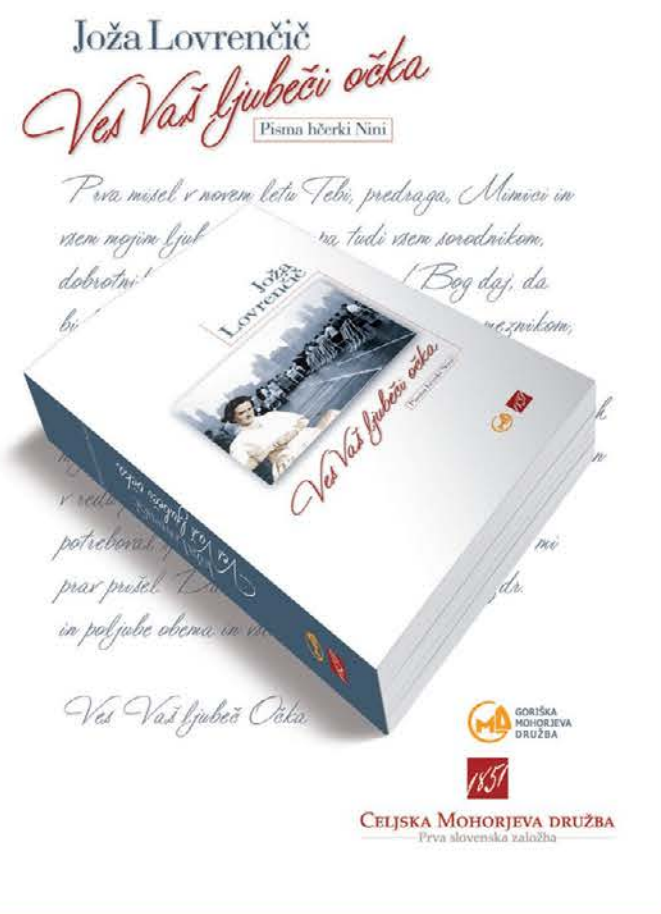
V Celjski Mohorjevi družbi so izdali dela, ki se vsaj na posreden način dotikajo stigmatizacije: knjigo stigmatiziranega obdobja O srednjem veku za otroška ušesa Jacquesa Le Goffa in Jean-Louisa Schlegla, delo o stigmatizirani bolezni Shizofrenija, moja sopotnica Philipa Hilla in knjigo Razklani čas stigmatiziranega pisca Franca Pedička.

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, zajema delo Franca Pedička Razklani čas dva avtobiografska romana. V prvem, naslovljenem Iz vodnjaka spominov, so zbrane lahkotnejše črtice, v katerih avtor na včasih celo zelo hudomušen način opiše svoje otroštvo in zgodnja leta, ki jih je preživel v Malečniku. V drugem delu, ki ga je avtor naslovlil V močniku revolucije, pa

pripoveduje rešene zgodbe iz obdobja med vojnama. Knjiga O srednjem veku za otroška ušesa poskuša detabuizirati obdobje, ki ga mnogi označujejo za mračno in temno, za obdobje nestrpnosti, nasilja in revščine. Miha Pintarič, avtor spremne besede dela, ki je v prvi vrsti namenjeno otrokom od desetega leta starosti, je pojasnil, da je zgodovinar Jacques Le Goff eden največjih strokovnjakov za obdobje srednjega veka. Obdobja ne predstavlja kot temačnega, zaprtega in "butatega",

pač pa kot vsako obdobje, s prednostmi in slabostmi. Delo je prevedla Tadeja Petrovič Jerina. Igralec Simon Šerbinek, ki se je tudi sam srečeval s shizofrenijo, je prebral odlomek iz dela Shizofrenija, moja sopotnica s podnaslovom Potovanje od diagnoze učnih težav skozi obdobja duševne bolezni do kariere poklicnega socialnega delavca. Kot je dejal, avtor na pozitiven, včasih celo humoren način predstavlja bolezen in bivanje z njo ter s tem detabuizira in demarginalizira ljudi, ki so zaradi duševne bolezni večkrat odrinjeni na rob družbe. Delo je prevedla Teodora Gheršini, spremno besedo pa je napisala Renata Ažman.

AČ

Gledališče na vrvi Nova Gorica / Premiera Neverjetna moč ljubosumja...

Gledališče na vrvi slavi v letošnji sezoni desetletnico delovanja. Ljubiteljska gledališka otroško-mladinska skupina se je pred desetimi leti porodila iz zamisli zagnanega in predvsem gledališki umetnosti v ljubiteljskih krogih predanega režiserja Emila Aberška, ki ga ni treba posebej predstavljati, saj je bil več kot dvajset let režijski vodja dramskega odseka PD Štandrež, nad trideset let pa je vodja Amaterskega mladinskega odra, ki deluje pod okriljem SNG Nova Gorica. Do sedaj so mladi, večkrat še prav otroški igralški obrazi Gledališča na vrvi postavljali na oder, seveda vselej ob skrbni Aberškovi režiji, le pravične igre za otroke. Letos pa se je v njeni notranji zgradbi zgodil prelom: iz Gledališča na vrvi sta se izločila dva enakovredna odra: Klemenčičev oder, ki bo s svojimi

stvaritvami še naprej razveseljeval otroško publiko, in Babičev oder, ki bo peštril gledališko dogajanje za odrasle gledalce. Krstni nastop Babičevega odra je bil prav na slovesni obeležitvi desetletnice ustvarjalnega dela Gledališča na vrvi. V mali dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici je bila namreč v četrtek, 22. aprila, premiera predstave Zakaj sprašuješ, dragi?, ki sta jo po motivih radijske igre Strup, med in nič... slovenskega avtorja Marjana Marinca (1929-1990) stkala študentka slovenistike Laura Bratina in Emil Aberšek. V Aberškovi kar razgibani režiji z ironično humorom pridihom sta kome-

dijo uprizorila mlada igralca, prej omenjena Laura Bratina, ki je prvič nastopila kot igralka in se odlično izkazala, ter na ljubiteljskih odrih, a ne samo na

teh, že dobro poznan in cenjen, zelo talentiran Nejc Cijan, ki je spet pokazal kar nekaj svojih

igralskih veščin. Na prizorišču, ki ga je, kot je v njegovem slogu, s skupimi elementi nakazal sam režiser, gledalci spoznajo mlad zakonski par, v katerega se je zajedel črv ljubosumja. Polde, ljubosumni soprog, ob vrnitvi iz uradniške službe začne doma natančno opazovati svojo ženo in pretehtavati vse njene geste, obnašanja, pač vsako najmanjšo stvar, ki bi mu lahko potrdila, da ga vara z drugim. Pri tem mu ne uide noben, še tako majhen detalj njegove vedenja, pogleda, premikanja po hiši, oblačenja..., ki ga vselej privede do zaključka, da je rogonosec. Celo po njenih osebnih stvarih začne brskati, in ko dobi telefonsko številko in ob njej zabeležene le kratice, je prepričan, da jo je ujel" in flagranti". Ženi napravi "cel pro-

ces", in ko se zdi, da ga je ona s svojimi opravičili in pojasnili že skoraj prepričala, začne črv ljubosumja še glasneje glodati v njegovem srcu... in zasliševanja, zasledovanja po stanovanju se nadaljujejo... Enournu predstavo sta igralca imenitno obvladala, predvsem Cijan, ki je bil vseskozi prisoten na odru in mu je bilo zaupano veliko teksta, tudi daljši ali bliskoviti samogovori, namenjeni publiku, pri katerih je odlično menjaval razpoloženja, tudi z gestami in več kot zgovorno mimiko ter vseskozi dajal ritem predstavi, že na začetku, ko je na oder prišel po dvorani in s svojim razgibanim prihodom takoj pritegnil pozornost gledalcev. Ti so ob koncu predstave mlada obetavna igralca z iskrenim in prisrčnim ploskanjem večkrat priklicali v ospredje odra za poklon. Nastopajočima je čestital in

obenem zaželel tudi vsem ostalim ustvarjalcem Gledališča na vrvi še veliko odrskih uspehov predsednik Zveze kulturnih društev Nova Gorica Sergij Pelhan in podaril spominsko priznanje. Mlada Kaja Dragoljevič je cvetni dar poklonila v imenu Amaterskega mladinskega odra Nova Gorica. Gledalci pa so pri blagajni, ob dvigu vstopnice, prejeli lep spominski glinasti medaljon, na katerem je poleg napisu Gledališče na vrvi 2000-2010 njegov simpatični simbol: dva čevlja z visečimi vezalkami. Vsi, ki spremljamo ljubiteljsko gledališko dogajanje na širšem goriškem območju želimo, da bi Gledališče na vrvi še naprej kipeljo in da bi na odrske deske pripljusalo še marsikaj lepega in užitek polnega mladostnega žara.

20. Delova nagrada

V ožjem krogu za najboljši slovenski roman 10 literatov

Za 20. Delovo nagrado za najboljši roman leta kresnik se potegujejo, kot poroča Slovenska tiskovna agencija, avtorji Gabriela Babnik, Evald Flisar, Nejc Gazvoda, Borut Golob, Tadej Golob, Milan Kleč, Lojze Kovačič, Matej Kranjc, Andrej E. Skubic in Jani Virk, ki jih je žirija po treh mesecih branja izbrala med 115 literati.

Evald Flisar

Za kresnika se poteguje roman Opazovalec pisatelja Evalda Flisarja (Cankarjeva založba), Gabriela Babnik pa je avtorica romana V visoki travi (Študentska založba), ki je prav tako med kandidati za Delovo nagrado. Nejc Gazvoda se je med polfinaliste uvrstil z romanom V petek so sporočili, da bo v nedeljo konec sveta (Študentska založba), Borut Golob z delom Smreka bukev lipa križ (založba Modrijan), Tadej Golob pa s knjigo Svinjske nogice (Litera).

Na seznamu polfinalistov so tudi romani Snežne krogle (Študentska založba) Milana Kleča, Requiem za gospo Goršičevo (Litera) Mateja Krajnca, Ljubezen v zraku (Študentska založba) Janija Virka, Zrele reči (Študentska založba) Lojzeta Kovačiča in Lahko (Študentska založba) Andreja E. Skubica. Petčlanski žiriji, ki jo sestavljajo Vesna Jurca Tadel, Urban Vovk, Miriam Drev in Peter Kolšek, letos prvič predseduje literarni zgodovinar Miran Hladnik. Deset izbranih del bodo člani žirije natančneje analizirali do druge polovice maja.

Kot veleva tradicija, bo žirija mesec dni pred podelitvijo razglasila pet finalistov, zmagovalca pa bo izbrala na kresni večer, 23. junija, na Rožniku.

Predstavniki časopisa Delo bodo 20. lavreatu izročili ček za 5000 evrov ter ga povabili, naj v čast svojega in slovenskega romana prižge kresni ogenj. Lani je kresnika prejel roman Čefurji raus! Gorana Vojnoviča.

Pisatelj Boris Pahor na Dunaju
Avtorju so podelili visoko državno priznanje

Dne 26. aprila 2010 so nestorju slovenskih pisateljev, profesorju Borisu Pahorju, v sprejemni dvorani avstrijskega zveznega ministrstva za pouk, umetnost in kulturo na Dunaju v prisotnosti avstrijske zvezne ministrice za umetnost dr. Claudie Schmied podelili visoko avstrijsko odličje, častni križ Republike Avstrije za znanost in umetnost. Odličje in listino o odlikovanju, ki jo je podpisal avstrijski zvezni predsednik dr. Heinz Fischer, je slavljenju izročila voditeljica ministerialnega oddelka za umetnost magistra Andrea Ecker.

Po nagovoru avstrijske zvezne ministrice Schmied, ki je opozorila na visoko kvaliteto slavljenca, ki je med drugo svetovno vojno okusil vso grozo nacističnih taborišč in je živa priča preteklega težkega časa ter kronist položaja Slovencev v Italiji, sta sledili lavdaciji dveh slavnostnih govornikov. Nekdanji minister v avstrijski zvezni vladi dr. Caspar Einem - ki pa je bil zadržan in je njegovo lavdacijo prebral njegove nekdanji referent za tisk - in pisatelj Lev Detela sta v svojih izjavah poudarila literarni po-

men in etično moč nagrajenčevih pisateljskih in kulturnopolitičnih prizadevanj. Detela je v svojem nagovoru v nemškem in slovenskem jeziku poudaril Pahorjevo nekonformistično držo, njegovo zavzemanje za demokratizacijo Evrope, za enakopravnost jezikov in kultur. Omenil je, da je Pahor

ništvu preveč podvržene družbe v Sloveniji, Italiji in v Evropi. Zavzema se za vrednote jezika in naroda, za vrednote kulture in civilizacije, za vrednote humanizma in tolerance, ki šele naredijo človeško skupnost človeka vredno. Slavje v dunajski palači Starhemberg, kjer se nahaja ministrstvo za pouk, umetnost in kulturo, je polepšal glasbeni trio Univerze za glasbo in igralsko umetnost na Dunaju, ki je izvedel nekaj kompozicij leta 1942 tragično umrlega skladatelja Erwina Schulhoffa. Istega dne ob 18. uri zvečer so Borisa Pahorja počastili v slovenskem kulturnem centru Korotan tudi dunajski Slovenci in njihovi nemško govoreči prijatelji. Zbralo se je zelo veliko ljudi, med njimi tudi oba dunajska veleposlanika republike Slovenije - eden od teh je akreditiran pri mednarodnih organizacijah, prišli pa so tudi Slovenci iz Gorice in Trsta, Koroške in Slovenije.

O življenju in obširnem literarnem delu Borisa Pahorja, ki je s številnimi knjigami dostopno v prevodih tudi v nemškem jeziku v prostoru - celovška Mohorjeva založba je pred kratkim v

pomemben kronist usode slovenske narodne skupnosti v Italiji, a tudi pričevalec represij, ki so jih vsi Slovenci pa tudi drugi narodi doživeli v času italijanskega fašizma in nemškega nacionalizma. Toda tudi v obdobju demokracije je Pahor vest naroda. Po razpadu komunističnega totalitarizma se bori proti oportunističnim politikom in ohlapnosti kapitala in potroš-

niški pesnik Srečko Kosovel. Poimenoval ga je kar starejši brat. Ob romanu Dostojevskega Ponižani in razžaljeni je ugotovil, da je naslovno nihilistično občutje socialnega in narodnega ponižanja gotovo ena izmed vezi, ki ga brati s Kosovelom. Še ena izmed vezi je bila v popolnem zavračanju kakršneko-

nemščini izdala kar pet Pahorjevih romanov -, je spet v slovenščini in nemščini obširno spregovoril pisatelj Lev Detela, nekaj pesmi pa je zapel zbor Kluba slovenskih študentk in študentov na Dunaju. Profesor Boris Pahor se je na slavlju v avstrijskem zveznem ministrstvu pa tudi na prireditvi v Korotanu prisrčno zahvalil za izkazano čast in pozornost, hkrati pa je tudi naglasil, da je avstrijska uradna politika dolžna izpolniti vse obveznosti do slovenske manjšine na Koroškem, ki so določene v mednarodnih pogodbah. Povedal je, da se čudi dejstvu in ga boli, da je z državnimi pogodbami določeno urejanje položaja manjšin odvisno od lokalnih šovinističnih faktorjev in lokalnih politikov.

Lev Detela

Še eno priznanje

V petek, 11. junija, bo Boris Pahor prejel v kongresnem središču Kursaal v Lignanu literarno nagrado Hemingway-Sparkasse, ki jo podeljuje občina Lignano Sabbia-doro. Žirija, ki jo vodita ravnatelj televizijske mreže Rai Uno Mauro Mazza in župan turističnega mesta Silvano Delzotto, je izbrala slovenskega pisatelja iz Trsta zaradi njegovih prizadevanj v promociji vrednot svobode, strpnosti in prijateljstva med narodi v evroregiji, zemljepisnem območju, ki združuje Furlanijo Julijsko krajino, Slovenijo, Avstrijo in sosednja področja.

Ljubljana- svetovna prestolnica knjige
Sodobni Odisej Boris Pahor skozi estetiko do etike

V Kinodvoru je v petek, 23. aprila, v sklopu otvoritvenih dogodkov Ljubljana- svetovna prestolnica knjige potekal pogovor s tržaškim pisateljem Borisom Pahorjem. Ta je v družbi urednice čitanke Zalivi Tatjane Rojc nizar drobce in spomine iz svojega življenja, ki ga je knjiga zaznamovala na vse mogoče načine.

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, se je Pahor najprej spomnil na otroštvo v času fašizma, ko so za Miklavža na skrivaj dobili knjigo Kolački in kasneje Prve korake, kot je opisano v odlomku iz čitanke Zalivi. Takrat je bil zadnjič v Narodnem domu, ki ga je za tem videl le še v ognjenih zubljih. Aktivisti, ki jih je Pahor poimenoval kar "kulturni tigrovi", so kljubovali Mussolinijevi diktaturi in podžigali strah, da bo vsaka hiša na robu Trsta na skrivaj postala slovenska Sola.

Fašisti so izvajali rasizem nad ekonomsko in kulturno vzpenjajočo se slovensko buržuazijo v Trstu. Genocid je slovensko narodno prisotnost v Trstu načrtno uničeval celih 25 let, je dejal Pahor. Rojčeva je dodala, da so se Italijani lahko sprijaznili s slovenskimi proletarci, še danes pa težko prenašajo slovensko inteligenco. Dejala je, da je v nekaterih Pahorjevih delih mesto Trst glavni protagonist in avtorjev alter-ego, saj se je tako kot on tudi mesto borilo z izgubo lastne identitete. Pahorja je označila za sodobnega Odiseja, človeka, ki zastopa in priča zgodovinsko utemeljena moralna stališča. Tako si je izposodila citat nestorja italijanskega zgodovinarja Enza Collottija in Pahorja opisala kot pisatelja, čigar literarna estetika se prelevi v etiko.

Pahor se je dotaknil duhovnega izhodišča, ki mu ga je navdihnil

li oblike diktature, ne nazadnje pa sta imela podobno dojetje krščanske ljubezni, ki kot taka v nobenem primeru ne more biti povezana izključno z eno religijo.

Tatjana Rojc (foto JMP)

Pahor je dejal, da smo kristjani, če želimo uvesti ljubezen, in prva kristjanka je bila Sofoklejeva Antigona, ki je dejala, da je ustvarjena za ljubezen, ne za sovraštvo. Tudi Edvard Kocbek je imel po Pahorjevem spominjanju kritičen pogled na religijo in diktaturo. Tržaški pisatelj je trdil, da so Kocbeka, enega izmed idejnih vodij slovenskega krščanskega socializma, po podpisu Dolomitske izjave v komunistični partiji politično izigrali. Njegovo krščansko-socialistično gibanje je bilo izjemno dobro sprejeto na podeželju, saj je tamkajšnjim prebivalcem, tako kot Pahorju, nudilo upanje.

Pahor je imel v 70. letih velike težave zaradi intervjuja, ki ga je opravil s prijateljem Kocbekom. Pisatelj se je spomnil, da je Kocbeka k intervjuju nagovarjal štiri leta, končno pa je ta z besedami "pridi čez osem dni" vanj privolil in kasneje sestavil besedilo, ki je bilo objavljeno v knjizici Edvard Kocbek - pričevalec našega časa. Pahor je povzel, da Kocbek v spornem intervjuju ni odgovarjal njemu - ampak slovenskemu narodu.

Novo! Goriška Mohorjeva družba

Msgr. RUDOLF KLINEC
DNEVNIŠKI ZAPISI 1943-1945

Uredila, spremno besedo in opombe napisala Peter Černic in Renato Podbersič ml.

Ljubljana / Slovesnost v predsedniški palači
Odlikovanje zlatega reda za S. Vugo, B. Berčiča in M. Kosa

Predsednik republike Danilo Türk je v ponedeljek, 26. aprila, v predsedniški palači z zlatim redom za zasluge odlikoval pisatelja, pripovednika, akademika in dramaturga Sašo Vugo, bibliotekarja in literarnega zgodovinarja Branka Berčiča ter profesorja in nekdanjega direktorja Litostroja Marka Kosa, kot poroča Slovenska tiskovna agencija. Sašo Vugo je Türk odlikoval za življenjsko delo in prispevek k slovenski kulturi in bogatitvi slovenskega jezika, Branka Berčiča za življenjsko delo na področju bibliotekarstva in literarne zgodovine, Marka Kosa pa za izredne zasluge za prispevek k blaginji, ugledu in napredku Slovenije na kulturnem in gospodarskem področju.

Saša Vuga je izvorna in samosvoja pisateljska osebnost, ki sodi med najpomembnejše slovenske književne in kulturniške sodobnike ter utrjevalce slovenstva in njegove samobitnosti. S svojim življenjskim delom je obogatil zakladnico slovenske kulture z najvrednejšimi estetskimi in jezikovnimi izraznimi prvinami. Kot častilec slovenskega jezikovnega izročila strastno ljubi domačo besedo in tako velikokrat uporablja pokrajinsko pogovorne in rahlo arhaične besede ali pa celo iznajde svoj izraz. Iz pripoved-

ništva sega v svet zlahtnega intelektualizma, v katerem premišlja o slogovnih in tematskih značilnostih lastnega ustvarjanja. Vuga je ukoreninjeni slovenski avtor in se ne pusti odtrgati od slovenstva, je zapisano v obrazložitvi Vugove nagrade. Predsednik je obrazložitev odličja Vugi dopolnil z besedami, da je zanj Vuga eden največjih poznavalcev in ustvarjalcev slovenske besede. Poudaril je tudi njegovo domoljubje, ki ga po njegovih besedah Slovenci še posebej v današnjem času močno potrebujemo. Profesor Branko Berčič, biblio-

tekar in literarni zgodovinar je svoje delo po Türkovih besedah posvetil zgodovini knjižne kulture in ohranjanja le-te prihodnjim generacijam. Prav za te je namreč,

kot meni Türk, bibliotekarstvo izrednega pomena.

V obrazložitvi odličja so zapisali, da je Berčič raziskoval avtorje in dela slovenske protestantske reformacije, kot so Trubar, Bohorič, Dalmatin, ter avtorje realizma, med njimi Tavčarja, Jurčiča, Aškercera, Kersnika in Cankarja. Pripravil je več faksimiliranih izdaj protestantskih knjig in študij protestantike leta 1968 zaokrožil z obsežno in popolno bibliografijo tiskov 16. stoletja. Berčiča uvrščajo med najtehtnejše strokovnjake s področja bibliotekarstva v Sloveniji. Zaslužen je predvsem za organiziranje in razvoj visokošolskega študija bibliotekarstva na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Saša Vuga

Marko Kos je večji del svoje ustvarjalnosti namenil tehnološkemu in inovacijskemu napredku Slovenije ter njegovim vplivom in posledicam v širši družbi, piše v obrazložitvi. Med drugim je bil direktor Inštituta za raziskave v Litostroju. Inštitut je s 110 patenti - od katerih jih je 27 njegovih - popepel Litostroj med največje svetovne proizvajalce vodnih turbin in posebne opreme. Zagovarjal je tezo, da predvsem inženirja s svojim tehnološkim razvojem določa samostojnost, napredek in blaginjo države. Njegov opus obsega 15 knjig in več kot 900 člankov. Širši družbeni pomen Kosovega dela se kaže v tem, da se ni zapiral v ozke strokovne kroge, temveč je povezoval tehnološke dejavnike s kulturnimi in sociološkimi razsežnostmi družbenega razvoja v Sloveniji, še piše v obrazložitvi, Türk pa je dodal, da je Kosu hvaličen za številne inovacije in prizadevanje zanje.

Kratki

Romanje na Ptujsko Goro

V soboto, 1. maja, so tržaški Slovenci imeli tradicionalno vsakoletno romanje, katerega cilj je bila letos romarska in božjepotna cerkev Marije Zaveznice s plaščem na Ptujski Gori. Cerkev letos slavi 600-letnico,

obenem pa jo je papež Benedikt XVI. decembra lani proglasil za baziliko. Tako so se slovenski verniki iz tržaške škofije pridružili temu pomembnemu jubileju, obenem pa s priporočilom Ptujski Materi Božji končali letošnji mestni ljudski misijon, ki so ga v Trstu vodili prav patri minoriti s Ptujске Gore. Slovesno bogoslužje je vodil p. Janez Šamperl ob somaševanju tržaških duhovnikov, med katerimi je bil tudi novoimenovani škofov vikar Anton Bedenčič. Lep prvomajski dan so romarji končali še s krajšimi izleti okrog Ptujja in Dravskega polja.

Občni zbor zadruga Mladika

Med ustanovami slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki jih pestijo finančne težave, se je znašla tudi zadruga Mladika, ki kot zamejska založba izdaja mesečnik in knjige. Že drugo leto zaporedoma je namreč zaključila letno bilanco s primanjkljajem. Tako izhaja iz tiskovnega sporočila po zadnjem občnem zboru zadruga. Primanjkljaj je posledica splošne finančne krize in vedno manjših dotacij javnega financiranja manjšinskih ustanov s strani Dežele. Upravni svet se je obvezal, da bo nadaljeval z varčevalnimi ukrepi in si bo prizadeval za nadaljnjo gospodarsko krepitev zadruga.

Razstava / Ljubezen po pošti

V tržaškem poštnem in telegrafskem muzeju Srednje Evrope na glavnem sedežu poštne urade so pred nedavnim odprli razstavo z naslovom Ljubezenske besede, izročene pošti. Zamišljena, ki pripada Giorgiu Coslovichu, Mauriziu Lozeju in Chiari Simonu, je nastala na podlagi zbirke samega Coslovicha in Fulvie Costantinides; postavitev, pri kateri je z grafičnim načrtom prisoten tudi Mario Tiberio, je nastala v sodelovanju s Fundacijo Luchetta Ota D' Angelo Hrovatin. Razstava prikazuje dva različna, a značročena sklopa zbirke razglednic, katerih tematika je ravno ljubezen.

Prvi sklop razglednic priča o ljubezenskem razmerju med Istranko

Giovannino Babuder in koroškim mladeničem Francescom Schubertom na začetku 20. stoletja. Njuna ljubezen je vzkliła v tedanjem avstro-ogrskem zalivskem mestu, Trstu: dopisovanje, ki sta ga zaupala ljubkim kartonskim razglednicam

(takrat najbolj običajnemu in hitremu prenosniku sporočil), prikazuje stopnjevanje njunega razmerja vse do poroke. Njun daljni pranečak, novinar Giorgio Coslovich, je to zgodbo rešil iz pozabe. Drugi del razstave sestavlja zbirka ljubezenskih razglednic iz druge polovice prejšnjega stoletja, ki jih je zbrala Fulvia Costantinides. Razglednice so z oblikovnega in tematkega vidika prikupne, saj ponazarjajo vzorce, ki spominjajo na ljubezen in čustva na podlagi točno določenih simbolnih prenašalcev: telegrafa, vlaka, radia. V istih prostorih je na ogled tudi zbirka znakov serije Turruta, ki so jih italijanske pošte dale v obdobju daljnjega leta 1953: tudi te znamenke so na posreden način služile posebnemu načinu pretakanja ljubezenskih sporočil. Razstavo dopolnjuje nova razglednica na ljubezensko tematiko, ki jo je izdelal tržaški grafik Mario Tiberio. Njegove razglednice so na prodaj, izkupiček pa je namenjen Fundaciji Luchetta Ota D' Angelo Hrovatin, ki nudi pomoč otrokom z vojnih področij. Na posebnem mestu v razstavnih dvorani pritičnih prostorov so na ogled tudi pisma in zapisi teh otrok, ki pričajo, kako lahko sovraštvo in pozaba uničujeta najzlahtnejšo vrlino človeka: ljubezen do drugega.

Zadnji koncert Primorska poje na Tržaškem
"Zbori so tvorci našega kulturnega utripa"

R evije Primorska poje se udeležuje vedno več zborov, ki potrjujejo pevsko tradicijo na Primorskem, navezanost na domačo besedo in so dragoceni tvorci našega kulturnega utripa. Organizatorji se veselimo nastopa vseh zborov, med katerimi nekateri delujejo v težjih razmerah, kjer je petje včasih edina oblika nastopanja v slovenskem jeziku. Kot je ugotovil prof. Ivan Florjanc, marsikateri zbori izbirajo ustrezno literaturo za zahtevnejše, tekmovalne nastope in pozabijo na bogato sporočilnost najbolj prepro-

stih ljudskih pesmi, kot tudi, da mora biti pesem predvsem odraz srca. Tako je predsednik ZCPZ Marko Tavčar uvedel zadnji koncert množične revije v deželi FJK. Zveza cerkvenih pevskih zborov je priredila tri večere v tem sklopu: v Marijinem domu v Trstu, v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah, prejšnji teden pa v Kulturnem domu Igo Gruden v Nabrežini. Partnerske ustanove, ki sodelujejo pri organizaciji revije, so poskrbele za izmenjavo med zbori, da bi se nastopajoči predstavljali predvsem "tuji" publiki,

Foto Z. Vidou

zato so se vseh omenjenih koncertov udeležile pretežno gostujoče skupine iz Slovenije. Drugi koncert se je pričel s pevskim pozdravom Združenega zbora

ZCPZ, v tretjem pa so zamejsko stvarnost zastopali pevci mešanega pevskega zbora Mačkolje, ki so, kot običajno, solidno izvedli svoj program pod vodstvom Samuele

Bandi. Spored večera je zgovorno prikazal širok razpon revije, ki je iz neizpodbitnega principa odprta za različne pristope k zborovski dejavnosti. Med novejšimi sestavi, ki se skušajo uveljavljati v primorski stvarnosti, je ženski akademski pevski zbor pedagoške fakultete iz Kopra, ki ga vodi Barbara Kopačin, zrelejši pevci piranskega mešanega zbora Faros pa si dajejo duška pod vodstvom Jerice Filii. Publika je sprejela z veliko toplino vse nastopajoče in je podprla navdušene pevce moškega zbora Lipa iz Ravnice, ki so disciplinirano sledili zborovodji Alo-

ju Kobalu, kot tudi lepo energijo pevcev mešanega zbora Trnovo, ki jih je vodil Ivan Mignozzi. Največji aplavz so zaslužili mladi pevci vokalne skupine Goldinar iz Postojne (umetniški vodja: Dominik Jurca) in deklisknega zbora Radost iz Godoviča (zborovodkinja je Damjana Vončina), ki so že potrdili obetavne perspektive na tekmovanju Naša pesem v Mari-boru, kjer so prvi prejeli bronasto plaketo, dekleta pa zlato plaketo. Poleg prepričljivih samostojnih nastopov sta zbora pripravila tudi prijetno presenečenje z izvedbo skupne pesmi v mešani zasedbi, Kumarjeve Dajte, dajte. S kakovostno noto se je tako zaključil zamejski sklop koncertov revije Primorska poje, ki bo ponovno živela na Tržaškem meseca septembra z izrednim pevskim srečanjem v Bazovici.

PAL

DSI Slori in Psihopedagoška služba

Bralna kultura se krepi najprej v družini

Na ponedeljkovem večeru DSI 26. aprila sta Slovenska psihopedagoška služba in Slovenski raziskovalni inštitut predstavila presek populacije slovenske osnovne šole, ki temelji na analizi izsledkov in primerjave dveh raziskav: prva je bila izvedena na začetku devetdesetih let, druga pa sta ustanovi izvedli pred kratkim. Prva raziskava je obsegala tudi manjšinsko skupnost na raznih 'zamejskih' in 'zdomskih' področjih, druga študija, pri kateri je sodelovalo več strokovnjakov, pa se je omejila na temeljito proučitev položaja velikega števila otrok, njihovih družin ter učiteljev na Tržaškem.

Raziskavo sta uredila Danilo Sedmak in Emidij Susič, ki sta jo v Peterlinovi dvorani predstavila ob Marjanu Kravosu (ki je bil soudeležen tudi pri študiji izpred 17 let) in psihologinji Loreni Ravbar. Splošna slika je pokazala, da se na šolskem nivoju zrcali asimilacijska težnja, kateri je pod-

vrženo manjšinsko telo. Trdimo lahko, da je bila slovenska šola izpred 17 let bolj slovenska kot današnja, saj se je število otrok iz povsem slovenskih družin zmanjšalo za 6%, število otrok iz italijansko govorečih družin pa se je

področju), kar posledično učinkuje na tvornejši odnos, ki ga otroci imajo do šolskih programov. Ravnatelj Marjan Kravos, ki je študiji prispeval razdelek o sposobnosti branja otrok, je poudaril, da se je število učencev, ki ne berejo,

Marjan Kravos, Lorena Ravbar, Danilo Sedmak in Emidij Susič (foto IG)

povečalo za 12% (odstotek otrok iz mešanih zakonov pa je v bistvu ostal enak). Kljub temu pa je raziskava pokazala spodbudno podobo otrok in njihovih družin. Vzgojna dejavnost staršev v družinskem krogu temelji na višji izobrazbeni podlagi kot pred 17 leti (4-odstoten porast izobrazbene strukture staršev je razviden zlasti na višjem študijskem

znanstvenem nivoju). Zmanjšala se je tudi pomanjkljivost pri branju. V svoji analizi je Kravos poudaril, da

je splošna pozitivna slika odvisna od "novega vzdušja znotraj raznih ustanov, ki namenjajo bralni kulturi večjo pozornost tudi s propagandnega vidika. V zadnjih dvajsetih letih smo namreč beležili večje število prevodov knjižnih uspešnic za otroke, s pedagoškega vidika so novi vzgojitelji bolj osveščeni. Bralno kulturo spodbujajo tudi starši, tako da ima otrok bolj sproščen odnos do knjige, ki mu ne predstavlja več gole šolske obveznosti, temveč veselje". Sliko sedanje osnovnošolske populacije je potrdila tudi Ravbarjeva, ki je svoj spekter razmišljanja osnovala

na prepričanju, da je treba v predšolski fazi čim bolj spodbujati skupinske dejavnosti otrok, ki naj bodo vezane na igro. "To je najboljši preventivni ukrep za to, da bodo otroci imeli učinkovito šolsko pot".

Predsednik DSI Sergij Pahor je ob začetku večera poudaril, da je raziskava nadvse zanimiva, ker pri naša veliko podatkov o slovenski šoli, kar bi moralo zanimati celotno manjšino, še posebej šolnike: prav zato je Pahor obžaloval dejstvo, da ciljne publike šolnikov na večer ni bilo, srečanja pa se je udeležilo tudi manjše število članov društva: "Sprajšujemo se, ali naše obiskovalce zanima bolj naša preteklost ali naša prihodnost..."

IG

GLASBENA MATICA Občni zbor

Kakovostna ponudba kljub finančni krizi

G lasbena matica je leto 2009 zaključila z izenačenjem stroškov s prihodki, kljub znižanju javnih prispevkov, predvsem iz Italije. "Napovedi, da bo tudi v letu 2010 Glasbena matica deležna nižjih sredstev, tokrat tako iz Italije kot tudi iz Slovenije, predvsem pa, da nimamo nobenih zagotovil za leto 2011, so nam narekivale veliko previdnost pri proračunu za leto 2010", nam je povedal ravnatelj Glasbene matice Bogdan Kralj po rednem občnem zboru glasbene šole. Zato so predpostavke za sestavo konkretnega predračuna nanašajo na ukrepe, ki so jih na glasbeni šoli že izvedli: "Mednje sodi stalno krčenje stroškov. Obenem je osebje prostovoljno povečalo svojo delovno obveznost, medtem ko je upravni odbor napisal službeno zadolžitev". Dodati gre, da so člani prispevali

izreden prispevek, praznovanje 100-letnice Glasbene matice pa je potekalo v omejeni obliki. "Vsem tem dejavnikom gre velika zahvala za razumevanje situacije ter skrb za prihodnost ustanove", je dejal Kralj in pristavil, da bo GM primorana še izvesti povišanje prispevkov za glasbeni pouk. "Čeprav nas ta slika, ki se izrisuje v prihodnosti nemalo skrbi, želimo poudariti potrebo po organiziranem glasbenem šolstvu v Italiji, ki je po eni strani uprta v kakovostno ponudbo, ki skrbi, da odstotek učencev uspešno konča glasbeni študij, po drugi strani pa nudi možnost manjšinski organiziranosti, da lahko računamo na kadre, ki bodo ob profesionalni glasbi tudi jezikovno opremljeni in s tem pripomogli k dvigu kulturne ravni ogroženih krajev, kot sta

Benečija in Kanalska dolina". Ravnatelj je v našem pogovoru poudaril zlasti izredno povpraševanje po glasbenem pouku, saj "Glasbena matica ni imela še nikoli toliko gojencev kot letos". Individualni pouk je namreč obiskovalo kar 640 dijakov (tudi italijanske narodnosti), "finan-

Bogdan Kralj (foto JMP)

na sredstva pa nam ne dovoljujejo, da bi bili v prihodnosti kos tako velikemu povpraševanju". Ravnatelj je mnenja, da bi se po-

ložaj Glasbene matice lahko izboljšal tudi z vstopom šole Kogoj v slovenski glasbeni šolski sistem. "Še vedno ostaja odprta možnost povezave s tržaškim konservatorijem. 6. maja imamo sestanek, na katerem bomo seznanjeni z dejanskim stanjem".

Podobnega mnenja je bila na občnem zboru tudi ravnateljica Sole, Nataša Pavlin, ki je poudarila, da so cilji Glasbene matice dvigovati kulturno raven gojencev, vodenje glasbene senzibilnosti in vrednotenje umetnosti v slovenskem jeziku. V tajniškem poročilu, ki ga je prebral Janko Ban, je bilo namreč očitno, da se je dosedanja učna politika GM - sodeč po zavidljivih rezultatih gojencev na narodnih in mednarodnih tekmovanjih - obrestovala. Tak finančni položaj pa žal ne omogoča perspektivnejše vizije, na katero obenem negativno učinkuje tudi pomanjkanje kadra in primernih prostorov tako v Trstu kot tudi v Kanalski dolini.

IG

SLORI Občni zbor

Preseči moramo folklorizacijo

Preseči folklorizacijo, ki se tako rada pojavlja v naši manjšinski sredini, in stopiti na pot čim bolj tvornega in profesionalnega raziskovanja.

V te besede bi lahko strnili idejno podlago, na kateri je Slovenski raziskovalni inštitut zadnja leta zasnoval svojo politiko: to je širši publiko predstavil na 34. občnem zboru v sredo, 28. aprila, v Narodnem domu, ob prisotnosti ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjana Žekša in državnega sekretarja Borisa Jesiha.

Predsednik Slorija Milan Bufon je folklorizacijo razčlenil na dve: manjšina se ne more ponasati zgolj z narodnimi nošami na nekaterih ljudskih praznikih, tudi nekatere ustanove z enim samim uslužbenecem so večkrat le same sebi namen... Slovenska narodna skupnost in hkrati Slori morata strniti svoje moči v načrtovanju skupne organske strategije, sicer znotraj organiziranosti manjšine same (se pravi ob spoštovanju avtonomije obeh krovnih organizacij). Glede financiranja ustanove Bufon pričakuje večjo podporo tako iz Italije kot iz Slovenije: denarna sredstva pa naj ne bodo izraz getiziranega odnosa, ki ga večkrat vzpostavlja do manjšin, temveč jasen korak v smeri koristenja intelektualnega in profesionalnega potenciala, ki ga določeni dejavniki v slovenskem narodnem telesu izven meja matične domovine ima-

jo ravno zaradi svoje manjšinske specifičnosti. To sporočilo je Bufon namenil zlasti deželni upravljavci in apeliral na podporo slovenskih izvoljenih predstavnikov v deželni svet. Slori je namreč vraščen v deželno večkulturno stvarnost in lahko računa na

ta prizadevanja podpiralo tako, da bo vplivalo na dejavnike, ki v Sloveniji usmerjajo raziskovalno politiko. Taka politika bo po ministrom mnenju bolj učinkovita od golega povišanja finančne podpore. Deželni svetnik Igor Kocijančič, ki

Foto IG

smotno notranjo organizacijsko politiko ter na soliden raziskovalni kader.

Minister Žekš je podprl Bufonov predlog, da bi podkrepili strateška partnerstva med Slorijem in raziskovalnimi inštituti v RS in tako utemeljili organsko povezavo zamejskega inštituta s slovenskim raziskovalnim miljejem: "Le tako boste dosegli kritično maso", ki bo zagotovila uspeh pri razpisih različnih načrtov. Ministrstvo bo

je spregovoril tudi v imenu kolege Igorja Gabrovca, je vodstvu Slorija zagotovil, da bo interese raziskovalne ustanove zagovarjal v sklopu debate o rebalansu deželnega proračuna; obenem je nakazal možnost, da bi se do konca mandatne dobe zasnoval deželni zakonski osnutek za podporo deželni raziskovalni inštitut. Predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ Drago Štoka in Rudi Pavšič sta čestitala Sloriju za orga-

nizacijsko prenovo, ki je slonela na racionalizaciji stroškov, a je vendar prinesla do pozitivnih organizacijskih in posledično raziskovalnih rezultatov. Pozdrav sta prinesla še Rudi Bartaloth, podpredsednik Inštituta za slovenski jezik in kulturo z Videmskega. Dnevni red občnega zboru je opredmetilo še poročilo ravnateljice Maje Mezgec o opravljenem delu in o programih Slorija za leto 2010, poročilo nadzornega odbora, ki je pozitivno presodilo opravljeno delo, ter blagajniško poročilo (proračun za leto 2010 znaša 364 tisoč evrov, dobiček v letu 2009 v višini 41 tisoč evrov pa bo okrepil rezervni sklad). Predsednik Znanstvenega sveta Aleksander Panjek je v svojem posegu obrazložil, da so pri Sloriju skušali sistem podelitve raziskovalnih nazivov približati slovenskim standardom, "kar bo nedvomno omogočalo večjo mobilnost raziskovalcev". Panjek je dodal, da bo treba v prihodnje prenoviti in modernizirati

publicistično in založniško dejavnost Slorija ter okrepiti raziskovalno ekipo. Posebno pozornost je namenil tudi sodelovanju s slovenskim intelektualnim kadrom v videmski pokrajini. Dodati gre, da Mitja Ozbič zapuša upravni odbor, nadomestila ga bo Sara Bevilacqua, v upravni odbor vstopa tudi Rudi Bartaloth. Nataša Komac pa bo Milana Bufona nadomestila v znanstvenem svetu.

Igor Gregori

Darovi

Ob prvi obletnici smrti dragih mame Slavice in tete Jušte daruje Mirka z možem Ljubom 50 evrov za Novi glas.

Ob obletnici smrti moža Adriana daruje Milena Franco 50 evrov za misijone.

Za nakup riža otrokom patra Pedra Opeke, ki deluje v misijonu na Madagaskarju, darujejo: Gasperšič Berce Uča 50, C. B. 60 in družina Bužčan 60 evrov.

V spomin na prijateljico Matejko

Peterlin Maver darujejo Dorica, Marija, Meri, Rozeta in Helena 50 evrov.

Obvestila

Združenje prostovoljcev Hospice Adria-Onlus vabi na predavanje "Rak: kot posledica psihosomatske bolezni". Predaval bo psiholog in psihoterapevt dr. Andrej Zaghet v ponedeljek, 10. maja 2010, ob 17.30 v dvorani Baroncini, ul. Trento št. 8 v Trstu.

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta čestita predsedniku svojega Sveta in župniku na Repentabru

g. ANTONU BEDENČIČU

ob imenovanju za škofovega vikarja za slovenske vernike tržaške škofije.

Obenem se zahvaljujemo dosedanjemu vikarju msgr. Francu Vončini za zanimanje in vse dobro, ki ga je naredil v korist cerkvenega petja naših župnij.

Nov škofov vikar za Slovence v tržaški škofiji

Nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi, tržaški škof, je v petek, 30. aprila 2010, javnosti predstavil personalne spremembe, ki zadevajo tamkajšnje škofijske urade. Repentabskega župnika in dekana na Opčinah gospoda Antona Bedenčiča je imenoval za novega škofovega vikarja za Slovence v tržaški škofiji. Gospod

Foto IG

Bedenčič je bil pred 64 leti rojen v Ljubljani, živi pa v slovenski skupnosti salezijancev na Opčinah. Že 36 let je vključen v dušno pastirstvo med Slovenci na Tržaškem. Službeno je nasledil msgr. Franca Vončino, ki skrbi za slovenske vernike v Rojanu in Barkovljah. Msgr. Vončina je bil škofov vikar za Slovence od leta 1992.

Novemu škofovemu vikarju

g. Bedenčiču čestita tudi predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Rudi Pavšič, ki se obenem zahvaljuje njegovemu predhodniku msgr. Francu Vončini za skrb, ki jo je izkazal za vsesplošno rasti slovenske narodnostne skupnosti. "V teh nelahkih časih, ki se izražajo tudi znotraj naše narodne skupnosti, je pomembno, da si vsi njeni dejavniki prizadevajo za njeno rast in premagovanje zdajšnjih ovir, ki niso le finančne narave. SKGZ je posebej cenila aktivno podporo, ki so jo tržaški, goriški in videmski škofje in z njimi tudi slovenski zamejski cerkveni krogi pokazali v prizadevanjih za sprejetje zaščitnega zakona. Danes se soočamo z novimi izzivi, ki so ravnajo tako pomembni za obmejne, večjezične in večkulturni prostor. Njegova rast in premagovanje starih zamer in izostrenih ideoloških razlik zahteva od vseh, ki na tem prostoru delujejo, konstruktivno in pozitivno vlogo. V tem smislu želi predsednik SKGZ novemu škofovskemu vikarju Antonu Bedenčiču veliko uspešnih rezultatov pri vodenju slovenskih vernikov tržaške škofije".

KONTOVEL IN PROSEK Ogroženi cerkvi sv. Hieronima in sv. Martina Freske, omet, orgle, tramovje izpodjeda deževnica

"Stanje je zelo zaskrbljujoče, in če ne bo v kratkem prišlo do učinkovitega posega, bodo posledice še hujše!" Težke besede proseško-kontovskega župnika Jožeta Špeha jasno odtehtavajo pereče stanje obeh vaških cerkva. V cerkvi sv. Hieronima na Kontovelu in sv. Martina na Proseku lije deževnica. Najhujše je na Kontovelu. Meteor na voda je našla pot v cerkev med ladjo in zvonikom, da jo je treba ob nalivih s kora in iz krstilnice ter glavnega vhoda dobesedno odnašati z vedri. Sicer je vsa streha v zelo slabem stanju, ker je že dolgo znano, da pročelje cerkve in zvonik vztrajno drsita po pobočju kontovskega griča proti morju. Pri vходу so pod korom jasno vidne razpoke, ki rušijo omet in se iz leta v leto širijo, da je že na oko stanje videti zelo resno. Poleg

tega še dolga razpoka kot pas na prvi tretjini cerkvene ladje zaobjema zidove, streho in pod, kar tudi jasno kaže, kateri del temeljev cerkve se udira. Pred leti je zaradi razpok odpadel del stropa in poškodoval fresko, več mesecev je bila cerkev sv. Hieronima zaprta, vsi obredi so potekali v jusarski vaški Novi cerkvi na glavni cesti, ki s Proseka pelje v mesto. To isto fresko Marijinega vnebovzetja, ki prekriva celoten ladjin strop, zdaj načinja voda.

Na Kontovelu so fasado in streho prenovili pred približno petnajstimi leti, na Proseku pa komaj pred dvema letoma. Zakaj se le po dveh vidnih razpokah, ki rušijo omet in tokrat celo huje postavlja, ni razumljivo. Voda je našla pot v

cerkev na istem kraju, kjer je že pronicala pred posegom, to je za orglami med zvonikom in ladjo. Freske že odpadajo, škoda pa utegne biti še hujša na orglah. Z zelo zahtevnim posegom jih je namreč župnija z vaško skupnostjo in nekaterimi dobrotniki temeljito obnovila pred sedmimi leti, danes pa so ogrožene. Voda curlja nanje, les je prepojen in tudi mehanski ter drugi deli bodo v kratkem pred veliko nevarnostjo.

V začetku leta je domači župnik pisno obvestil tržaškega župana Roberta Dipiazzo in občinskega svetnika Slovenske skupnosti Igorja Švaba, ki se je za problem zavzel in tudi večkrat o tem govoril z županom. Pred dvema mesecema si je cerkvi ogledala občinska tehnična služba, od takrat pa ni nič novega.

Igor Gregori

ROJAN Otroški praznik ob koncu natečaja Živahno in prisrčno ob bujni domišljiji

V Marijinem domu v Rojanu je bilo v soboto, 17., in nedeljo, 18. aprila, zelo živahno. Društvo Rojanski Marijin dom je namreč ob koncu natečaja, ki ga je tudi letos razpisalo za učence osnovnih šol na Tržaškem, priredilo dvodnevni otroški praznik. V soboto je potekal likovni ex tempore, v nedeljo pa je bila prireditev z nagrajevanjem, na kateri so predvsem otroci in njihovi starši povsem napolnili dvorano. Tema letošnjega natečaja je bila Vesolje s čarobno palico. Učenci prvega in drugega razreda so poslali risbe, učenci tretjega, četrtega

in petega razreda pa so na to "vesoljsko" temo napisali fantazijske spise.

Pobuda je naletela na velik odziv, saj je sodelovalo kar 14 osnovnih šol s celotnega tržaškega ozemlja, od Milj do Devina. Na sedež društva je prispelo 183 risb in 143 spisov, ki so vsi razstavljeni v atriju Marijinega doma.

Na osrednji prireditvi v nedeljo je bila najprej na sporedu Andersenova pravljica Snežna kraljica v zelo lepi priredbi režiserke Lučke Susič in izvedbi mladih članov Radijskega odra, ki so s svojim nastopom zasluženo poželi navdušen

aplavz. Sledila je podelitev nagrad, ki so si jih za najbolj posrečene risbe prislužili otroci na likovni delavnici. Prejeli so jih Isabel Bracco (Prosek), Ilaria Vecchiet (Škedenj) in Gioele Mercandel (Milje).

Povezovalka Klara Bevilacqua je zatem poklicala na oder nagrajence natečaja, ki so v dvorani že nestrpno čakali. Žirijo za risbe so sestavljali učiteljica Marija Batagelj in Marta Pupulin ter slikar Štefan Turk, v žiriji za spise pa so bili prof. Lučka Susič, učiteljica Marija Trobec in nekdanji radijski urednik Danilo Pertot. Vsi so si bili edini, da so otroci ob ponujenih vesoljski temi pokazali vso svojo bujno domišljijo. Njihove zgodbe so bile polne fantazijskih zapletov in prečudnih vesoljskih dogodivščin.

Za risbe so bili na natečaju na-

grajeni: prvi razred osnovne šole Josip Ribičič (Sv. Jakob), Nicole Smeraldi (Opčine), Sara Tenze (Križ), Thaisia Funkhouser (Boljunc-Boršt-Pesek), Nikola Kerpan (Trebče) in Tea Kaurin (Nabrež-

na). Za spise je žirija podelila eno prvo, tri druge in pet tretjih nagrad. Prvo nagrado je prejel Simon Kravos (OŠ Barkovlje), drugo Lara Braico (Dolina-Mačkolje), Nicole Bracco

(Prosek) in Zala Pertot (Barkovlje), tretjo pa Mattia Del Latte (Križ), Luca Matteo (Dolina-Mačkolje), Martin Poljšak (Barkovlje), Urška Stopar (Škedenj-Sv. Ana) in Ivana Kreševič (Opčine).

V dvorani je vladalo vzdušje, kot ga znajo ustvariti samo otroci. Še posebno je bilo živahno in prisrčno, ko so predstavniki vsake sodelujoče šole prišli na oder po darila, ki jih je društvo podelilo vsem sodelujočim otrokom.

Uspešno prireditev je popestril še bogat in za otroke zelo mikaven srečlov, katerega izkupiček bo Misijonski krožek poslal misijonarju Pedru Opeki za nakup, kot sam piše, "prepotrebnega riža za lačne otroke na Madagaskarju".

Foto Kroma

(dž)

Nova pobuda ustvarjalcev Benečije, Rezije in Posočja

Kulturno društvo PoBeRe

Kulturni ustvarjalci ob Nadiži, Reziji in Soči so na Livku ustanovili skupno - čezmejno kulturno društvo PoBeRe. Naključno ime ali ne, je vendarle upati, da se ob njem "pobere" vse tisto, kar je nekoč že delovalo med temi sosednjimi kraji in bodo mladi rodovi na to podlago "cepili" še svoje nove potrebe, priložnosti, ki jih prinaša čas. Ustanovni zbor društva PoBe-

no vzpodbujajo in pomagajo pri ohranjanju slovenske kulture na lokalni ravni. V Posočju so bili od prisotnih poznani zlasti Aldo Klodič, Marina Černetič, Margherita Trušnjak, Dario Simac, iz Posočja pa Dana Ivančič, Zlatko Smrekar, Zalka Piuži, Jani Skočir, Jožica Strgar. Srečanje je pozdravil in s spodbudami vztrajal na njem do konca tudi kobariški župan Robert Kavčič,

da se bodo še včlanili in se tudi v tem organiziranem krogu naprej trudili za kulturno življenje. Pomen družnega delovanja postaja vse večji, če nočemo iti po poti barbarstva materializma, ki nazadnje spravlja v brezizhodni položaj tudi gospodarstvo. Vse je povabil, naj sežejo v njih odprto ponujeno dlan, k prevzemanju skupne družbene odgovornosti, skozi umetnost, ki nas plemeniti. Lepo se je odpirati drug drugemu, širši javnosti; v tem krogu razvijati svoje potencialne, se družiti... Danes veliko mladih uničuje ta brezcilnost, razočaranje,

lepo se je odpirati drug drugemu, širši javnosti; v tem krogu razvijati svoje potencialne, se družiti... Danes veliko mladih uničuje ta brezcilnost, razočaranje,

Re je bil sklican 17. aprila in se ga je udeležilo okoli 20 ustvarjalcev in poustvarjalcev umetnosti ter ljubiteljev umetnosti, ki si želijo kakovostnega sobivanja ljudi sosednjih krajev.

Zbrani v livški osnovni šoli so nazadnje sprejeli odločitev, da dosedanje dolgoletno neuradno sodelovanje oblikujejo v društveno delovanje, ki jim bo omogočilo pridobiti tudi gotova sredstva za širitev programa, s katerim bodo lahko uresničevali svoje načrte.

Iz Benečije je bilo videti znane obraze, ki dolga leta prostovolj-

vodil pa ga je Bruno Grosar, svetnik v kobariškem občinskem svetu. Župan je izrazil zadovoljstvo do namere ustanovljenega društva. Še posebej vidi pomen tega dejanja v času, ko rojaki, poleg gospodarske krize, občutijo politični pritisk na slovensko kulturo in še marsikaj...

Za predsednika društva je bil izvoljen Zlatko Smrekar. Iz njegovega nastopa je bilo razbrati, da se društvo ni rodilo slučajno na Livku, saj so do njega približno enako oddaljeni kraji, iz katerih prihajajo člani društva, in tudi tisti, na katere računajo,

ki pelje sprva v posedenje, v gostilne, zaprtost vase...

Gotovo bodo v prihodnje k pestrosti prispevali še vsi tisti, ki si želijo naglo rast in najvišjo kakovost, ki pa ne bo prišla sama od sebe, ampak z vključevanjem novih in novih članov. Le tako se vse skupaj pobere (PoBeRe) do vsebine, v kateri bo, s svojim prispevkom, prav vsak našel svoje mesto, v mozaiku celote.

Zopet so v Posočju za poglobljeno druženje poskrbeli pesniki, v zabavnem delu pa godci iz Beneških dolin.

MM

Travnik in njegova okolica (15)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Jezuiti so bili meščanom v pomoč tudi v raznih stiskah. Leta 1649 in v letih 1660 in 1661 je zaradi slabega pridelka nastala v naših krajih huda lakota. Tedaj so jezuiti dnevno delili hrano od 60 do 100 osebam. Prav tako so se izkazali, ko je na Goriškem divjala kuga.

Kot zanimivost naj omenim, da se je ta pri nas začela 12. maja 1682. Takrat je namreč v Šempasu umrl Primož Velikonja, konjski prekupčevalec s Tolminskega, ki je v Šempasu prispel s Hrvaškega (*Istoria della Contea di Gorizia, Carlo Morelli di Schönfeld - II. knjiga, 1600-1700, str. 173 - Gorica 1855*).

V Šempasu in okolici je takrat v enem mesecu umrlo približno 100 oseb. Kmalu se je kuga pojavila tudi v Gorici in tudi tu požela mnogo žrtev.

Bolezni se je pridružila lakota. Iz bojzani pred kugo so namreč v Gradišču zasedli stolp na mostu čez Sočo in preko nje prepovedali prehod s čolni. V Gorici je bil stik prekinjen z Vipavsko, Brdi, Furlanijo in Kanalsko dolino. Jezuiti so v tej stiski bili dragocena pomoč, prav tako pa tudi kapucini in karmeličani.

Naj povem še nekaj besed o ustanovitelju jezuitskega reda, sv. Ignaciju Loyolskem.

Ignacij (Inigo) Loyola je bil rojen leta 1491 na gradu Loyola v baskovski pokrajini Guipuzcoa v španski Navarri. Bil je vitez in v mladih letih poklicni vojak.

Novoustanovljeni red je Ignacij imenoval "Družba Jezusova". Iz Pravidnika, ki ga je sestavil za Družbo, odseva globoka duhovnost in želja, da bi celotno delovanje Družbe prevevalo geslo: "Vse v večjo čast božjo".

Družbo Jezusovo in njen Pravidnik je 27. septembra 1540 potrdil papež Pavel III.

Kot posebnost jezuitske družbe je treba omeniti, da je njen ustanovitelj zaukazal, da redovniki, ki stopijo v to Družbo, poleg treh zaobljub, ki jih poznajo vse redovne skupnosti, naredijo še četrto,

namreč zaobljubo popolne zvestobe in poslušnosti sv. očetu. To je bilo v tistem času zelo pomembno, saj je Družba nastala v dobi protestantizma, ki papežev oblasti ni priznaval.

Ignacij Loyolski, znan tudi po svojih spisih o duhovnih vajah, je umrl v Rimu 31. julija 1556. Za svetnika je bil proglašen 12. marca 1622.

Leta 1773 je papež Klemen XIV. jezuitski red razpustil.

Zakaj je do tega prišlo?

Vzrokov je bilo več. Bila je to doba prosvetljenstva ali iluminizma, ki je poudarjal samo znanost oziroma to, kar človek lahko dojame s svojim razumom. Zato je iluminizem v verskem pogledu odklanjal verske resnice,

ki jih z razumom ni bilo mogoče dojeti. V tem času so se pojavili še janzenisti, tako imenovani po svojem ustanovitelju škofu Korneliju Otonu Jansenju (1585-1638). Ti so bili v verskih zadevah izredno strogi. Nasprotovali so raznim oblikam ljudskih pobožnosti, kot so bile procesije, bračevščine in podobno. V tem so se janzenisti ujeli s prosvetljenstvom, ki je v omenjenih pobožnostih videlo nekaj nepotrebnega. To mišljenje je povzel cesar Jožef II. (1780-1790), tudi sam prosvetljenelec, ki pa je bil prežet tudi z janzenističnim duhom in je zato, kot je znano, ukinil celo vrsto kongregacij in veliko število samostanov. Vse mu temu so se pridružili še evropski absolutistični vladarji, ki so se vtikali v cerkvene zadeve. Nasprotovali so sv. očetu in z vsjo močjo napadali predvsem jezuite, ki so se neustrašeno borili za ohranitev pravega duha katoliške vere. Končno so od Klemena XIV. zahtevali, naj jezuitski red ukine. Papež je pod njihovim pritiskom moral kloniti.

Po razpustu reda je nekaj jezuitov še ostalo v našem mestu in tu ustanovilo dobrodelne in kulturne krožke.

/ dalje

Sv. Ignacij Loyolski

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Umazana rumena faca" in Gandhi

Ob petkih, ko se še zadnji delovnik počasi izteka, ko se dan nagiba v večer in si želiš edinole odklopa, se na poti iz službe včasih ustavim pred knjižnimi platnicami. Kaj prelistam, včasih samo prebiram naslove in opazujem platnice. Tokrat po dolgem času ponovno vzamem v roke špansko sodobnico, ko slišim glas čez ramo. "Vzemi raje eno mojih, spoznala boš nekaj novega". Videvam ga vsak dan. Visokoraslega Senegalca, ki ponuja kramo po tržaških ulicah. Saj vem, temu ponujanju bi se čisto vsak rad izognil. Mi, na naši zahodni zeleni veji, ki vztrajno dan za dnem ponavljamo "Ne, hvala" in hitimo dalje, še bolj pa oni, ki to vejo, lahko samo od daleč gledajo.

Tokrat me presune stavek: "spoznala boš nekaj novega". Pomoli mi pod nos malo knjižico s sliko izredno lepega temnopoltega dekleta: "Od Etiopije do Rima. Pisma materi". Gotovo me presune osebna plat. Plačam, izmenjam nekaj besed in se napotim na avtobusno postajo. Vem, kako se počutim. Krivo. Ker sem del te družbe, ki se tako zelo počasi spreminja.

Včeraj sem govorila s slovenskim pesnikom, mladim moškim, ki se prepoznava v besedah in še vedno verjame v etično in politično moč besede. Za življenjsko sopotnico in mater svojega otroka si je izbral žensko z drugega konca sveta. Ne verjamem, da je to naključje. Bolj se mi ta izbira zdi jassen odgovor na njegovo globoko iskanje smisla "onkraj že poznane". "Vse življenje sem pričal vedno isti mentaliteti, nič, skorajda nič se ni spremenilo, a ni to strašno? Prepričanja, zaprtosti so ostale iste. Nekoč sem še upal v spremembo, danes se mi zdi, da tega upanja nimam več".

V tem obdobju me življenjska pot neprenehoma vodi do določenih srečanj, ki se mi zde tako zelo

nova. Morda so res, morda je pa ta novost v meni sami in mi jih je ravno zato dano zaznati. Pred dnevi so v službo prišli dijaki ene od italijanskih tržaških srednjih šol. Ožja skupina si je ogledala televizijsko montažnico. Medtem ko jim je kolega tehnik predstavljal delo, sem si skrivoma ogledovala te dvanaest-trinajstletnike. V skupini sta bila tudi dva fanta drugačne polti: kitajske in afriške krvi. Srečanje z njima še vedno odmeva v meni. Nerazločljiv občutek. Morda nedefiniran občutek, da smo kot Slovenci še toliko bolj oddaljeni od sveta priseljencev, ker so njihovi otroci pač le izjemoma prisotni na naših šolah.

Spominjam se obdobja, ko sem živela v drugem, gosto naseljenem tržaškem predelu. Na avtobusu sem redno srečevala pubertetniškega sina lastnikov lokalne kitajske restavracije, nežno objeteja s svetloaso sošolko in dobro integriranega v družbo sošolcev.

Skorajda fizično se spominjam neizražene notranjega nasmeha. Toplo mi je bilo pri srcu. Slišala sem njegovo tekočo italijanščino, nežne besede ljubezni svojih mali svetlolaski, sprejevala sem se, kako doživljava samega sebe. Verjetno nerazdružljivo Kitaj-Italijana. Za trenutek sem pomislila, da je skupno, zares skupno bivanje in življenje možno.

Potem pa obstaneš ob blankih, kot je ta, ki sem ga ravnokar prebrala: na italijanskem letališču je bil italijanski filmski igralec korejske krvi, fant, ki so ga starši posinovili še kot dojenčka, tarča jasnega rasističnega zadržanja. In sploh ne od kake ekstremistične skupine, pač pa navadnih letaliških uslužbenec, ki so zato v službi, da bi potovanja stekla čim bolj brez zapletov.

"Prvič so me ozmerjali na nogometnem igrišču pri štirinajstih. "Umazana rumena faca" je bila običajna psovka. Za takratni razizem vem, da je bil sad ignorance. Današnji je pa veliko hujši, ker je zavesten".

Zavestno drsimo v družbo, ki mi je vedno manj všeč. Gandhi bi seveda odgovoril: "Postani sprememba, ki jo želiš videti v svetu".

Sprejet predlog deželnega svetnika SSk Igorja Gabrovca

6. stalna komisija deželnega sveta bo 10. maja obiskala Špeter

Šesta stalna komisija deželnega sveta, ki je pristojna tudi za šolstvo in jezikovne skupnosti, bo 10. maja popoldne v Špetru, kjer se bo seznanila z nujnim vprašanjem novega sedeža za dvojezično šolo. Predsedstvo pristojne komisije, ki jo vodi Piero Camber, je tako osvojilo predlog deželnega svetnika SSk Igorja Gabrovca. Ta je nujnost obiska utemeljil z dejstvom, da mora špeterska šola še pred začetkom šolskega leta razpolagati s primernimi prostori, ki naj ji zagotovijo kontinuiteto in kvaliteto pedagoške ponudbe. V tem

smislu je Gabrovec predsedstvo 6. komisije posebej opozoril na splošno izraženo potrebo, da šoli zagotovimo celovitost, kar je v nasprotju s sicer osamljenim predlogom, da bi vsaj začasno razrede posejali po razpoložljivih prostorih tudi v okoliških občinah.

Deželni svetnik Igor Gabrovec se je o tem v minulih dneh pogovarjal tudi z odbornikom Robertom Molinarom in ga neposredno seznanil z rešitvijo, ki jo predlagajo starši otrok špeterske šole in ki med drugim uživa tudi podporo skupnega zastopstva. Gre za možnost selitve v

prostore t. i. ameriškega kolidža, v katerem so sedaj zasilno nameščeni trije razredi osnovne šole in vrtec. Struktura kot taka, ki jo sedaj uporabljata tudi čedajski dijaški dom Paolo Diacono, bi lahko zlahka postala novo dvojezično šolsko središče. "Za to so potrebni in primis politična volja, pa tudi izredna finančna sredstva, ki jih lahko prispeva le Dežela. Od tu smisel napovedanega obiska komisije deželnega sveta, ki lahko že v naslednjih finančnih zakonih evidentira primerne rešitve", je mnenja slovenski deželni svetnik Gabrovec.

Na škofijskem dnevu v Tolminu čez 200 mladih katoličanov

Prebedeli z Gospodom ob petju in branju

Mladina iz koprške škofije je letos pripravila v Tolminu 13. škofijski dan, ki je potekal pod vodstvom prostovoljnih mentorjev ob duhovnih meditacijah, petju, plesu in nasmejanih licih. Tudi delavnice so imele duhovni naboj z obljubo iskanja resnice in upanja v dobroto. Mladi iz koprške škofije so se v Tolminu začeli zbirati že 24. aprila pod večer, in sicer v župnijski cerkvi Marije Vnebovzete ter okoli nje, kjer so noč prebedeli ob petju in branju, delno pa so prespali v prostorih župnijskega doma. Srečanje skupin je zelo posrečeno koordiniral kaplan Primož Erjavec. Kulturno-zabavni del se je začel v veliki telodavnici šolskega centra. Sledil je šov o tolminskih talentih. Kot je bilo videti, so ti prostovoljni ta-

lenti uspešno sprejeli izziv organizacije in izvedbe razvedrila, vodenja delavnice itd. O življenjski zgodbi, kako s pogumom sprejeti v življenju tudi težja bremena, sta jim spregovorila mlada zakonca, starši treh otrok iz Srpenice, pa tudi, kako se spopasti z življenjsko preizkušnjo, kot je otrok, ki mu morajo telesno pomagati. V drugi polovici dneva so eni peš obiskali naravne lepote, drugi pa so se za akordi harmonike podali na Hudičev most, zopet drugi na izlet z ladjico po jezeru na Mostu na Soči ali pa na obisk Don Pierinove komune Skupno-

sti Srečanje v vasi Čadrg. Zbrane je v zadnjem delu sobotnega druženja nagovoril tudi ko-

prski škof Metod Pirih. Udeleženci so pred cerkvijo izbrali kamne, ki jih je brusila in oblikovala Soča, in nanje zapisali svojo zavezo, obljubo upanja.

MM

Ob praznovanju prvega maja

Več ogorčenja in protestov kot proslavljanja dela

V Sloveniji so se končali prazniki, s katerimi zaznamujejo dogodke ali obletnice iz narodne zgodovine, pa tudi tiste z mednarodnim obeležjem. Politiki iz raznih strank, pa tudi predstavniki države oziroma sedanje izvršilne oblasti, so izrekli veliko mnenj o 27. aprilu, dnevu upora proti okupatorju, o 1. maju, prazniku dela (ta dan je tudi god sv. Jožefa Delavca), pa ob 5. maju, ko je bila istega dne leta 1945 v Ajdovščini ustanovljena prva slovenska vlada v politično in ideološko povsem preoblikovani državi Jugoslaviji. Navajamo misli iz govorov nekaterih znanih osebnosti, ki ponazarjajo svoja stališča o dogodkih v naši preteklosti in sedanjem stanju in razmerah v državi. Predsednik Slovenije dr. Danilo Türk je v govoru na Nanosu nad Vipavsko dolino počastil spomin na prvo bitko med italijansko vojsko in partizansko enoto, ki je bila na omenjeni "sveti gori Primorcev" 18. aprila leta 1942, pri čemer je omenil organizacijo TIGR in fašizem. Opozoril je, "da so naš prostor usodno zaznamovale tudi druge ideologije, nasilje in velike kršitve človekovih pravic, ki vse zaslužijo obsodbo. Sistem, ki jih

je omogočil, se ne bo obnovil in se ne sme obnoviti". Slovenski državni poglavar se je izognil temu, da bi na Nanosu omenil komunizem. Ciril Zlobec, akademik, pesnik in nekdanji partizan, je na slavnostni seji vodstva organizacije borcev dejal, "da v Sloveniji o narodni spravi govorimo že dvajset let, a zaman. Dosegli nismo ničesar razen tega, da se danes neizmerno sovražimo, morda celo bolj kot med vojno". Po mnenju Cirila Zlobca razprave o narodni spravi v Sloveniji nima smisla nadaljevati. Prav obratno pa meni Ivan Oman, ustanovitelj slovenske kmečke zveze in član predsedstva Slovenije v času njenega osamosvajanja. V intervjuju za praznično številko tednika Demokracija je na vprašanje urednika Metoda Berleca, kaj bi bilo treba storiti, da bi se Slovenija spet znašla na pravi poti, odvrnil: "Dvoje je tu pomemno. Prvo je vrnitev h krščanstvu, drugo pa delati za narodno spravo". V Sloveniji pa so javna občila zamolčala mnenja zgodovinarja dr. Janka Prunka o OF in dnevu upora proti okupatorju, ki jih je obrazložil v intervjuju za Slovensko tiskovno agencijo. V tem pogovoru je menil, "da je dan upora dobro izbrano ime

za praznik, saj leta 1941 ni bilo nikogar v Sloveniji, ki bi bil za okupacijo. Osvobodilna fronta je bila organizacija protiokupatorskega odpora, vendar tudi spodbujevalec, začetnik in potem izvajalec socialistične revolucije in povzročitelj državljske vojne". Po njegovem mnenju sicer večina tistih, ki so vstopili v narodnoosvobodilni boj, ni razmišljala o prevzemu oblasti, niti ni imela ničesar od tega, da je Komunistična partija prevzela oblast. Je pa Komunistična partija od vsega začetka načrtovala revolucijo". Slovenija je zaradi različnih ocen in pogledov na preteklost in delovanja ter vloge politik in ideologij, ki si med seboj izključujejo, oslabljena oz. premalo trdna država. Zdej se mora soočiti s finančno in gospodarsko krizo, pri čemer se je vlada odločila tudi za odpravo ali zmanjšanje socialnih in drugih pravic delavcev in drugih zaposlenih. Sindikati se upirajo nameram vlade, ki se je, tako kaže, odrekla socialnemu sporazumevanju in zagrozila, da bo z večino, ki jo ima v državnem zboru, sama izsilila spremembe v delovno-pravni zakonodaji. V prvi stopnji teh sprememb bi delavcem in drugim zaposlenim znižali odpravnine ob odstopu z dela, skrajšali pa bi tudi

rok odpovedi zaposlitve. Sindikati se upirajo, protestirajo in napovedujejo, da bodo vladne namere preprečili, čeprav je gospodarska kriza v Sloveniji globoka in tako očitna, da bi bile tudi na področju delovno-pravne zakonodaje potrebne nekatere spremembe. Spričo slabih gospodarskih razmer, afer, ki ostajajo nerazjasnjene, in drugih primerov slabega upravljanja države je bilo tudi v zdušje na prvomajskih srečanjih turobno in napeto. Tudi zaradi brezposelnih, ki jih je že nad sto tisoč. Osrednji dogodek meseca maja bo kampanja o referendumu glede arbitražnega sporazuma med Slovenijo in Hrvaško o načinu reševanja mejnega vprašanja. Vladne stranke volilce prepričujejo, da bo arbitražno sodišče Sloveniji priznalo status pomorske države in Sloveniji zagotovilo tudi povezavo z mednarodnimi morskimi vodami, v opoziciji pa trdijo prav obratno. Kampanja bo, kot kaže, zelo ostra, naknadni zakonodajni referendum o arbitražnem sporazumu pa bo v nedeljo, 6. junija. Mnenja o izidu so zelo deljena. Študentska založba v Ljubljani bo v nizu prireditev z naslovom Ljubljana svetovna prestolnica knjige 2010, v sredo, 12. maja, priredila mednarodni simpozij o temi Ivan Cankar, podoba iz sanj. Naš največji pisatelj že dobro stoletje izziva znanstvenike, da se lotijo analize njegovih del skozi nove literarnoteoretske perspektive in razkrivajo vedno nova sporočila Ivana Cankarja.

Marijan Drobež

Kratke

V Tolminu prirejajo zborovski koncert pesmi Ljubke Šorli ob njeni stoletnici rojstva

Gimnazija Tolmin, MKUD "Ciril Kosmač" v sodelovanju z ZKD Tolmin, JSKD Tolmin in Občino Tolmin prireja v nedeljo, 9. maja, ob 19. uri prireditev Kadar ciprese šumijo, zborovski koncert pesmi Ljubke Šorli ob 100-letnici njenega rojstva v izvedbi domačih in zamejskih pevskih zborov. O uglasbitvah pesmi in pomenu Ljubke Šorli bo spregovoril dr. David Bandelj z Univerze v Novi Gorici. Koncert bodo v avli Solskega centra Tolmin izvajali Dekliški pevski zbor Gimnazije Tolmin, zborovodja Matej Kavčič; Mladinska dekleška pevška skupina Vesela pomlad, Opčine, zborovodja Mira Fabjan; Mešani pevski zbor Canto ergo sum, Tolmin, zborovodja Matej Kavčič; Ženska skupina mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž, Gorica, zborovodja Bogdan Kralj; Mešani pevski zbor Sv. Jerne, Opčine, zborovodja Janko Ban. Vstop prost!

Ljubljana v tekmovanju za zeleno prestolnico Evrope

Evropska komisija je ustanovila posebno nagrado mestom, ki si najbolj prizadevajo za okolju koristne in prijazne življenjske razmere. Zdej že poteka tekmovanje med mesti za naziv zelene prestolnice Evrope v letih 2012 in 2013. Sodeluje kar 17 mest iz dvanajstih evropskih držav. Med sodelujočimi v tem tekmovanju je tudi Ljubljana. Za morebiten uspeh v omenjenem tekmovanju pa bodo

morali v Ljubljani odpraviti vrzeli in pomanjkljivosti v odnosu do narave, ki vplivajo tudi na življenjske razmere. Onesnaženost zraka je v slovenskem glavnem mestu pogosto nad dovoljenimi stopnjami in normativi.

Borbena gesla in odločne zahteve na prvomajskih zborovanjih

V Sloveniji pričakujejo veliko udeležbo delavcev in drugih ljudi na bližnjih prvomajskih zborovanjih. Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, ki je po številu članov največja v državi, je razširila letake z napisom Gremo naprej! Živel 1. maj. Spričo prevlade kapitala in težen za zmanjševanje pravic in dostojanstva delavcev v družbi in državi je pričakovati, da bodo na zborovanjih ob 1. maju, mednarodnem prazniku dela, najbolj prisotna borbena gesla in odločne zahteve za spoštovanje dela kot vrednote v družbi. Magister Ivan Lapajne je v svojem razmišljanju o temi Kriza in delavske pravice, v Delovski enotnosti, glasilu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, pred prvim majem zapisal tudi naslednje: "V kapitalističnem sistemu, ki ga tudi sami preživljamo, naj bi bilo vse odvisno od poslovnežev in lastnikov kapitala, ti vedrilo in odločajo o usodah tisočih delavcev in njihovih družin. Ničče jim nič ne more, saj so postali lastniki bogovi, katerih osnovni cilj so ozke materialne koristi in kopičenje bogastva ne glede na posledice za druge. Med lastniki kapitala je v Sloveniji v številnih primerih tudi država, ki se obnaša precej neobgledno. Pred njenimi očmi vsak dan izgubljamo mnoga delovna mesta tudi tam, kjer je sama solastnica podjetij".

Ženska prvič odgovorna urednica časnika Delo

Nadzorni svet gospodarske družbe Delo v Ljubljani je za novo odgovorno urednico istoimenskega dnevnega časnika imenoval Romano Dobnikar-Seruga, prejšnjo odgovorno urednico Nedela, časnika, ki je izhajal ob nedeljah. Delo je sicer v lasti Pivovarne Laško ter je ocenjeno kot časnik levosredinske politične usmeritve in podpornik sedanje vladne koalicije v Sloveniji. Nova odgovorna urednica je v Delu začela delati leta 1986 in ima kot časnikarka in urednica bogate izkušnje. Ob prevzemu nove funkcije je dejala: "Veselim se novih izzivov. Delo je osrednji slovenski časnik z dolgoletno tradicijo, trdnimi temelji, velikimi kadrovskimi zmogljivostmi, dobro infrastrukturo in obsežnim izborom izdaj. Zato sem prepričana, da si s kakovostnim, profesionalnim in neodvisnim novinarstvom lahko ohranimo vodilno vlogo med tiskanimi mediji". Časnika Delo zdaj natisnejo okoli 86.000 izvodov dnevno. Romana Dobnikar-Seruga je nadomestila Darijana Koširja, ki je bil s položaja odgovornega urednika Dela razrešen v začetku preteklega marca.

V Sloveniji novi razgledni dopisnici

Pošta Slovenije je v prejšnjih dneh izdala dve novi razgledni dopisnici. Prva je namenjena temi Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010. Po izboru mednarodne organizacije UNESCO je Ljubljana in z njo vsa Slovenija 23. aprila vstopila na prizorišče kot svetovna prestolnica knjige 2010. Dopisnica z nazivno vrednostjo 0,35 evra je namenjena pošiljanju v mednarodnem prometu. Motiv na njej pa prikazuje notranjost Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Drugo dopisnico je Pošta Slovenije izdala na temo 10-letnice izvajanja Konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi pramoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami v Sloveniji (CITES). Namenjena je pošiljanju v notranjem potniškem prometu. Motiv dopisnice na zanimiv način prikazuje omenjeno problematiko.

Sindikati proti nekaterim ukrepom vlade za premagovanje krize V Sloveniji bi lahko z referendumom "zrušili" vse protidelavske zakone

V Sloveniji se je povečala socialna napetost med vlado in delodajalci ter sindikalnimi centralami, zlasti z največjo in najbolj vplivno Zvezo svobodnih sindikatov. Razlog so različna stališča do novih zakonov in drugih vladnih ukrepov, ki naj bi jih sprejeli po hitrem postopku, z utemeljitvijo, da so nujno potrebni pri uresničevanju strategije za premagovanje finančno-gospodarske krize. Sindikalne organizacije nekaterim novim zakonom ali spremembam sedanjih, že veljavnih, sicer ne nasprotujejo, toda poudarjajo, da bi morali biti bolj socialno naravnani, to je pošteno in pravični do vseh slojev slovenske družbe. Zavračajo tudi ultimato vlade, ki jih javnosti naslavlja tudi premier Borut Pahor, da je, denimo, treba nov zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju sprejeti najpozneje do konca meseca aprila, čeprav sindikati temu nasprotujejo. Predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Dušan Semolič je postal bolj odločen in jasn v svojih stališčih glede reševanja krize. Nekdaj je govoril le o krivdi politikov in ni posebej omenjal predsednika vlade Boruta Pahorja, ki je njegov strankarski somišljenik. Zdej pa je odločen in izjavlja, "da je vladna politika pod vplivom kapitala, ki je na cesto vrgel sto tisoč delavcev". Sindikati zavračajo predlog zakona o delovnih razmerjih, ki bi skrajšal odpovedne roke in znižal odpravnine delavcem in drugim zaposlenim. Skladno s spremembami oz. novim zakonom bi delavcem postopno poskušali vzeti tudi pravice do odmora med delom, povrnitve stroškov prevoza in do obroka hrane med de-

Dušan Semolič

lom. Najbolj pa buri duhove in zaskrbljuje zaposlene in celotno slovensko javnost predlog novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Tegale zavračajo tudi nekateri vplivni člani Pahorjeve stranke Socialnih demokratov. Vlada zahteva podaljšanje starostne meje za polno upokožitev, po katerem bi se lahko moški polno upokožili šele pri starosti 65 let in ženske pri 63 letih. Sindikati pa so prepričani, da bi moralo biti 40 let delovne dobe za moške in 38 let za ženske dovolj za polno starostno pokojnino. Ob tem sindikate skrbi zlasti usoda tistih delavcev in delavk, ki so začeli delati pred dvajsetim letom starosti in bodo po njihovem težko dosegli polne pokojnine. Socialne in splošne družbene napetosti so v Sloveniji tako visoke, da omenjenih in morebitnih drugih novih ukrepov skoraj zagotovo ne bo mogoče sprejeti v obliki in vsebini, ki ju zahteva vlada. Dušan Semolič je bil na izredni konferenci Zveze svobodnih sindikatov nenavadno odločen in jasn. Dejal je tudi naslednje: "Minister za finance France Križanič je povedal, da ima sindikati dovolj. Predsednik vlade Borut Pahor pa je že prej rekel, da sindikatom ne bodo

popuščali. Tudi mi lahko rečemo, da imamo dovolj te vlade. Ne potrebujemo predlagane pokojninske reforme, ampak spremenjeno vlado, da bo bolj delavsko naravnana. Zniževanje odpravnin delavcem ob milijonskih odpravninah poslovnežem kaže, da gospodje politiki ne vidijo delavcev. Tisti moški, ki dela 40 let, ima pravico do polne

pokojnine po vseh božjih zapovedih. Imamo mlade ljudi, ki bi radi delali, pa dela ne dobijo, in so pravi problemi pokojninske blagajne. Če ne bodo umaknili teh protidelavskih zakonov, bomo šli nadnje z referendumom, sposobni smo zbrati 40.000 podpisov in zrušiti vse, kar bo parlament sprejel. Če bodo poskušali tudi to izigrati, gremo sindikati v generalno stavko in naredimo Slovenijo po naši meri". V sobotni prilogi časnika Delo, 10. aprila, je časnikar Mario Belovič napisal portret Dušana Semoliča, predsednika Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Zanj je zapisal, "da je večni funkcionar" ter "da je kot sindikalist strah in trepet vseh vlad".

M.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA vabi na predstavitev knjige

Msgr. RUDOLF KLINEC
DNEVNIŠKI ZAPISI
1943*1945

V ŠKOFIJSKI GIMNAZIJI V VIPAVI
Goriška cesta 29, Vipava
v petek, 7. maja 2010, ob 19.30

Dnevnik bosta ob sodelovanju urednikov prof. Petra Černica in mag. Renata Podbersiča ml. predstavila prof. Franc Kralj in prof. Jože Možina

V VELIKIH ŽABLJAH
V DVORANI KRAJEVNE SKUPNOSTI
v soboto, 8. maja 2010, ob 20. uri

Delo bosta predstavila urednika knjige zgodovinarja prof. Peter Černic in mag. Renato Podbersič ml.

Mednarodna Borza inovacij za gospodarstvo

Gospodarstvo ni izkoristilo ponudbe borze inovacij

Konec marca letos je bila zanimiva Mednarodna borza inovacij za gospodarstvo v Izoli. To je bil pomemben dogodek Svetovnega združenja inovatorskih organizacij iz 88 držav sveta. Na srečanju – Borzi inovacij je predsednik tega združenja IFIA, dr. Andras Ve-

inovacij za gospodarstvo velja posebej poudariti Podjetniški inovacijski inkubator (Zavod PI*KA) in park Kamniške Alpe z Vrhpolja pri Kamniku, ki so se izredno potrudili pri omenjeni mednarodni borzi in srečanju domačih in tujih inovatorjev v Izoli. Ravno tako velja priznanje

nih, državnih in regionalnih okolij, zlasti pri promociji in tržnem komuniciranju, da bi tako inovacije prišle na trg, v prodajo in izkoriščanje v gospodarstvu. Prav trg je tisti, ki sprejme ali odvrne še tako dobre in patentirane inovacije. To pomeni, da v določenih primerih trg še ni bil pripravljen na določene novosti ali pa novi proizvodi niso bili prilagojeni času, ko so jih dali na trg. To pomeni, da imamo lahko vrhunske patente, izdelke, inovacije, vendar brez ustrezne promocije in marketinških aktivnosti ni pričakovati podjetniških realizacij in njihovih transferjev na svetovnem

tržišču. Kot zanimivost velja omeniti evropskega poslance odbora EU

Izumitelj Ivan Gregorič s svojim patentiranim proizvodom večnamenske kosilnice

dres, podelil tri zlate medalje in diplome slovenskim inovatorjem. Prav slovenski inovatorji so v preteklih letih dobili številna mednarodna priznanja na specializiranih inovatorskih sejmih v svetu. Posebej velja poudariti goriškega izumitelja – inovatorja Ivana Gregoriča z Vogrškega, ki se je v mednarodni areni uveljavil z več inovacijami. Tokrat pa je zablestel z izumom večnamenskega obdelovalnega poljedeljskega stroja, ki ima 28 delovnih operacij. Pri tem velja omeniti še Draga Čendaka iz Izole in Damjana Jurjavčiča iz Idrije, ki sta ravno tako prejela pomembne medalje in diplome za svoje ustvarjalno delo. Povezano z mednarodno borzo

omenjenima organizacijama za spodbujanje ustvarjalnosti, ne samo v Sloveniji, temveč mnogo širše.

V Izoli je IFIA prvič nagradila z zlato medaljo in diplomom tudi nove programe in projekte za ohranjanje danosti in dediščine alpskega sveta z inovativnim ekološkim podjetništvom, usposabljanjem prebivalstva in gospodarstva z novimi ekološko ter inovativno usposobljenimi podjetniki. Omenjeno nagrado je prejela strokovna skupina in novoustanovljeni Zavod PI*KA iz Kamnika.

Vsekakor velja prisluhniti poudarkom predsednika IFIA, ki je podčrtal potrebo po pomoči inovatorjem in večjo pomoč lokal-

za inovacije, to je Lojzeta Peterleta, ki se je že večkrat aktivno vključil za promocijo slovenskih inovacij in produktov.

Inovacijski svetovalec in posrednik Marjan Stele iz Kamnika, ki je na področju ustvarjalnosti izredno aktiven, je ugotovil, da na omenjeni Mednarodni borzi inovacij v Izoli ni bilo slovenskih politikov in državnih agencij, ki so jih "polna usta besed o inovacijah, pa od vseh vabljenih, ki jih država RS plačuje za to, ni bilo nikogar".

Upam, da bodo slovenski inovatorji in omenjeni organizaciji tudi v prihodnje prispevali, organizirali in pospeševali ustvarjalnost na domačem in tujem trgu.

Gabrijel Devetak

Da se ne bi tudi v Sloveniji "zgodila" Grčija

Nujno znižanje finančnega primanjkljaja

V Sloveniji se zaradi finančno-gospodarske krize, posebej zniževanja bruto domačega proizvoda, upadanja proizvodnje in čedalje večje brezposelnosti, večajo opozorila, da bi se razmere lahko poslabšale do takšne stopnje, ki bi povzročila razpad gospodarstva ter s tem nestabilnost družbe in države. Po mnenju znanih ekonomistov za zdaj v Sloveniji ni neposredne nevarnosti, da bi se lahko "zgodila" oziroma "ponovila" Grčija, vendar je treba nujno sprejeti ukrepe na ravni države. K temu je sicer usmerjena tudi Strategija za izhod iz krize, ki sta jo sprejela vlada in na načelni ravni tudi Državni zbor.

V obeh državah, v Grčiji in Sloveniji, je najbolj zaskrbljujoče zelo hitro naraščanje javnofinančnega primanjkljaja in s tem tudi javnega dolga. Oba ključna fiskalna kazalnika sta se v preteklih letih v Sloveniji bistveno poslabšala. Delež javnega dolga v bruto domačem proizvodu se je v Sloveniji med letoma 2008 in 2010 skoraj podvojil.

Ekonomist in finančni strokovnjak dr. Mojmir Mrak meni, "da je položaj Slovenije še vedno znatno boljši od grškega, zaskrbljuje pa hitro slabšanje finančnih in gospodarskih gibanj". Dr. Rasto Ovin pa poudarja, "da se Slovenija v nasprotju z Grčijo,

kjer imajo že trideset let velike proračunske težave, javnofinančni primanjkljaj pojavlja prvič. Tudi brezposelnost, ki v Grčiji dosega skoraj 10% aktivnega prebivalstva, je v Sloveniji za tretjino nižja. Ključna lekcija za nas pa je obvladovanje javnih financ". Dr. Bogomir Kovač pa zatrjuje, "da so za obvladovanje krize pomembne vzvod temeljite in odločne gospodarske in finančne reforme, ki edine vsaj na srednji rok lahko prinesejo rešitve na področju širših državnih blagajn in njihove socialne vzdržnosti". In še mnenje in opozorilo gospodarskega izvedenca dr. Igorja

spodarskih in finančnih izvedencev bi kazalo upoštevati in jih začeti uresničevati. Žal pa kaže, da se vlada, to je izvršilna oblast, bolj ukvarja z aferami in zamenjavami vodilnih državnih uslužbencev kot pa z ukrepi zoper krizo. Pri tem pa ostaja najbolj optimističen predsednik vlade Borut Pahor. V intervjuju za informativni tednik Reporter je dejal, "da je on pravi človek za rešitev krize. Recesije je zdaj konec, mi v Sloveniji že imamo spet visok vzpon gospodarske rasti. Na letni ravni je sicer 0,1 ali 0,2 rasti, toda glede na to, kako smo nazadovali v gospodarstvu, to že nekaj pomeni. Vedel

Mastena: "Grški primer lepo kaže, da se z odlašanjem bolečim ukrepom ne moremo izogniti. Kvečjemu nasprotno, pozneje sprejeti ukrepi so zgolj še bolj boleči". Omenjena mnenja in pripočila znanih slovenskih go-

sem, v kaj se spuščam. Imam se za človeka, ki se dobro počuti, ko je zares vroče. Imajo me za barbiko, človeka, ki osem ur spi, osem ur se paha, osem ur pa je v fitnesu in solariju. Lepo, da me imajo za takega".

Slovenija - Lekarništvo

Tovarna zdravil Krka letos k novim uspehom

Tovarna zdravil Krka v Novem mestu, ki je ena največjih v evropski farmacevtski industriji, povečuje svoje poslovne načrte in dosega uspehe tudi na svetovnih trgih. V tem letu načrtujejo povečanje prodaje za 6%, za nove naložbe bodo namenili 176 milijonov evrov, povečali pa bodo tudi število zaposlenih, tako da jih bo konec leta 8400. Tovarna veliko investira v raziskave in razvoj novih zdravil. Samo na tem področju je zaposlenih več kot 500 ljudi, po večini strokovnjakov. Pri izbiri sortimenta novih zdravil sledijo obolenjem, ki naj-

bolj pogosto ogrožajo sodobnega človeka. Kot je pojasnil Jože Colarič, predsednik uprave in generalni direktor Krke, so to predv-

sem izdelki za zdravljenje štirih bistvenih področij: bolezni srca in ožilja, prebavil in presnove, okužb in za zdravljenje osrednjega živčevja. V razvojnih laboratorijih izvajajo nekaj sto razvojnih projektov za različne oblike novih zdravil, ki jih bodo na domače in tuja tržišča poslali v prihodnjih letih.

Spodbudna vest

Slovenski trg z avtomobili okreva

V Sloveniji je začel okrevati trg z avtomobili. Po podatkih ministrstva za notranje zadeve so v prvih treh mesecih letošnjega leta na novo registrirali 15.748 osebnih avtomobilov. To je 7,5% več kot je bilo registriranih v enakem času lani. Med proizvajalci in trgov-

skimi podjetji pa narašča optimizem, saj pričakujejo, da se bo prodaja avtomobilov in drugih vozil do konca leta še povečala. Samo pri blagovni znamki Renault, ki je v Sloveniji najbolj razširjena, naj bi svoj tržni delež povečali za več kot 5%. V obdobju krize, ki sicer pri nekaterih

znamkah in vrstah avtomobilov še traja, je značilno, da lastniki svoja vozila raje vozijo na zasebne oz. neuradne servise, kot pa da jih opravljajo pri pooblaščenih serviserjih. Če pa avto že pripeljejo na pooblaščen servis, naročijo zgolj najnujnejša dela.

V pripravi nov nacionalni program gradnje Pomanjkanje neprofitnih stanovanj v Sloveniji

V Sloveniji pripravljajo nov nacionalni program gradnje stanovanj. Stanje je zdaj tako, da ima kar okoli 90% posameznikov ali družin lastno stanovanje, ki so ga zgradili bodisi s posojili ali drugače pridobljenimi sredstvi ali pa kupili, vendar je še zmeraj veliko družin, ki nimajo primerne stanovanja. To so predvsem gospodinjstva z nizkimi plača-

mi, pokojninami ali drugimi dohodki, ki ne zadoščajo za nakup tako drage nepremičnine, kot je stanovanje.

Po prejšnjem nacionalnem programu zidave stanovanj bi jih morali vsako leto zgraditi okoli 2000. Gradnja pa je bila občutno manjša in je dosegla okoli 400 do 500 stanovanj letno. Naložbeniki v gradnjo so bili oz. so še zmeraj občine in republiški stanovanjski sk-

lad. Stanovanja dajejo v najem prosilcem, ki jih najbolj potrebujejo; za le-ta pa plačujejo tako imenovano neprofitno najemnino. Slednja je večje nižja od polne tako imenovane tržne najemnine. Iz podatkov, ki so jih zbrale posamezne občine, izhaja, da v Sloveniji še zmeraj primanjkuje okoli 4.800 omenjenih neprofitnih stanovanj. Stanje se sicer izboljšuje, saj so na eno tako stanovanje včasih čakali do sedem let, zdaj pa je treba nanj čakati od treh do petih let. Največ interesentov je zlasti v mestnih občinah.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačno tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 4. maja, ob 14. uri.

Po stari trasi Parenzane (1. del)

Od Motovuna do Karojbe

Pomlad je čas, ko si človek zaželi sonca in vonja po Mediteranu, čas, ko sta sneg in snežna brozga segla že vsakomur čez glavo in si utrujeno, premrzno telo zaželi toplino, zelenih livad in cvetočih travnikov. Istra je pravi kraj za iskanje prvih poletnih vtisov, kraj, kjer polja in gozdovi najprej zazelenijo in jih črni trn in glog obarvata v nežno belo tanci.

Mi smo se odločili za potep po stari trasi Parenzane, in sicer z izhodiščem pod Motovunom, tik ob glavni cesti, ki vodi skozi dolino Mirne. Avto smo parkirali na širši ploščadi pred tablo, veselo pa smo se napotili proti poljem in nizkemu gozdu, kjer so nas že vabili divji

ob petih zjutraj in s prihodom v Trst okoli osme zjutraj je prvi potniški vlak zapeljal po novozgrajeni progi 1. aprila 1902. Drugi del proge, od Buj do morja, pa je bil dokončan jeseni istega leta. Proga je bila žal ukinjena že leta 1935, saj je legendarno železnico nadomestil hitrejši avtobusni prevoz, vedno več pa je bilo v teh časih na prašnih podeželskih istrskih cestah tudi avtomobilov. Traso železnice sta dolga leta neusmiljeno zaraščala robida in grmičevje, točno sto let potem, ko je po 123 kilometrov zapeljal prvi vlak, pa so Slovenci in Hrvati skupaj uresničili idejo o Poti zdravia in prijateljstva. Očiščena trasa je sedaj namenjena turistom, pohodnikom in kolesarjem, vsem pa nudi izje-

bujejo hrupu in turizmu. Oglede vasi je seveda obvezen, saj je sprehod po ozkih kamnitih ulicah najlepše doživetje celotne poti. Že od daleč nas s svojo mogočnostjo priključuje gotsko-romanski kamniti zvonik, ki je bil zgrajen v XII. stoletju. Čisto zraven je cerkev sv. Štefana, ki je bila posvečena leta 1614 in kjer si lahko ogledamo marmornati oltar F. Bonazze.

Motovun obdaja lepo ohranjeno obzidje, ki je v celoti dolgo 436 m, visoko pa od devet do petnajst metrov. K obzidju spadajo še štirje lepo ohranjeni stolpi, enkratni je pa tudi razgled na doline reke Mirne in celotno okolico. Vredni obiska so tudi loža iz leta 1331 in spodnji trg, mestna vrata ter strme, kamnite mestne ulice, kjer v sivih zimskih dneh zavija mrzla burja in vabi h kozarcu pristne istrske kapljice. Mi smo seveda uživali pod modrim nebom in nastavljali premražene ude prvemu spomladanskemu soncu. Po postanku v Motovunu smo skozi flišasto gričevnato pokrajino, med vinogradi, gozdiči in sadovnjaki, nadaljevali pot do Ka-

šparglji in številno cvetje. No, ko že drugi ali tretjič omenjam izlete po stari železniški trasi, naj povem še nekaj besed o Parenzani. To je ime, ki se je oprijelo stare, že zdavnaj opuščene železniške proge, ki je v prejšnjem stoletju povezovala Trst s Porečem. Ideja o izgradnji železnice se je porodila že konec 19. stoletja, z njo naj bi povežali turistična in kmetijska središča Istre. S prazničnim odhodom iz Buj

men in pristen stik z istrskim podeželjem in skritimi lepotami enkratne gričevnate pokrajine. No, naš izlet se sicer začne čisto ob vznožju motovunskega griča, do same vasi pa pešačimo, mimo polj in osamljenih kmetij, skoraj dobro uro. Enkratni so razgledi na Motovun, ki je po mojem ena izmed najlepših istrskih srednjeveških vasi, trenutek Toskane v hrvaškem zaledju in sanje o preteklosti, ki klu-

rojbe. Hoje je še za pičlo uro, trasa pa je polozna in udobna. Ko zaslišimo vaške zvonove in zvoke, ki prihajajo iz naselja, moramo paziti, da ne prezremo ozke, neoznačene stezice v levo, po kateri lahko, če se nam zahoče, pridemo še do vasi in si jo ogledamo. Obisk pa ni obvezen, saj se bomo v Karojbo zapeljali drugič, ko se bomo od tod odpravili do Vižinade.

Suzi Pertot

Jurski park v Arboretumu Volčji Potok

Dinozavri : Tulipani 1:0

Pred kratkim smo se odpravili v Volčji Potok, pa ne da bi občudovali trilijarde raznovrstnega cvetja in rastlinja, ponos Arboretuma, ampak zaradi dinozavrov. V začetku aprila so namreč tam odprli največjo razstavo dinozavrov v Sloveniji s predvidljivim naslovom Jurski park. Natan je na televiziji videl reklamo in... Ko smo se pripeljali do vhoda v Arboretum, sva z Jano prvih nekaj sekund samo nemo zijala nad množico pločevine, parkirane vsenaokrog, saj se nama ni niti sanjalo, da bo toliko ljudi. Redarji so me usmerili na provizorično parkirišče, urejeno na prostornem travniku. Potem smo se zliži s množico sebi enakih. Vzorec se je bolj ali manj ponavljal: Tata, mama, otrok ali dva, tata, mama, otrok ali dva... Vojska mladih družin je korakala proti vhodu v Arboretum. In ravno tako številna vojska, ki si je dinozavre že ogledala, je bila usmerjena nazaj proti parkirišču. Kmalu je bilo treba izvreči denarnico na dan in potem smo vstopili v čudoviti svet urejenega rastlinja in cvetja. Naš odnos do samega Arboretuma je bil dokaj ignorantski, saj nas niso pretirano zanimale poljane tulipanov in drugega cvetja, drevesa, steklenjaki, hiša metuljev in orhidej, razstava floristov ipd. Destinacija je bila ena sama. Dinozavri. Glede na mogočen tok reke

ljudi, ki je sledila majhnim zelenim oznakam z napisom "Dinozavri", ne meneč se preveč za vseobsegajoče carstvo klorofila, nismo bili edini take sorte. Natan je prvega od šestdesetih razstavljenih dinozavrov v naravni veliko-

sank, filmov in pravljič, v katerih nastopajo dinozavri, ki jih naši otroci danes bolj poznajo kot domače živali. Tabla z napisom Ne plezajte po dinozavrih! je opozarjala v prazno. Le redki starši so jo upoštevali in svoje otroke za-

sti, izdelanih iz plastične mase, zagledal že od daleč. "Tata, mama, T-Rex"! je zavpil in stekel proti množici otrok, ki se je drenalja v njegovi bližini. Okrog impozantne plastične mrcine je bil sicer nekaj decimetrov nad tlemi napeljan nežen "stikec", ki naj bi obiskovalce zaustavil, a ga ni nihče upošteval. Najmanjši so se skobacali pod njim, tisti večji pa so ga preskakovali in hiteli pod nekaj metrov visoko maketo Tiranozavra, strah in trepet vseh ri-

držali, večina pa je svoje mulce tudi pri vseh ostalih eksponatih spodbujala, naj splezajo na dinozavra, naj se mu obesijo za rep ipd., samo da bo fotografija boljša. Z Jano sva Natana nekaj časa brzdata, a naju je ob množici "prestopnikov" vse bolj čudno gledal, češ, kakšna krivica je pa zdaj to, da oni lahko, jaz pa ne. Otroku je to teško dopovedati, zato sva popustila.

/ stran 16
Nace Novak

JURIJ PAJJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

34

Ne vem, kdaj ste bili zadnjič na praznični dan popoldan v kakem nakupovalnem središču naše dežele, a zase vem, da sem minulo nedeljo bil prisiljen doživeti neverjetne stvari, ki z normalnim življenjem nimajo ničesar skupnega. Ker gre sin te dni k prvemu obhajilu in je župnik v pisni obliki naročil staršem, naj otroke vsaj k prvemu obhajilu pripeljejo obute v čevlje in ne v sicer običajne telovadne copate, je žena ugotovila, da ima sin pri devetih letih tako številko čevljev, ki ni ne moška in niti otroška več. To mi je seveda čisto znanstveno dokazala, ker je po obisku večjega števila prodajal s čevlji preprosto povedala, da čevljev za devetletnega sina preprosto ne prodajajo. Ni ji bilo treba niti dodati dejstva, da statistika ni nobena

čevljev pa pri njih zagotovo nimajo, tudi zato ne, "ker nikogar ne zanimajo čevlji za otroke, ampak samo telovadne copate". Ko mu je žena povedala, da je čevlje naročil gospod župnik za prvo obhajilo, je dodal, kako se vidi, da župniki ne hodijo v veletrgovine, kjer bi se lahko na lastne oči prepričali, da jih ni.

Člani družine imamo našega župnika don Pina zelo radi in zato nobeden izmed nas petih ni rekel nič, samo odšli smo in z veseljem smo med gnečo v veletrgovskem središču, ki se je med našim iskanjem čevljev še povečala, ugotovili, da smo med tistimi redkimi srečneži, ki odhajamo: pot iz nakupovalnega središča je bila začuda prosta, nobene vrste ni bilo za izhod. Pošteno povem, da sem se prav prijetljivo smehljaj sam pri sebi ob pogledu na nekaj sto metrov dolgo kolono avtomobilov, ki so čakali na vstop na parkirišče nakupovalnega središča.

In sem se le vprašal na glas, kako je mogoče, da nihče od vseh tistih, ki se gnetejo v nakupovalnih središčih, ne ve, kam naj bi šel na nedeljsko popoldne, ampak se vsi raje veselo stiskajo, drug drugemu stopajo na prste in stojijo v nemogoče dolgih vrstah pred blagajnami v nakupovalnih središčih. In niti dejstvo, da bolj opazujejo kot pa kupujejo, mi ne more dati nobenega zadovoljivega odgovora.

Zvečer me je žena čisto nehoti spomnila na izjemno knjigo in še bolj izjemnega avtorja, ko mi je rekla, da sem bil v nakupovalnem središču "zelo miren", kar v bolj razumljivi slovenščini pomeni, da nisem ponorel in da se nismo kregali. To je zelo cenila, sem ugotovil. Hudomušno je še dodala, da sem bil "hladen kot Jeeves"! To pa je že kompliment, ki si ga najbrž nisem zaslužil, saj je bil Jeeves pri svojem poslu vse prej kot samo hladen in preudaren! Jeeves je namreč sluga lorda Bertrama Bertieja Woostra in zares pravi "gentleman's gentleman", gospodov gospod, kot se o njem poznavalsko govori. Sir Pelham Grenville Wodehouse, ki je živel med letoma 1881 in 1975, je v svojih novelah in romanih ustvaril nepozabni lik sluga, ki ni samo to, saj je Jeeves pravi genialec, kakršnih tudi iz knjig poznam zelo malo. Če se hočete zares zdravo nasmejati do solz, boste tudi vi segli po knjigi Hvala, Jeeves, ki jo je imenitno poslovenil Avgust Petrišič, izdala pa leta 2007 Mladinska knjiga. Ali pa jih boste, kot je to storil moj prijatelj Vilko, kar vse nakupili v originalu in se k njim vedno znova vračali!

P. G. Wodehouse

možico. Te in številne druge knjige ne bodo na prodaj le v knjigarnah, temveč tudi v knjižnicah in drugih kulturnih institucijah. Organizatorji LSPK želijo na ta način zrušiti tabu, da Slovenci sicer radi berejo, a knjig ne kupujejo, temveč si jih izposojajo. Veliko nas še čaka, torej! Slovenija in slovensko govoreči prostor ima že do danes veliko spoštovanja do knjige, branja, literarno-kulturnega udejstvovanja in mišljenja. Unescov projekt Ljubljana - svetovna prestolnica knjige je dokaz, da je to tako, predvsem pa je dokaz želje po širjenju bralske in bralniške kulture, spodbujanju celotnega spektra družbe k tej življenjsko pomembni sestavini ter izpopolnjevanju kvalitete življenja. Svet knjige je namreč osvobajajoče in razsvetljuječe doživetje mnogoterih oblik za vse okuse, ki ga ne bomo nikoli spoznali in izčrpali do konca. In prav to je njegov čar: izkoristimo ga!

Jernej Šček

Posebno obdobje za vso Slovenijo Ljubljana, svetovna prestolnica knjige

Dne 23. aprila se je za Ljubljano in celotno slovensko govoreče območje začelo prav posebno obdobje. Slovesnost pred Mestno hišo je namreč odprla enoletni Unescov projekt Ljubljana - svetovna prestolnica knjige 2010. Že takoj naj povem, da ne gre za postransko in samo formalno nominacijo, temveč za vsebinsko in sporočilno bogat projekt, ki bo skušal knjigo in literaturo približati čim širši populaciji ter spodbujati branje. Organizacija Unesco je Ljubljano izbrala s strogo selekcijo in tehtnimi utemeljitvami. Tako bo slovenska prestolnica postala deseta nosilka tega naslova, njene predhodnice so mesta slavnih imen: Madrid (2001), Aleksandrija (2002), New Delhi (2003), Antwerpen (2004), Montreal (2005), Turin (2006), Bogota (2007), Amsterdam (2008) in Bejrut (2009). Unescova komisija je ob podelitvi naslova poudarila, da je bila Ljubljana izbrana zaradi tehtno pripravljene prijave ter pestrega in zaokroženega programa, ki uživa široko in zavzeto podporo vseh protagonistov na knjižnem trgu: založnikov, knjigarjev in knjižničarjev ter je usmerjena k promociji knjige in spodbujanju branja. Tega smo lahko le veseli!

Program Ljubljana - svetovna prestolnica knjige 2010 že živahno poteka, skozi enoletno vrenje pa ponuja poplavo preko petstotih dogodkov izjemne zanimivosti z izbrano paleto svetovnih literar-

nih imen, kakršnih pri nas še nismo videli. Poudariti velja literarni festival Literature sveta - Fabula 2010, na katerega bodo k nam prišli letošnja nobelovka za književnost Herta Müller, ameriški pisatelj Jonathan Franzen, Izraelec David Grossman, v imenu češke literature bo gost Michael

Viewegh, iz Avstralije bo pripotoval Richard Flanagan, Nemčijo pa bo zastopal Daniel Kehlmann. Vsi ti in drugi se bodo predstavili v Klubu Cankarjevega doma.

Za bralce bo brez dvoma zanimiv in vabljiv projekt Knjiga za vsakogar, ki se med drugim že odvija. V njegovem sklopu bodo vrhunski naslovi številnih avtorjev in najpomembnejših založb na voljo za pičle tri evre, prejšnji teden sem si sam privoščil že prve tri zbornike Cankarjeve založbe: urednica Tatjana Rojč je strnila šest poglavij literarnega opusa Borisa Pahorja, na voljo je Svetlana Makarovič v liriki, prozi, dramatik, šansonih, časopisnih kolumnah in otroški književnosti ter "rokerski" svetovnopriznani filozof Slavoj Žižek, ki ga je Peter Klepec razvozal za široko množico. Te in številne druge knjige ne bodo na prodaj le v knjigarnah, temveč tudi v knjižnicah in drugih kulturnih institucijah. Organizatorji LSPK želijo na ta način zrušiti tabu, da Slovenci sicer radi berejo, a knjig ne kupujejo, temveč si jih izposojajo. Veliko nas še čaka, torej!

Slovenija in slovensko govoreči prostor ima že do danes veliko spoštovanja do knjige, branja, literarno-kulturnega udejstvovanja in mišljenja. Unescov projekt Ljubljana - svetovna prestolnica knjige je dokaz, da je to tako, predvsem pa je dokaz želje po širjenju bralske in bralniške kulture, spodbujanju celotnega spektra družbe k tej življenjsko pomembni sestavini ter izpopolnjevanju kvalitete življenja. Svet knjige je namreč osvobajajoče in razsvetljuječe doživetje mnogoterih oblik za vse okuse, ki ga ne bomo nikoli spoznali in izčrpali do konca. In prav to je njegov čar: izkoristimo ga!

Jernej Šček

S 6. strani Skupaj so...

Zato je bolje reči ne prej, ker je pot nazaj zelo težka. Med uživanjem kokaina se zdi, da se počutiš super, a to je le prvič, ker moraš vsakič vzeti večji odmerek in gre od tam naprej le še navzdol. Mamilo ti odvzame svobodo in življenje. Predstavili so jim preizkus, da bi sami dijaki preverili, ali so v sebi dovolj močni. Kupijo naj si tri čokoladne bombone in naj jih dajo na mizo, kjer pišejo naloge. Prvega naj pojejo prvi dan ob točno določenem uri, drugega naslednji dan spet ob isti uri, tretjega pa tretji dan. Tako bodo lahko preverili, ali jim uspe počakati do naslednjega dne in ali imajo dovolj trdne volje v sebi. Spodbudili so jih, naj ne rečejo, da se morajo učiti ali pospravljati sobo, ampak da to hočejo delati. Mlade so tudi nagovarjali, naj svoj prosti čas preživljajo na ustvarjalni način. Vsi imajo v sebi to moč, da živijo zdravo in neodvisno življenje. V dar so dobili zelo lepo revijo z zanimivimi članki in zgodbami. Večer je bil namenjen odraslim: vsem, ki se z mladimi ukvarjajo. Vesna Tomšič je povedala, da so bili starši zelo zadovoljni, ker so v dvorani videli res veliko učiteljev in profesorjev. Večer je povezoval duhovnik in koordinator za duhovno oskrbo na Upravi RS

za izvrševanje kazenskih sankcij Robert Friškovec. Nastopili so strokovnjaki z različnih področij: višja državna tožilka na Vrhovnem državnem tožilstvu RS Vlasta Nussdorfer, učiteljica-svetnica s končanim podiplomskim študijem iz socialne medicine Fani Čeh in kriminalistični inšpektor pri policijski upravi Nova Gorica Borut Fortin. Žal je Miha Kramli, vodja Centra za zdravljenje odvisnosti v Novi Gorici, svoj nastop odpovedal, ker si je poškodoval gleženj, zato smo ga zvečer pogrešali. On bi namreč lahko najbolje predstavil vsakodnevne pasti. Glavne misli večera so bile namenjene bolj vlogi staršev in vzgojiteljev kot samim odvisnostim. Zato, da bi bilo čim manj odvisnosti, je treba začeti pri vzgoji. Najpomembnejše je odgovorno starševstvo. Starši se morajo zavedati, da niso otrokovi pri-

Nataša Ralijan Tič in Robert Friškovec (foto DPD)

jatelji, pač pa imajo vlogo staršev. V tej vlogi bodo nastopali vse svoje življenje. Pomembno je, da se z otroki pogovarjajo, da preživljajo prosti čas skupaj z otroki in da jim prisluhnejo. Strokovnjaki so zelo poudarili vlogo postavljanja mej. Starši morajo namreč v dobro svojih otrok znati postavljati meje, ker jih otroci sami potrebujejo. Ne nazadnje so vsi prisotni poudarili, da je treba okrepiti povezovanje med šolo in domom, saj vzgojitelji vidijo otroka v drugačnem kontekstu

Oktober bodo nadaljevali s podobnimi akcijami, tokrat v sodelovanju s fundacijo Z glavo na zabavo, kjer mladi animatorji dokazujejo, da je zabava možna tudi brez alkohola in mamil. Kampanja proti odvisnostim se v Sloveniji nadaljuje. Vsakdo jo lahko spremlja preko spletne strani www.ne-odvisen.si. Na spletni strani je na razpolago tudi e-svetovalec, podane pa so tudi vse informacije, kam se lahko obrnemo, če potrebujemo pomoč.

kot starši in jim pomagajo pri vzgoji otrok. Večer je bil res prijeten, saj so strokovnjaki izrekli marsikatero zanimivo misel. Večer je na humoren način popestrila tudi igralka Nataša Tič Ralijan v vlogi AnaLize. Vsi prisotni so prejeli v dar priročnik za odrasle, ki nosi naslov Tukaj sem, v katerem so opisane ideje, ki so prišle na dan na večeru, in tudi marsikaj drugega. Vesna Tomšič se zelo zavzema za povezovanje med šolniki, učenci, dijaki, starši, kulturnimi in športnimi ustanovami, saj bodo le tako lahko pogovorili mlade in jim posredovali pozitivne vrednote. Povedala je, da se zavzemajo tudi za večji projekt.

S 15. strani Dinozavri...

No in potem sva kmalu prejela lekcijo. Pri enem od "zavrov" je tako naneslo, da je bil v določenem trenutku znotraj prepovedanega prostora res le Natan in, "caket", že se je od nekod vzela ena od zaposlenih in nama mirno, a vseeno očitajote proti naslednjemu, le nekaj metrov oddaljenemu dinozavru, ki so ga veselo jahali trije mulci, pa k sistem, ki je bil že za nami in kjer je bila slika podobna, potem pa spet uslužbenko, resno pokimal in poklical Natana, čeprav me je za hipec zagrabilo, da bi sam zajahal plastično pošast. V delu parka, kjer so bile dinozavrske makete najbolj na gosto posejane, so organizatorji razstave na enega od dreves obesili tudi zvočnike, ki so ves čas oddajali srhljive zvoke velikih iz pradavnine. Arboretum se lahko pohvali tudi z nekaterimi rastlinskimi vrstami in drevesi, ki so obstajala že v času velikih kušarjev, pa tudi sicer gre za ogromen parkovni kompleks, kjer je vse skupaj res lepo urejeno in dobro organizirano. Prava institucija. Vodstvo očitno dobro ve, kako pritegniti množice in kaj jim ponuditi. Poleg čudovitega rastlinja vseh vrst, urejenih sprehajalnih poti, številnih jezer, tematsko ure-

jenih parkov in priložnostne razstave dinozavrov, ki je mimogrede na ogled do 16. maja, je v delu Arboretuma tudi velikansko otroško igrišče. Med našim obiskom je bilo nabito polno. Starši, ki jih peče vest, ker otroci nimajo več stika z domačimi živalmi, so skupaj s svojimi malčki zasledovali vsega hudega vajejene koze, ki so se "kao" prosto pasle v neke vrste "mini zoo-ju", kjer so imeli le še zajklo Lučko z mladiči in odsotnega ponija, ki je vdano v usodo rinil svoj petdesetmetrski krog. Za en sam krog je bilo treba odšteti evro in pol. Dober biznis. O tem je zgovorno pričalo tudi očitno šepanje mladega vodnika ponija, ki je moral imeti zgodaj popoldne za seboj že nebroj krogov in ga najbrž vsak dan tudi po koncu "sihta" še nekaj časa zanaša v eno smer. Za sproščanje odvečne energije in izpopolnjevanje motoričnih sposobnosti so imeli otroci na razpolago celo vrsto igralnih objektov, od toboganov, gugalnic, plezalnic, visecih stopnic, tunelov, labirintov, otroškega fitnesa na prostem ipd. Za nadstandard je skrbelo nekaj plačljivih dodatkov v stilu luna parka, skratka, ni da ni. Tako da je Arboretum za mlade družine še teh nekaj dni, dokler se v njem šopirijo dinozavri, dobra ideja za nedeljski izlet, za vse prave ljubitelje rastlinja in cvetja, zelenja in živih barv, narave, miru in tišine pa bi znal biti obisk v tem času precej travmatična izkušnja.

Ogorčeno razmišljanje

Škandalozno dejanje komisije za priznanja mestne občine Ljubljana

Iz dnevnega tiska (Delo, 21.4.2010) smo pred kratkim izvedeli, da je g. Marjan Zlobec na letošnji razpis za podelitev priznanj Mestne občine Ljubljana pravočasno vložil predlog za podelitev naziva častnega meščana Ljubljane pisatelju Borisu Pahorju. Ker je pri tem potrebno tudi soglasje kandidata, da se strinja s kandidatu, ki ga mora preskrbeti predlagatelj ali komisija za priznanja, da se dogovoril s tajnico komisije, da bo za soglasje zaprosila komisija. Vendar tega ni storila ter je Pahorja izločila iz seznama kandidatov za priznanje. Pri tem je predsednica komisije celo zvalila krivdo za Pahorjev izpad na predlagatelja, ker da ni predložil Pahorjevoga

soglasja, na kar pa je Zlobec ostro protestiral in proglasil izjavo predsednice komisije za laž. Slednja se je sicer še izgovarjala, da se bodo Pahorju primerno odločili na svečanosti razglasitve Ljubljane za svetovno prestolnico knjige, vendar je vse to spominjalo bolj na poskus, da bi si komisija oprala obraz pred javnostjo. Komisija ima sicer pravico, da podeli priznanje, komurkoli se ji zdi, nima pa pravice, da se na tak pobalinski način otrese kandidata, ki je s svojo pokončno držo očitno neprijeten botrom, ki stojijo za komisijo. Še celo tržaški občinski svetniki so zmogli več dostojanstva in se odkrito uprli podelitvi naziva častnega meščana Trsta Borisu Pahorju, ne da bi

se pri tem skrivali za kakim pobalinskim izgovorom. Mislim, da si Ljubljana ne zasluži te sramote. Mimo tega, da gre pri Borisu Pahorju za "priznanje antifašista, humanistu, borcu za narodne manjšine v Evropi in še posebej za slovensko v Italiji", kot je navedel predlagatelj, pa da gre za avtorja del, prevedenih v italijanščino, francoščino, angleščino, nemščino, španščino..., "zaradi česar se avtor uvršča med najbolj prodorne pisatelje Evrope, ter je bil lani kandidat za Nobelovo nagrado za književnost", je Boris Pahor še marsikaj drugega. Je npr. prejemnik množice uglednih slovenskih in evropskih priznanj, pa neutrujen borec za zgodovinsko resnico, na pozevnotranjo kot tudi ti-

sto o naših odnosih z neprijetno zahodno sosedo, in ne nazadnje eden od pionirjev in duhovnih očetov slovenske države in njene demokracije. Kajti v svojih spisih je govoril o pravici slovenskega naroda do odcepitve in uresničitve nacionalne svobode v samostojni slovenski državi že v šestdesetih letih. To je v času, ko je jugoslovanski režim zapiral ljudi zaradi takih mislenskih delikтов. In prav tako v svojih spisih je že v zgodnjih po vojni letih bičal našega in druge nedemokratske komunistične režime in si s tem prislužil prepoved vstopa v Jugoslavijo za več let. Pri čemer je vztrajno opozarjal, da smo Slovenci zaradi vsiljenega enoumja po vojni "izgubili zgodovinsko priložnost, da bi namreč iz novonastalih družbenih sprememb ustvarili novo duhovno vstajenje, ki bi črpalo navdih in

moč iz sožitja in dialektičnega razmerja dveh svetovnih nazorov, dveh etik, dveh eshatologij..." Vendar je "slovenska avant-

garda", očitno, rabila še pol stoletja, da se je tudi sama dokopala do tega spoznanja in pristala na to, da se enakopravno obravna-

vajo različni svetovni nazori. Ob podelitvi visokega priznanja Borisu Pahorju na Pravni fakulteti v Ljubljani pa sem, med ostalim, še dejal, "da imamo v Tržaškem zalivu, ob nekaj manjših, dva velika svetilnika. Eden je v Barkovljah in kaže pot v varen pristan ribičem, mornarjem in ladjam. Drugi pa je nekoliko višje, na Kontovelski cesti 71, kjer stanuje naš gost, ki s svojo jasno, tehtno in pogumno besedo ter s svojo pokončno držo žarči svojo misel, svojo energijo in svoja sporočila po Primorski in še mnogo dlje ter usmerja slovenstvo in tudi širše človeško občestvo v njihov varni pristan". Trenutna ljubljanska oblast pa, očitno, ne rabi takih svetilnikov. Bo pa imela svoje Stožice, to je kruha in iger, in predvsem čevapčiče.

Milan Gregorič

Domači šport na rolerjih

Hokejisti Poleta Kwins še v a1 ligi, v kateri so vse od ustanovitve

Po dokaj težavni sezoni so se hokejisti na rolerjih openskega Poleta Kwins le dokopali do začrtanega cilja, se pravi obstanka v A1 ligi. Openski konji ostajajo tako v ožjem krogu italijanskih klubov, ki vztrajajo v najvišjem državnem tekmovanju že od prve izvedbe samega prvenstva, to je že skoraj petnajst let. Letošnja sezona je bila - sicer po pričakovanjih - za pogovorne "kuanje" močnejše doslej. Rešitve so se v objemu domačih privržencev sredi aprila veselili šele po treh srečanjih izčrpavajočega play-outa, ki je za varovance trenerja Acija Ferjaniča predstavljaj podaljšek lige, ker so se pač v rednem delu uvrstili na predzadnje mesto. Že od samega začetka je bilo ja-

sno, da čaka fante v korenito pomlajeni in skrajno nizko-proračunski postavi med državno smetano izjemno zahtevna naloga. Na startu so se črno-oranžni prvič

predstavili brez okrepitev iz Slovenije in dejansko brez izkušenih veteranov, skratka skoraj izključno z mladimi, v domačem pogov-

no vzgojenimi hokejisti. Polet namreč finančno vse težje tekmuje v čedalje bolj dragi ligi, v kateri mnogo stane (poleg pristojbin in dolgih gostovanj) predvsem registracija vsakega tujega posameznika. Neposreden izpad preko zadnjega mesta ni sicer nikoli resneje grozil našim fantom,

ki pa jim je uprava polagoma le dodala nekaj prepotrebne pomoči v obliki bolj izkušenih igralcev. V zadnjem delu sezone so tako hkrati zaigrali preverjena moza iz osrednje Slovenije Jure Ferjanič (trenerjev sin in že v prejšnjih sezonah Poletov steber) in Borut Strašnik ter dolgoletni duši moštva, bratranca Mitja in Samo Koko-rovec. S kančkom več sreče bi se bili Openci (tudi letos z znakom Zadrudna kraška banka) rešili že po rednem delu, nasledel pa so se vplekli v neugodno razigravanje za obstanek, ki so ga med drugimi začeli s tesnim porazom v Empoliju (3:2) na igrišču ekipe, ki je v tej seriji iskala napredovanje iz A2 v A1 ligo. K sreči so v drugi in nato odločilni tretji tekmi na openskem Pikelcu pred zvestimi navijači (ki niso pustili na cedilu svojih ljubljencev niti vso zimo tudi v najhujšem mrazu ob sobotah pozno zvečer) goste iz Toskane nadigrali (5:0 in 12:2) in tako na domači ploščadi proslavljali mukoma doseženo, toda zaslužen in torej še slajšo rešitev. Kot je ugotavljal sam trener, so v teh odločilnih dvobojih, polnih pritiska in napetosti, le dokazali, da obstaja očitna razlika med A1 in A2 ligo, ki bi bila zanje le pretesna.

Navsezadnje poletovci sodijo v sam državni vrh tudi in predvsem spričo dejstva, da so med redkimi klubi, ki skrbijo v prvi vrsti za mladinski pogon in v njem sami vzgajajo igralce za prvo ekipo. Za mlajše člane prve postave je bila tako letošnja sezona velika izkušnja, ki jim bo nedvomno prišla prav v naslednjih letih. Po tej poti bodo v klubu najverjetneje vztrajali tudi v prihodnje. Čeprav je hokej in line v Italiji še naprej nezavzajata športna panoga (trenira se bolj malo, več ekip se opira zgolj na odlične hokejiste na ledu - tudi številne Slovence), je konkurenca v A1 ligi prav zaradi močnih legionarjev dokaj ostra. Tudi v prihodnje se bo treba soočiti s težko ekonomsko platjo in pa z

ranljivostjo mlade zasedbe, vendar najtežje leto je najbrž mimo in v mlade (ki jih lepo usmerja prav priljubljeni ljubljancan Ferjanič) v vsakem primeru velja baje finalne dvoboje za državni naslov s prvakom Asiagom, vendar s peterko, ki nikakor ne odraža opravljenega dela v mladinskem sektorju, pač pa je umetna tvorba plačanih kakovostnih hokejistov od vsepovsod.

HC

TENIS	Bor 70:64
Moška B liga: Gaja - Albinea 2:4	Breg je dosegel obstanek preko 10. mesta, Bor (11.) pa igra play-out za obstanek proti Fagagni.
NOGOMET	
Elitna liga: Kras - Sarone 5:0	D liga - polfinale končnice: Portogruaro - Kontovel 65:58
Promocijska liga: Juventina - Martignacco 1:1,	ODBOJKA
Vesna - Pro Gorizia 0:2, Sovodnje - Gemonese 0:3	Ženska C liga: Talmassons - Sloja 3:1, Tarcento - Bor/Breg 3:0
1. amaterska liga: Primorec - Isanzo 1:1	Moška C liga: Olympia - FerroAlluminio 3:1, Buia - Soča 3:2, Sloja - Natisonia 1:3
2. amaterska liga: Breg - Primorje 2:1,	Ženska D liga: Kontovel - Buia 3:0, Azzano - Gavalley 3:1
Zarja/Gaja - Sistiana 2:4	
3. amaterska liga: Mladost - Sagrado 4:1	
KOŠARKA	
C2 liga: CUS - Breg 57:84, Venezia Giulia -	